

Rapport fra vannverksregisteret

Drikkevannsstatus (data 2003 og 2004)

Vannrapport 110

Liliane Myrstad

Carl Fredrik Nordheim

Björg Einan

Rapport 2007:6
Nasjonalt folkehelseinstitutt

Tittel:

Rapport fra vannverksregisteret
Drikkevannsstatus (data 2003 og 2004)

Forfattere :

Liliane Myrstad
Carl Fredrik Nordheim
Bjørge Einan

Publisert av :

Nasjonalt folkehelseinstitutt
Postboks 4404 Nydalen
NO-0403
Norway

Tel: 22 04 22 00

E-mail: folkehelseinstituttet@fhi.no

www.fhi.no

Design:

Per Kristian Svendsen

Forsidebilde og side 50:

Lasse Farstad

Trykk:

Nordberg Trykk AS

Opplag:

200

Bestilling:

publikasjon@fhi.no

Fax: +47-23 40 81 05

Tel: +47-23 40 82 00

ISSN 1503-1403

ISBN 978-82-8082-218-5 trykt utgave

ISBN 978-82-8082-219-2 elektronisk utgave

Forord

Vannverksregisteret er en nasjonal database basert på årlig innsamling av vannverksdata fra rapporteringspliktige vannverk. Rapporten legger fram utvalgte nøkkeltall fra Vannverksregisteret basert på datainnsamlinger i 2004 og 2005.

Rapporten består av to separate deler, den første med data fra 2003, den andre med data fra 2004.

Rapporten inneholder opplysninger om eierform og størrelsesfordeling, ledningsnett og høydebasseng, vannkilder, vannuttak og vannforbruk, vannbehandling, manglende desinfeksjon og vannkvalitet.

Nasjonalt folkehelseinstitutt, oktober 2007

Truls Krogh
avdelingsdirektør
Avdeling for vannhygiene
Divisjon for miljømedisin

Emneord på norsk:

Vannforsyning
Drikkevann
Vannkilder
Vannuttak/vannforbruk
Transportsystem/ledningsnett
Behandlingsanlegg/desinfeksjon
Vannkvalitet

Keywords in English:

Water supply
Drinking water
Water sources
Water abstraction/water use
Distribution system
Treatment plant/disinfection
Water quality

Innhold del 1

Data 2003

ENGLISH SUMMARY	8
SAMMENDRAG	9
1 INNLEDNING	10
2 UTVALG	10
3 EIERFORHOLD	11
4 LEDNINGSNETT OG HØYDEBASSENG	15
4.1 Rørmateriale	15
4.2 Alder	16
4.3 Høydebasseng	17
5 VANNKILDER	18
5.1 Vannkildetyper: Vannverkstørrelse og antall vannverk etter kildetype	18
5.2 Grunnvannskilder	21
6 VANNUTTAK OG VANNFORBRUK	24
6.1 Generelt	24
6.2 Vannuttak	24
6.3 Gjennomsnittlig vannforbruk	24
6.4 Vannforbruk fordelt på sektorer- landsnivå	26
6.5 Vannforbruk fordelt på sektorer- fylkesfordeling	26
6.6 Gjennomsnittlig husholdningsforbruk	27
7 VANNBEHANDLING	28
7.1 Antall vannbehandlingsanlegg etter vannbehandlingsmetode	28
7.2 Antall personer forsynt etter vannbehandlingsmetode	29
8 VANNVERK MED OVERFLATEVANN UTEN DESINFEKSJON	31
9 VANNVERK MED <i>E. COLI</i>	33
9.1 <i>E. coli</i> - 98 vannverk har utilfredsstillende prøve	34
9.1.1 <i>E. coli</i> - Desinfeksjonsmetoder	36
9.1.2 <i>E. coli</i> -påvisning og vannverksstørrelse	37
9.1.3 <i>E. coli</i> -påvisning versus vannkilder og hygieniske barrierer	37
9.1.4 Vannverk som har påvist <i>E. coli</i> både i 2002 og 2003	40
10 OVERSIKT OVER VIKTIGE PARAMETRE FOR VANNKVALITET	41
Vedlegg 1: Type vannkilder, antall vannverk og personer forsynt pr fylke, per 1.1 2004	44
Vedlegg 2: Type grunnvann, antall grunnvannkilder og antall personer forsynt pr fylke, per 1.1 2004	45
Vedlegg 3a: Antall behandlingsanlegg etter vannbehandlingsmetode og fylke per 1.1. 2004	46
Vedlegg 3b: Antall personer forsynt etter vannbehandlingsmetode og fylke per 1.1. 2004.	47
Vedlegg 4: Vannforbruk etter fylke. 2003	48
Vedlegg 5: Oversikt: <i>E. coli</i> analyseresultater i levert vann pr fylke, data 2003	49

Innhold del 2

Data 2004

ENGLISH SUMMARY	52
SAMMENDRAG	53
1 INNLEDNING	54
2 UTVALG	54
3 EIERFORHOLD	55
4 LEDNINGSNETT OG HØYDEBASSENG	59
4.1 Rørmateriale	59
4.2 Alder	60
4.3 Høydebasseng	61
5 VANNKILDER	62
5.1 Vannkildetyper: Vannverkstørrelse og antall vannverk etter kildetype	62
5.2 Grunnvannskilder	65
6 VANNUTTAK OG VANNFORBRUK	68
6.1 Generelt	68
6.2 Vannuttak	68
6.3 Gjennomsnittlig vannforbruk	69
6.4 Vannforbruk fordelt på sektorer- landsnivå	70
6.5 Vannforbruk fordelt på sektorer- fylkesfordeling	71
6.6 Gjennomsnittlig husholdningsforbruk	71
7 VANNBEHANDLING	72
7.1 Antall vannbehandlingsanlegg etter vannbehandlingsmetode	72
7.2 Antall personer forsynt etter vannbehandlingsmetode	73
8 VANNVERK MED OVERFLATEVANN UTEN DESINFEKSJON	75
9 VANNVERK MED <i>E. COLI</i>	77
9.1 <i>E. coli</i> - 101 vannverk har utilfredsstillende prøver	77
9.1.1 <i>E. coli</i> - Desinfeksjonsmetoder	80
9.1.2 <i>E. coli</i> -påvisning og vannverksstørrelse	81
9.1.3 <i>E. coli</i> -påvisning versus vannkilder og hygieniske barrierer	81
9.1.4 Vannverk som har påvist <i>E. coli</i> både i 2003 og 2004	84
10 OVERSIKT OVER VIKTIGE PARAMETRE FOR VANNKVALITET	85
10.1 Oppsummering av vannkvalitet i tabell 10	86
10.2 Antall vannverk som tar prøver øker med tiden	87
Vedlegg 1: Type vannkilder, antall vannverk og personer forsynt pr fylke, per 1.1 2005	88
Vedlegg 2: Type grunnvann, antall grunnvannkilder og antall personer forsynt pr fylke, per 1.1 2005	89
Vedlegg 3a: Antall behandlingsanlegg etter vannbehandlingsmetode og fylke per 1.1. 2005.	90
Vedlegg 3b: Antall personer forsynt etter vannbehandlingsmetode og fylke per 1.1. 2005	91
Vedlegg 4: Vannforbruk etter fylke. 2004	92
Vedlegg 5: Oversikt: <i>E.coli</i> analyseresultater i levert vann pr fylke, data 2004	93

Del 1

Data 2003

ENGLISH SUMMARY

The Norwegian Institute of Public Health collects data from waterworks in the waterworks registry. Waterworks serving at least 50 people or 20 households/cottages are required to submit data. Data have been collected yearly since 1998; records from previous periods are also available.

General information

The data below are based on information current on 1.1.2004. The 1641 waterworks included in this report serve 4 095 600 people (89 % of the population). 63 % of the waterworks are municipal, 1 % is inter-municipal and 36 % are co-operative units owned by the consumers themselves. These waterworks serve 72 %, 23 % and 5 % of the supplied population respectively.

Water pipes (mains)

The total length of water pipelines is approx. 46 600 km, not including individual service lines to homes and businesses. PVC (36 %) is the most widely used material, but the use of PE (18 %) is increasing. Steel and iron pipes (34 %) were earlier the most common material, but are now in second place.

Water sources

63 % of the waterworks use surface water (39 % lakes/ponds and 24 % rivers/streams) while 37 % of the waterworks use ground water as their source. While the surface water waterworks serve 90 % of the population served by waterworks included in this report, ground water waterworks only serve 10 % of this population, indicating that the latter generally serve quite small communities. This is also reflected in the abstracted volumes for the above source types.

Water abstraction and consumption

The estimated water abstraction of waterworks in the waterworks registry is approx. 815 millions m³ this year: 742 millions m³ being surface water and 73 millions m³ being ground water. This gives a specific water consumption of 545 litres per person per day including leakage. Based on data on water production the specific water consumption is 528 litres per person per day including leakage. The average residential (domestic) water consumption is 210 litres per day.

Water treatment

UV-disinfection is the most widely used disinfection method being used in 685 treatment plants supplying 690 200 persons. However 229 chlorination plants serve by far the largest number of people (approx. 3.1 millions persons). 203 surface water waterworks supplying 55 000 people lack equipment for disinfecting water. These waterworks are generally small. The problem is most frequent in the northern and western counties.

Water quality 2003

Water quality data are based on test results submitted by 1313 waterworks having at least one analysis for 7 important parameters. Only waterworks that have submitted at least 12 samples for analysis from the distribution system with 100 - 95 % compliance with standards have been classified as "satisfactory results". The remaining waterworks have been classified as "uncertain results" or "unsatisfactory results" due to high deviations from standards or insufficient number of samples taken. - 65.7 % of waterworks submitting *E.coli* analyses have satisfactory results, 26.8 % have uncertain results, and 7.5 % have unsatisfactory results. The standard required for *E. coli* was not met in 98 waterworks that reported bacteriological water quality. This deficiency is most frequent with small waterworks (average: 752 people) and is normally a consequence of inadequacy in hygienic barriers, water work operation, and internal control.

Waterworks complying with the regulatory standards - 7 main parameters: 248 waterworks (ca. 1 516 400 people) have taken samples for all 7 parameters and 41 waterworks (ca. 552 000 people) comply with the standards for all 7 parameters in 2003:

Odour: 39.5 % of 479 waterworks supplying 1.6 million people

Taste: 38.6 % of 386 waterworks supplying 1.5 million people

Colour: 50.9 % of 1242 waterworks supplying 2.5 million people

Turbidity: 58.2 % of 1230 waterworks supplying 3.6 million people

pH: 38.5 % of 1260 waterworks supplying 2.4 million people

Intestinal enterococci: 23.2 % of 900 waterworks supplying 2.4 million people

E. coli: 65.7 % of 1304 waterworks supplying 3.7 million people

SAMMENDRAG

Nasjonalt folkehelseinstitutt samler inn data fra norske vannverk som forsyner minst 20 husstander/hytter eller 50 personer til Vannverkregisteret. Det har vært årlige innsamlinger siden 1998, men det finnes data fra tidligere perioder.

Generelt

Rapporten er basert på data per 1.1.2004 fra 1641 vannverk som forsyner 4 095 600 personer (89 % av landets befolkning), hvorav 72 % forsynes av kommunale, 23 % av interkommunale og 5 % av private vannverk, stort sett organisert som andelslag. I antall utgjør 63 % kommunale, 1 % interkommunale og 36 % private vannverk.

Ledningsnett

Samlet lengde på vannledningsnettet eksklusiv stikkledninger er ca. 46 600 km. Per 1.1.2004 er PVC (36 %) det mest anvendte materialet, men bruken av PE (18 %) er økende. Jern/stål (34 %) som tidligere var det mest anvendte rørmaterialet, er nå det nest vanligste rørmaterialet.

Vannkilder

Av vannverkene som rapporterer til Vannverksregisteret, benytter 63 % overflatevann (39 % innsjø/tjern og 24 % elv/bekk), mens 37 % av vannverkene har grunnvann som vannkilde. Mens "overflatevannverkene" forsyner 90 % av den forsynte befolkningen, forsyner vannverkene med grunnvann de resterende 10 %. Dette indikerer at vannverk som benytter grunnvannskilde, er små vannverk, dvs. få forsynte i forhold til "overflatevannverk". Dette avspeiles også i det totale vannuttaket for de forannevnte vannkildetyperne.

Vannuttak og vannforbruk

Det totale årlige vannuttaket for rapporteringspliktige vannverk anslås til 815 mill. kubikkmeter (m³). Dette fordeler seg på 742 mill. m³ fra overflatekilder og 73 mill. m³ fra grunnvannskilder, og gir et spesifikt vannuttak på 545 liter per person per døgn. Basert på vannverkernes opplysninger om vannproduksjon blir det midlere spesifikke vannforbruket 528 liter per person per døgn. Det gjennomsnittlige husholdningsforbruket er beregnet ut i fra dette til 210 liter per person per døgn.

Vannbehandling

UV-desinfeksjon er den desinfeksjonsmetoden som er anvendt i flest vannverk, med 685 behandlingsanlegg som forsyner 690 200 personer. Imidlertid forsyner 229 anlegg med klordesinfeksjon flest personer (ca. 3,1 mill.). 203 vannverk som forsyner 55 000 personer har overflatevann som vannkilde, men mangler utrustning for desinfeksjon av vannet. De fleste anleggene med manglende desinfeksjon finnes i Vest- og Nord-Norge.

Vannkvalitet 2003

Vannkvalitetsdata er basert på analyseresultater for 1313 vannverk som har tatt minst en prøve for hver parameter. Vannverk som har tatt minst 12 prøver på distribusjonssystemet og hadde mellom 100 til 95 % av prøvene uten avvik, ble vurdert som "tilfredsstillende resultater". De andre vannverk ble vurdert som "usikre resultater" eller "utilfredsstillende resultater" pga store avvik fra kravene, eller utilstrekkelig antall prøver.

- 65,7 % av vannverk som har tatt *E. coli*, har tilfredsstillende resultater, 26,8 % har usikre resultater og 7,5 % hadde utilfredsstillende resultater. Kravene til *E. coli* ble ikke tilfredsstilt for 98 vannverk. Fylkene nord i landet er mest utsatt. Svikt er vanligst ved små vannverk (gjennomsnitt: 752 personer), og er normalt en følge av mangler på hygieniske barrierer, drift og internkontroll. Halvparten av vannverkene i denne kategorien har overhodet ingen behandling av vannet.

Vannverk som tilfredsstiller forskriftskrav - 7 utvalgte parametere: 248 vannverk (med forsyning til ca. 1516 400 personer) har oppgitt analyseresultater for alle de 7 parametrene og 41 vannverk (ca. 552 000 personer) har oppfylt kravene for alle 7 parametere i 2003.

Lukt: 39,2 % av 479 vannverk som forsyner 1,6 mill. personer

Smak: 38,6 % av 386 vannverk som forsyner 1,5 mill. personer

Farge: 50,9 % av 1242 vannverk som forsyner 2,5 mill. personer

Turbiditet: 58,2 % av 1230 vannverk som forsyner 3,6 mill. personer

Surhetsgrad: 38,5 % av 1260 vannverk som forsyner 2,4 mill. personer

Intestinale enterokokker: 23,2 % av 900 vannverk som forsyner 2,4 mill. personer

E. coli: 65,7 % av 1304 vannverk som forsyner 3,7 mill. personer

1 INNLEDNING

Forskrift om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskriften) av 4.12.2001 har som formål å sikre forsyning av drikkevann i tilfredsstillende mengde og kvalitet. I forskriftens kapittel 7 omtales vannverkseiers opplysningsplikt overfor tilsynsmyndigheter og sentrale myndigheters vannverksregistre. På bakgrunn av denne opplysningsplikten samler Nasjonalt folkehelseinstitutt årlig inn vannverksdata fra vannverk som forsyner minst 50 personer eller 20 husstander/hytter. Disse opplysningene blir lagt inn i vannverksregisteret (VREG). På grunnlag av dette materialet utarbeides det rapporter med oppdatert og sammenlignende informasjon om vannforsyningen.

Tallene i denne rapporten er basert på innsamlingen av vannverksdata i 2004 (data fra 2003, gjeldende per 1.1.2004). For kapitlene 2 Utvalg, 3 Eierforhold, 4 Ledningsnett og høydebasseng, 5 Vannkilder, 7 Vannbehandling og 8 Vannverk med overflatevann uten desinfeksjon representerer rapporten tilstanden per 1.1.2004. For kapitlene 6 Vannforbruk, 9 Vannverk med *E. coli* og 10 Oversikt over viktige parametere for vannkvalitet representerer rapporten en oppsummering for året 2003. Materialet presenteres som statistiske beskrivelser, analyser og vurderinger av vanndata for utvalgte temaer.

Begrepsforklaringer:

Antall personer forsynt: Dette uttrykket benyttes når vi analyserer problemstillinger knyttet til eierforhold, vannkilden og behandlingsanlegget. Begrepet gjelder totalt antall fastboende personer forsynt av vannverket, inkludert antall fastboende personer forsynt av andre vannverk som det leveres vann til.

Antall personer tilknyttet: Dette uttrykket benyttes når vi analyserer problemstillinger knyttet til distribusjonen av vannet til abonnentene, for eksempel ledningsnett, vannforbruk og vannkvalitet. Begrepet gjelder antall fastboende personer tilknyttet vannverkets eget distribusjonssystem.

2 UTVALG

Per 1. januar 2004 var det 1727 kjente, rapporteringspliktige vannverk i registeret, hvorav 86 ”hyttevannverk” (vannverk som forsyner mindre enn 50 fastboende personer, men hvor summen av antall husstander og antall hytter/fritidsboliger er større enn eller lik 20). Hyttevannverkene er ikke brukt i denne rapporten, og grunnlaget for tallmaterialet er derfor bygd på data fra 1641 vannverk, hvorav 84 % har sendt inn data. Disse vannverkene forsyner 89 % av landets befolkning per 1.1.2004.

For de 17 % av vannverkene som ikke sendte inn nye data for rapporteringsåret 2003, har vi benyttet eldre registrerte data for eierstruktur, infrastruktur og vannleveranse. Disse vannverkene er ikke med i oversiktene over vannkvalitet.

3 EIERFORHOLD

Av de 1641 vannverkene i utvalget er det 1037 kommunale vannverk, 21 interkommunale og 583 private, se tabellen under. Det er kun ett statlig vannverk i registeret.

Sammenlignet med dataene fra 2002 har antall rapporteringspliktige vannverk sunket med 24, mens totalt antall personer forsynt har økt med i underkant av 37 000.

- Av tabellen fremgår det at om lag 75 % av vannverkene forsyner færre enn 1000 personer.
- Det er nesten 160 vannverk (10 %) som forsyner minst 5000 personer, og som dermed er berørt av krav om rapportering av opplysninger til EU i forbindelse med EØS-avtalen. Disse vannverkene forsyner 79 % av befolkningen tilknyttet rapporteringspliktige vannverk, eller 71 % av Norges totale befolkning.
- 46 vannverk (3 %) forsyner minst 20 000 personer. Til sammen forsyner disse om lag 61 % av befolkningen tilknyttet rapporteringspliktige vannverk (55 % av Norges totale befolkning).

Antall personer forsynt	Kommunal		Interkommunal		Privat/Statlig		Sum	
	Antall vannverk	Antall personer	Antall vannverk	Antall personer	Antall vannverk	Antall personer	Antall vannverk	Antall personer
<100 pers.	120	8 000	1	100	156	10 400	277	18 500
100 - 299	281	48 700	1	200	241	35 500	523	84 400
300 - 999	281	149 600	1	900	140	72 500	422	223 000
1000 - 4999	216	438 500	2	6 100	44	82 200	262	526 800
5000 - 19 999	102	694 000	7	31 300	2	16 200	111	741 400
>=20 000	37	1 615 100	9	886 300	0	0	46	2 501 400
Sum	1 037	2 954 000	21	924 900	583	216 800	1 641	4 095 600
Andel i %	63	72	1	23	36	5	100	100

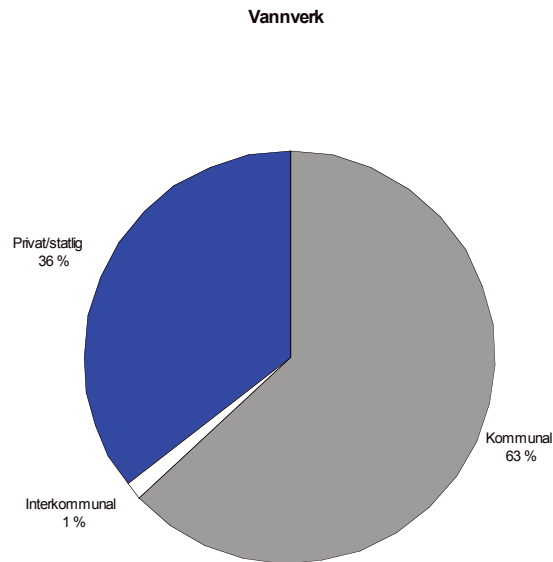
Tabell 3.1: Eierform: Antall vannverk og antall personer forsynt etter størrelseskategorier. 1.1.2004

Antall vannverk: Begrepet "Antall vannverk" i tabellen ovenfor er basert på data fra alle vannverk i utvalget (se kap. 2). Det gjelder vannverk som har egne vannkilder og vannbehandlingsanlegg, men ikke distribusjonssystem, vannverk som får vann fra andre vannverk og som har eget distribusjonssystem, men ikke egne vannkilder/vannbehandlingsanlegg, samt vannverk som har både egen vannkilde, eget vannbehandlingsanlegg og eget distribusjonssystem.

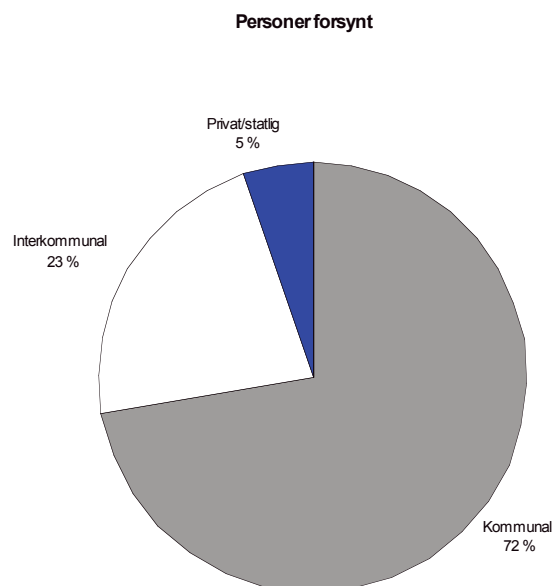
Antall personer: Begrepet "Antall personer" i tabellen ovenfor er basert på data fra vannverkene som har egne vannkilder og vannbehandlingsanlegg. Vannverk som får vann fra andre vannverk, men ikke har egne vannkilder/vannbehandlingsanlegg inngår i størrelseskategorien til det vannverket som det mottar vann fra.

En ser av figurene 3.1 og 3.2 at kommunale og interkommunale vannverk forsyner storparten av den forsynte befolkning (95 %), at de private/statlige vannverkene utgjør 36 % av vannverkene, men bare 5 % av den forsynte befolkning, og at vannverkene i denne kategorien stort sett er små. De interkommunale vannverkene har størst andel vannverk i de to høyeste størrelseskategoriene (≥ 5000 personer og $\geq 20\,000$ personer).

Norges befolkning er per 1.1.2004: 4 577 450 personer (SSB). Dette gir en forsyningsgrad på 89 %. Det typiske vannverket forsyner 300 personer (medianverdien), mens gjennomsnittsstørrelsen er 2500 personer.

Figur 3.1: Eierform: Andel vannverk etter eierform. 1.1.2004

Figur 3.2: Eierform: Andel personer forsynt etter eierform. 1.1.2004

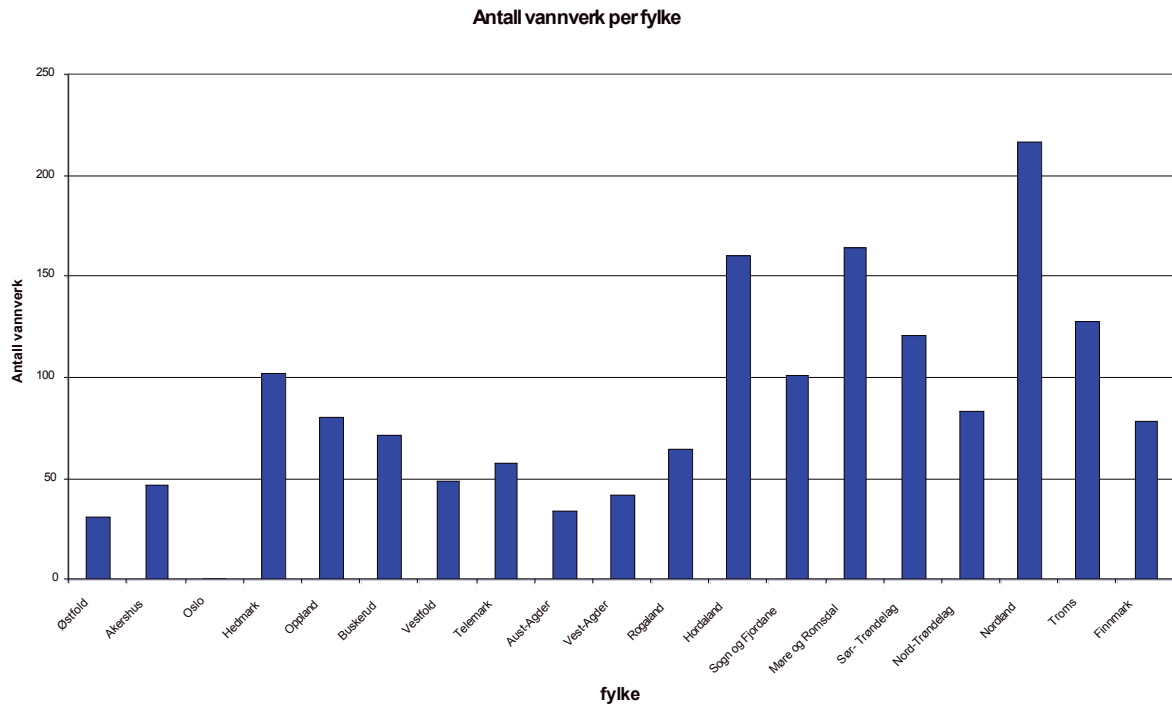
Tabellen 3.2 viser for hvert fylke: antall vannverk, antall forsynt, gjennomsnittsstørrelse og dekningsgrad (andel av fylkets befolkning forsynt av rapporteringspliktige vannverk).

Fylke	Antall vannverk	Antall personer forsynt	Gjennomsnittsstørrelse	Dekningsgrad per fylke i % ¹
Østfold	32	231 600	7 200	90
Akershus	47	465 500	9 900	95
Oslo	1	520 000	520 000	100
Hedmark	103	150 800	1 500	80
Oppland	81	127 800	1 600	70
Buskerud	72	193 400	2 700	80
Vestfold	49	216 100	4 400	98
Telemark	57	142 300	2 500	86
Aust-Agder	34	85 600	2 500	83
Vest-Agder	42	143 600	3 400	90
Rogaland	65	356 800	5 500	92
Hordaland	161	379 300	2 400	85
Sogn og Fjordane	103	79 900	800	75
Møre og Romsdal	165	224 700	1 400	92
Sør-Trøndelag	121	254 300	2 100	94
Nord-Trøndelag	84	108 800	1 300	85
Nordland	217	212 600	1 000	90
Troms	128	131 700	1 000	86
Finnmark	79	70 800	900	97
Sum	1641	4 095 600	2 500	89

Tabell 3.2: Fylkesoversikt over antall vannverk, antall personer forsynt, gjennomsnittsstørrelse og dekningsgrad (andel av fylkets befolkning forsynt av rapporteringspliktige vannverk). 1.1.2004

Ut i fra tabellen og figur 3.3 ser vi at det er flest vannverk i Nordland, Møre og Romsdal og Hordaland.

¹ I forhold til fylkets befolkning per 1.1.2004

Figur 3.3: Antall vannverk per fylke. 1.1.2004

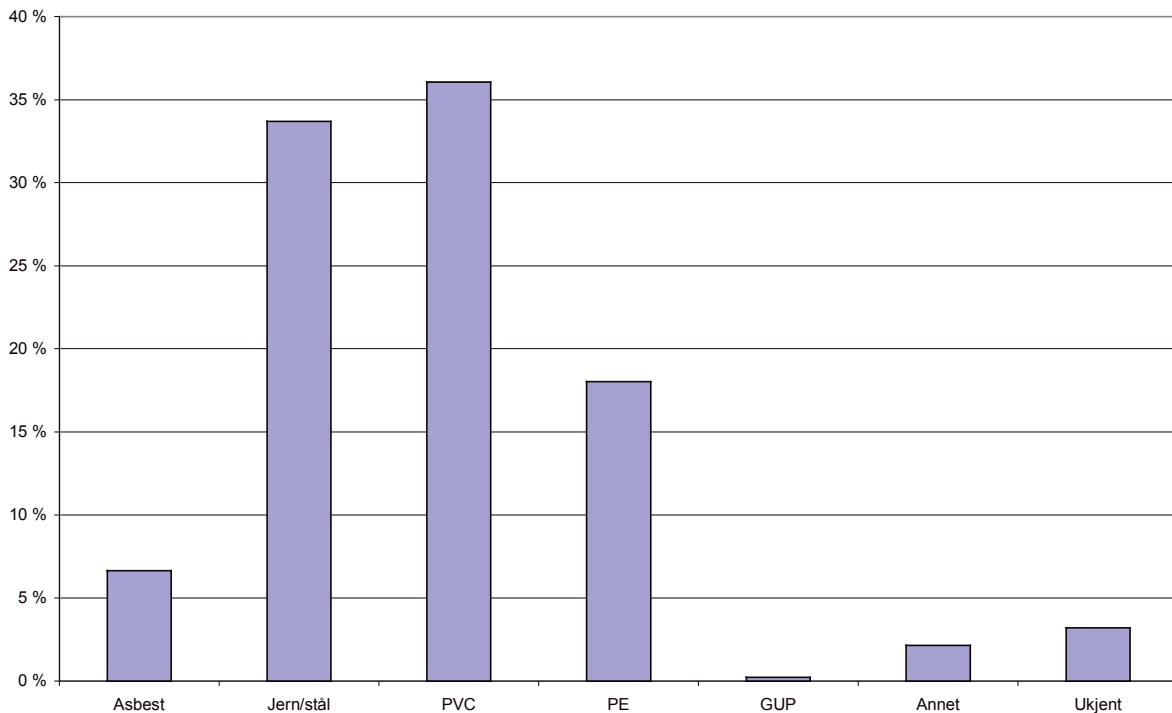
4 LEDNINGSNETT OG HØYDEBASSENG

17 vannverk har aldri levert inn data om ledningsnettets sitt, det vil si at utvalget her består av 1624 vannverk. 1365 vannverk rapporterte data for 2003. For de 259 vannverkene som ikke har rapportert, er det brukt data fra 1994-2002 da det antas at det ikke har skjedd vesentlige endringer på ledningsnettets i perioden.

Antall vannverk og kvaliteten på opplysningene som er registrert i Vannverksregisteret, har økt jevnt siden 1994. Dette er hovedforklaringen på den vesentlige økningen av den totalt registrerte lengden fram til de siste rapporteringene, fra 34 000 km i 1994, 37 000 km i 1996, 41 000 km i 1998, 45 800 km i 2002, mens det per 1.1.2004 er registrert 46 600 km ledningsnett.

4.1 Rørmateriale

Figur 4.1 viser at ledningsnettets hovedsakelig består av materialtypene PVC og jern/stål.

Figur 4.1: Ledningsnett: Materialtyper og andel av total lengde. 1.1.2004

Tabellen 4.1 viser også fordelingen av rørmaterialet som ledningsnettets består av. For hver materialtype er det i tillegg angitt antall vannverk som har oppgitt å ha ledninger av denne materialtypen. Ett og samme vannverk kan ha brukt opptil flere materialtyper i ledningsnettets. Totalt antall vannverk kan derfor ikke summeres.

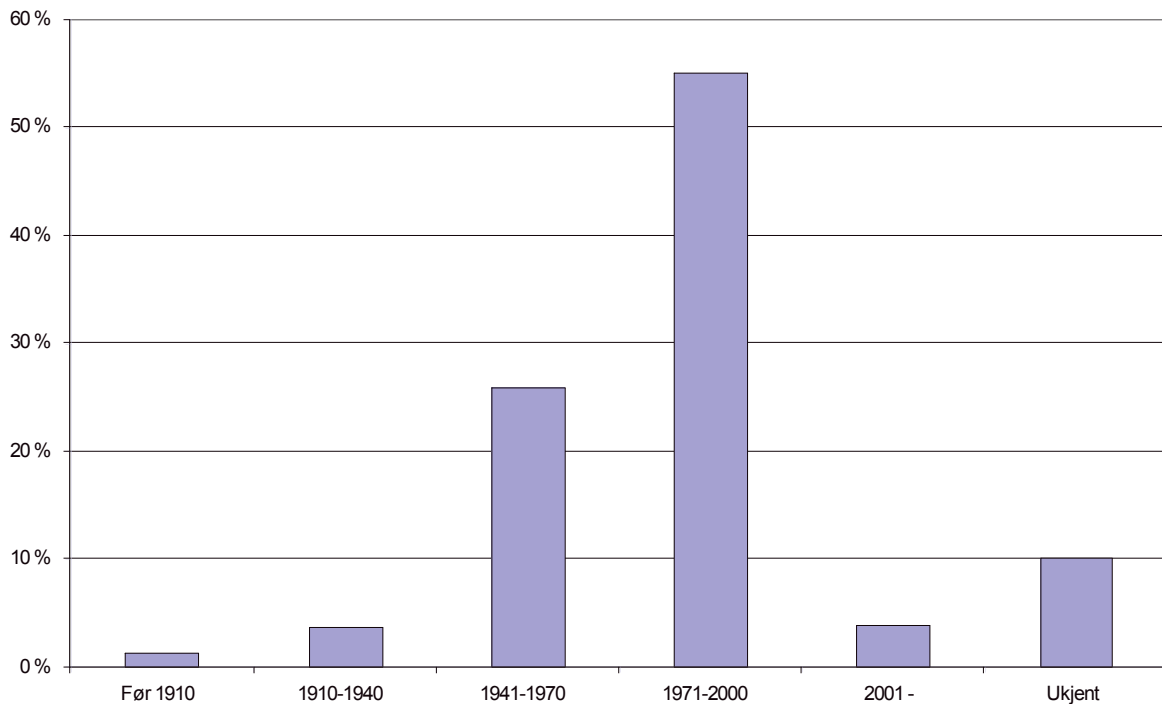
Rørmaterialer:	Asbest-sement	Jern/stål	PVC	PE	GUP	Annet	Ukjent	SUM
Antall km	3100	15700	16800	8400	100	1000	1500	46 600
Andel av antall km i %	7	34	36	18	<1	2	3	100
Antall vannverk	373	603	1353	1164	34	151	205	

Tabell 4.1: Ledningsnett: Materialtyper og andel av total lengde. 1.1.2004

I dag er PVC det mest anvendte materialet, men bruken av PE-ledninger har siden 1994 hatt en større økning enn PVC (500 km økning for PE mot 400 km økning for PVC i 2003). Jern/stål, som tidligere var det mest anvendte rørmateriale, er nå det nest vanligste (bare 100 km økning i 2003). Dette viser at rør i ulike typer plastmaterialer benyttes mest når nye ledninger legges. Jern/stål foretrekkes ved legging av rør med store dimensjoner. Lengden av asbestsementledninger er redusert med 100 km i 2003, og antall km oppgitt som ukjent materiale har også gått ned.

4.2 Alder

Figuren nedenfor viser at hovedtyngden av ledningsnett er lagt i perioden 1971-2000.

Figur 4.2: Ledningsnett: Leggingsperiode og andel av total lengde. 1.1.2004

Ved analyse av data om utskiftningstakt, jfr. KOSTRA-indikator ”Andel av ledningsnett som er fornyet siste år” (www.ssb.no/kostra), må en ta hensyn til når ledningsnett er lagt. Annen informasjon om ledningsnettets tilstand indikerer at det er ledninger lagt i perioden 1941-1970 som er av dårligst kvalitet, og det er derfor sannsynlig at det er i den aldersgruppen man har det største fornyelsesbehovet.

Tabellen nedenfor viser også fordelingen av ledningsnett i tidsperioder hvor ledningsnett ble lagt. For hver periode er det angitt antall vannverk som har oppgitt å ha lagt ledninger i denne perioden. Ett og samme vannverk kan ha lagt ledningsnett i flere perioder. Totalt antall vannverk kan derfor ikke summeres.

Tidsperioder:	Før 1910	1910-1940	1941-1970	1971-2000	2001-	Ukjent	Sum
Antall km	600	1700	12100	25700	1800	4700	46 600
Andel av antall km i %	1	4	26	55	4	10	100
Antall vannverk	59	147	884	1376	614	318	

Tabell 4.2: Ledningsnett: Leggingsperiode og andel av total lengde. 1.1.2004

4.3 Høydebasseng

Et høydebasseng kan ha ulike funksjoner. Det kan benyttes til utjevning av døgnvariasjoner i vannforbruket og vanntrykket, sikre vannleveranser ved utfall av hovedkilde, behandlingsanlegg eller ledningsbrudd og sikre ekstra vannvolum ved brannsløking. For mange vannverk, spesielt små vannverk som ikke har ressurser til å etablere vannforsyning fra mer enn en hovedkilde, kan dette utgjøre en akseptabel måte å sikre vannleveransen på i en begrenset periode.

Vannverkseier skal sikre at drikkevannet ikke inneholder helseskadelig forurensning av noe slag. Åpne høydebassenger kan lett bli forurenset, og slike bassenger er derfor uakseptable ut fra dagens krav til sikkerhet. Lukkede høydebassenger gir en langt større grad av sikkerhet. Kvalitetssikring av dataene viser at det har vært mye feilrapporteringer og misforståelser når det gjelder åpne høydebasseng. Derfor er det bare en fylkesvis oversikt over lukkede høyde-/utjevningbasseng som er presentert i tabell 4.3.

Fylke	Antall lukkede høyde-/utjevningbasseng
Østfold	43
Akershus	90
Oslo	20
Hedmark	132
Oppland	177
Buskerud	116
Vestfold	59
Telemark	80
Aust-Agder	42
Vest-Agder	59
Rogaland	134
Hordaland	211
Sogn og Fjordane	146
Møre og Romsdal	235
Sør-Trøndelag	165
Nord-Trøndelag	115
Nordland	134
Troms	52
Finnmark	32
SUM	2 042

Tabell 4.3: Høydebasseng: Fylkesvis fordeling. 1.1.2004

5 VANNKILDER

5.1 Vannkildetyper: vannverkstørrelse og antall vannverk etter kildetype

Vannverkene nedenfor refererer seg til vannverk som har egen vannkilde.

Tabell 5.1 er basert på de 1535 vannverkene som har gitt opplysninger om vannkilder som er i bruk minst en gang per år (hovedkilder). Av disse vannverkene er det 31 som har vannkilder som en kombinasjon av forskjellige typer f.eks. innsjø og grunnvann, innsjø og elv eller elv og grunnvann. Summen av antall vannverk fordelt på de 4 kildetyperne i tabellen blir derfor høyere enn 1535. Det er tatt hensyn til de vannverkene som har flere kildetyper; for disse vannverkene er antall personer forsynt fordelt mellom kildetyperne. Vannkilder med kildestatus "Krise-/nødvann" (reservelkilder) er ikke med i utvalget.

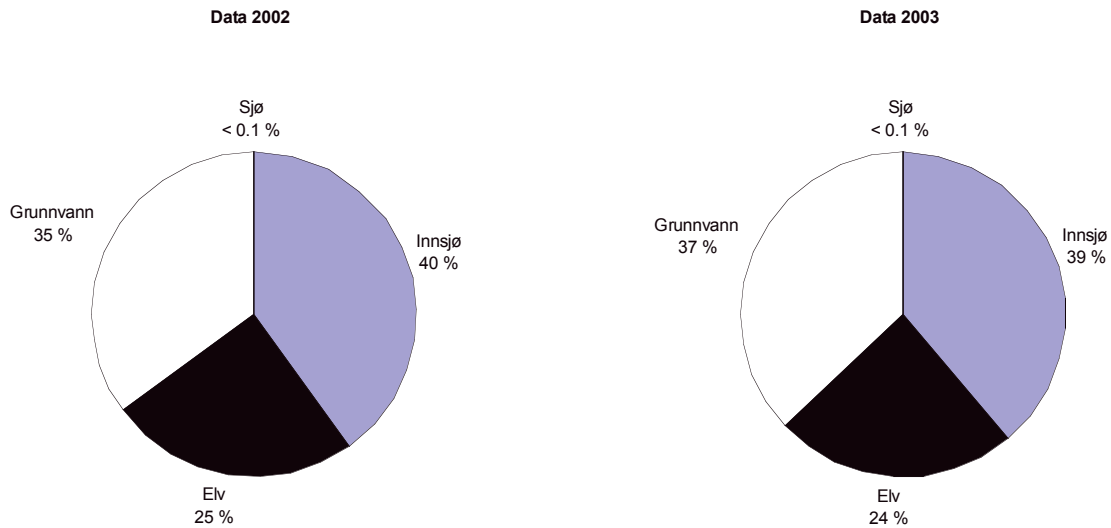
Størrelse på vannverk (ant. pers. forsynt)	Innsjø/tjern	Elv/bekk	Grunnvann	Sjøvann	Sum
< 100	73	73	150	1	297
100 - 999	311	260	346	2	919
1 000 – 4 999	147	38	59	0	244
5 000 –19 999	60	4	12	0	76
>= 20 000	26	2	2	0	30
Sum vannverk	617	377	569	3	1566
Andel vv i %	39 %	24 %	37 %	0 %	100 %
Sum ant. pers. forsynt	3 334 400	355 800	405 100	300	4 095 600
Andel forsynt i %	81 %	9 %	10 %	0 %	100 %
Antall pers. forsynt per vv i gjennomsnitt	5404	944	712	100	2615

Tabell 5.1: Antall vannverk i forhold til vannverksstørrelse og kildetype. 1.1.2004

Innsjø er den desidert største kategorien vannkilde, både i forhold til antall vannverk, antall forsynt av vannkilden og gjennomsnittlig størrelse på vannverket. Dette illustreres også i figur 5.1. Som det fremgår av tabellen over, brukes elv og grunnvann som vannkilde av små/mellomstore vannverk. Antall vannverk som benytter grunnvann som hovedkilde har økt med 3 fra 2002, mens antall som benytter innsjø og elv, har sunket med 40.

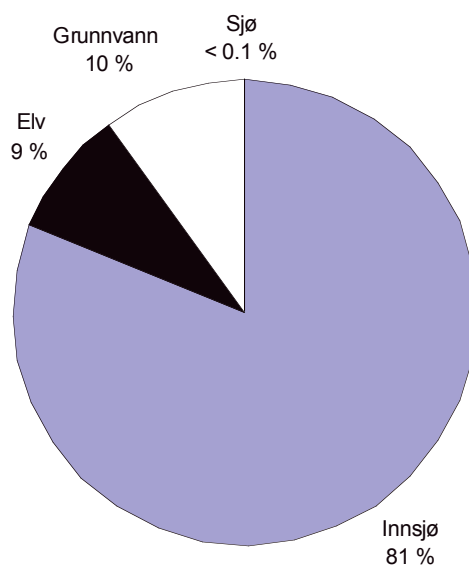
Blant de 31 vannverkene som har flere ulike hovedkilder, er den vanligste kombinasjonen innsjø og elv. Antall forsynt av elv/bekk har sunket i forhold til 2002, mens antall personer forsynt av innsjø/tjern og grunnvann har økt. Generelt sett betraktes grunnvann fra løsmasser og dype næringsfattige innsjøer med inntak under temperatursprangsjiktet, som gunstige vannkilder. Denne typen vannkilder kan i noen tilfeller regnes som en hygienisk barriere, slik at vannverket kun trenger en barriere i vannbehandlingssystemet (ulike vannbehandlingsprosesser er beskrevet i kapittel 7).

Det er en økende tendens til at flere og flere personer forsynes av rapporteringspliktige vannverk. Dette forklares med at det har vært en kvalitetsforbedring av dataene i VREG, samtidig som antall forsynt av rapporteringspliktige vannverk har økt, dvs. at flere er tilknyttet rapporteringspliktige vannverk kontra "egen vannforsyning" eller at små vannverk er slått sammen til vannverk av en slik størrelse at de blir rapporteringspliktige.

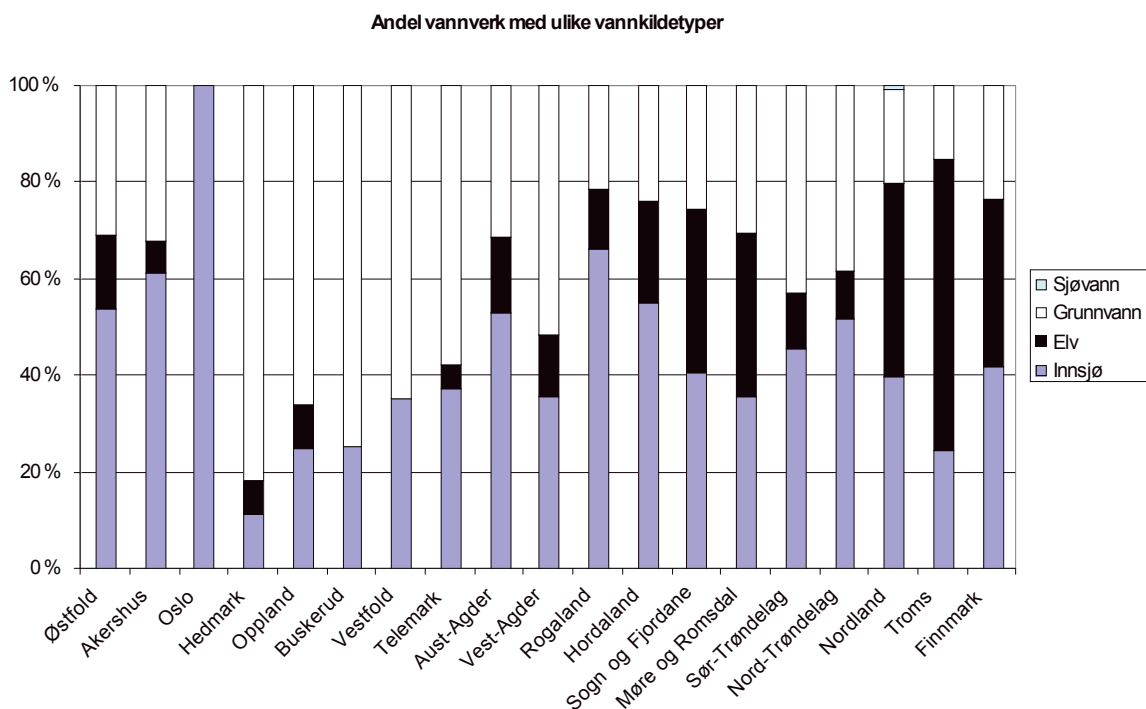
Figur 5.1: Vannkildfordeling med hensyn til andel vannverk. 1.1.2002 og 1.1.2003.

Som det fremgår av tabell 5.1 er antall forsynt per vannverk med grunnvann i gjennomsnitt 712 personer. Disse vannverkene utgjør den desidert største kategorien for antall forsynt under 100 personer, og også mellom 100 og 999 personer. Hovedsaklig er det små og mellomstore vannverk som benytter grunnvann.

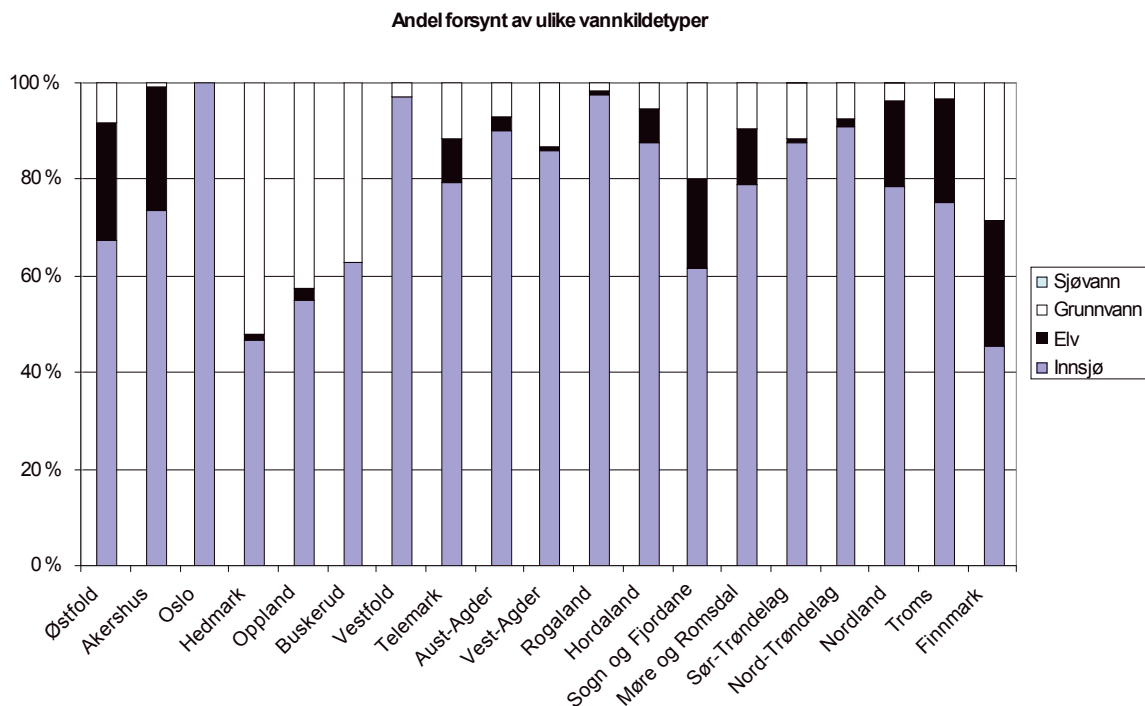
Figur 5.2: Vannkildefordeling med hensyn til andel personer forsynt. 1.1.2004

Av figur 5.2 kan man se andel personer forsynt fra de ulike vannkildene. Det er den samme fordelingen i forhold til 2002-data. Selv om antall vannverk med grunnvann som kilde har økt, har altså ikke andel forsynt av grunnvann økt tilsvarende. En tydelig konklusjon er at de store vannverkene, som forsyner mange, bruker innsjø som vannkilde.

Figur 5.3: Fylkesvis oversikt over andel vannverk med ulike vannkildetyper. 1.1.2004

I figur 5.3 vises fylkesvis fordeling av vannverk med ulike vannkilder. Fylkene Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark og Vest-Agder er de fylkene hvor de fleste vannverkene bruker grunnvann som vannkilde, i Østfold, Akershus, Oslo, Aust-Agder, Rogaland, Hordaland og Nord-Trøndelag dominerer innsjø som vannkilde, mens i Troms fylke benytter flest vannverk elv som vannkilde. Sjøvann benyttes av ett vannverk i Sør-Trøndelag og to i Nordland. Disse tre vannverkene er av beskjeden størrelse og forsyner til sammen bare et hundretalls personer på øyer med begrenset ferskvannstilgang.

Figur 5.4: Fylkesvis oversikt over andel personer forsynt av de ulike kildetyperne. 1.1.2004

Av figur 5.4 ser en at den desidert største andelen av befolkningen forsyntes med innsjø som hovedkilde i nesten alle fylker, men med unntak i Hedmark fylke hvor halvparten av befolkningen som er knyttet til rapporteringspliktige vannverk, forsyntes av grunnvann. Andelen forsynt av grunnvann er også betydelig i Oppland og Buskerud (for bakgrunnsdata, se vedlegg 1).

5.2 Grunnvannskilder

Som det fremgår av tabell 5.1 utgjør vannverk med grunnvann som kilde 37 % av antall vannverk og disse forsyner 10 % av befolkningen. Det er 569 vannverk i Norge som har grunnvann som hovedkilde. 9 vannverk har to av følgende ulike typer grunnvannskilder: løsmasse/fjellbrønn/oppkomme. Brønner under kategorien "Annet" er bl.a. gravde brønner. "Ukjent" har ikke oppgitt hvor grunnvannet taes fra.

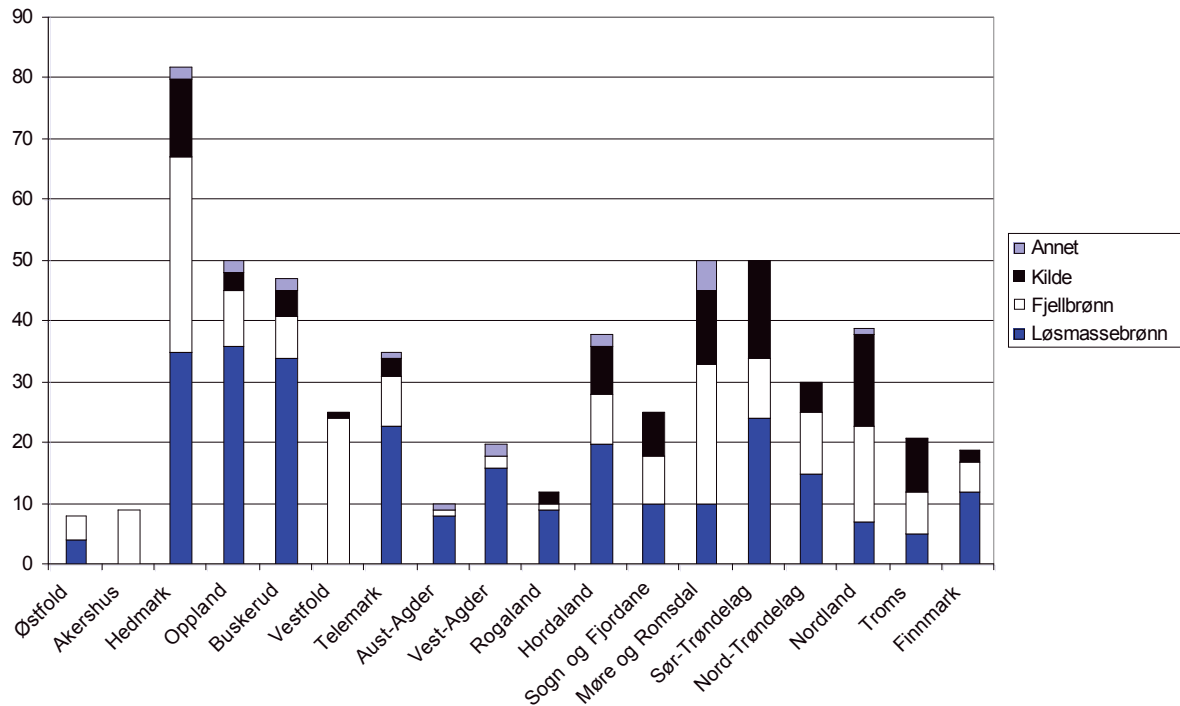
Fordelingen mellom de ulike typene av grunnvannsbrønner vises i tabellen nedenfor. De forskjellige typer grunnvannsbrønner og antall forsynt for hver brønntype er listet opp.

Grunnvannstype	Antall vannverk	Antall forsynt	Sum forsynt per vv i gjennomsnitt
Løsmassebrønn	268	328 700	1 226
Fjellbrønn	184	43 700	238
Kilde/oppkomme	100	22 400	224
Annet (bl.a. gravd brønn)	18	5 600	311
Ukjent (ikke spesifisert)	8	4 700	587
Sum	578	405 100	

Tabell 5.2: Oversikt over antall forsynt av ulike grunnvannsbrønner. 1.1.2004

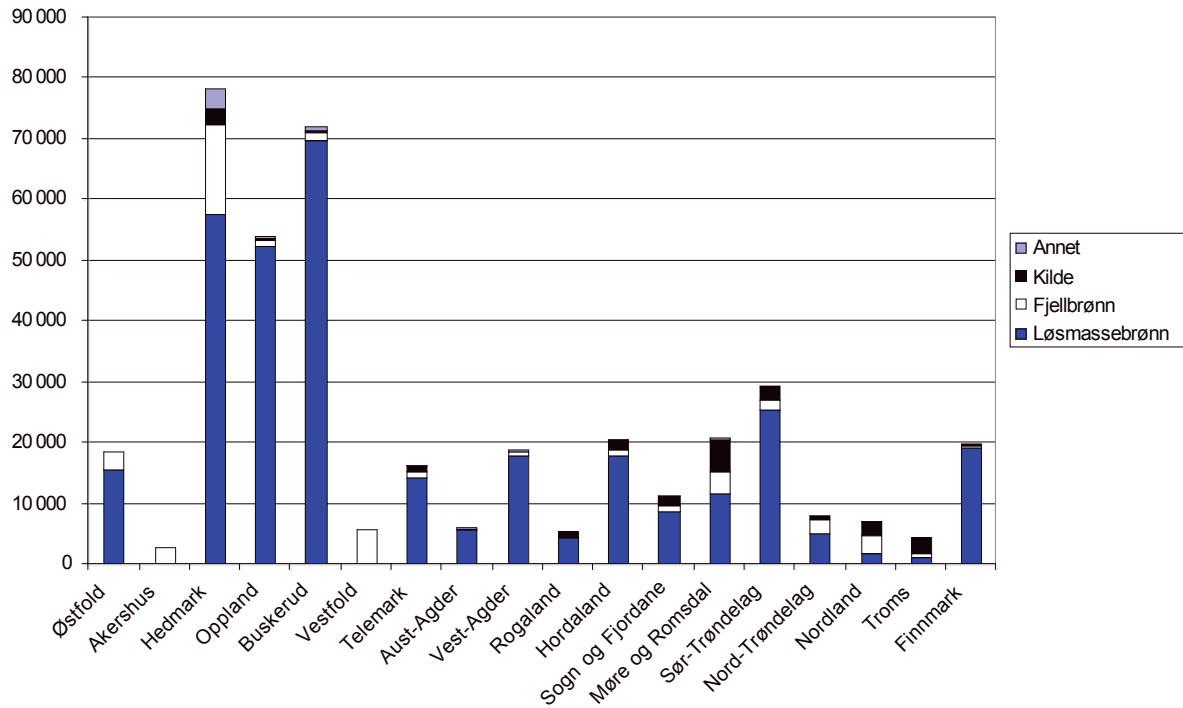
Antall vannverk i tabellen er høyere enn antall vannverk med grunnvannskilde, for, som nevnt i teksten, har 9 vannverk flere kildetyper. Derfor vil ikke "sum forsynt per vv i gjennomsnitt" stemme overens med tilsvarende utregning i tabell 5.1.

Figur 5.5 viser hvordan de ulike brønntypene fordeles seg fylkesvis, kategorien ukjent er ikke vist i figuren.

Figur 5.5: Fylkesvis oversikt av antall ulike grunnvannkilder, med unntak av Oslo som ikke har grunnvann. 1.1.2004

Hedmark fylke utpeker seg som det fylket med flest vannverk (82) med grunnvann som kilde. Antall vannverk i fylket er likt fordelt mellom løsmassebrønner og fjellbrønner. I Akershus er det kun registrert borebrønner i fjell, slik er situasjonen også i Vestfold, men med unntak av ett oppkomme. I Oppland, Buskerud, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder og Rogaland er det løsmassebrønner som dominerer. I Nordland er det flest fjellbrønner, men også mange oppkommer. Oslo er ikke med i tabellen, fordi det ikke er registrerte grunnvannsbrønner der. Sammenlignet med data fra 2002, er det en liten økning i antall personer forsynt, men den fylkesvise fordelingen er den samme, se figur 5.6 og vedlegg 2.

Figur 5.6: Fylkesvis fordeling av antall personer forsynt av de ulike grunnvannskildene. 1.1.2004

Figur 5.6 viser hvordan antall personer forsynt av de ulike grunnvannskildene fordeles seg fylkesvis. Med unntak av Akershus og delvis Vestfold, som kun har fjellbrønner, forsynes de fleste fra løsmassebrønner.

6 VANNUTTAK OG VANNFORBRUK

6.1 Generelt

Vannuttaket er den vannmengde som tas ut av kilden til vannforsyningsformål i løpet av rapporteringsåret. Hvis vannuttaket ikke måles, er det anslått av vannverket.

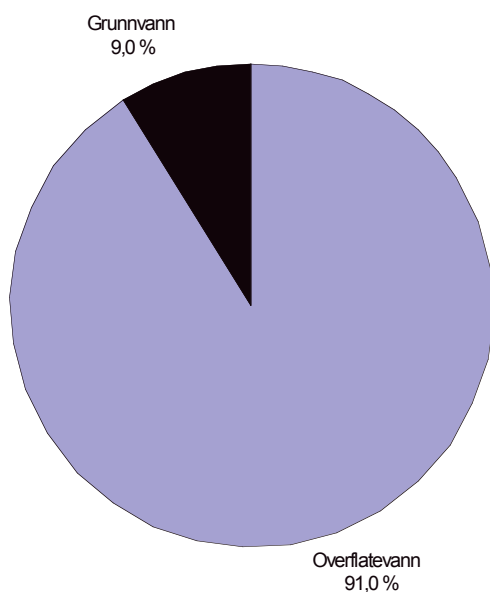
Vannproduksjonen er det antall m³ vann som distribueres på ledningsnett etter vannbehandlingen i løpet av rapporteringsåret, dvs. vannproduksjon eksklusiv vann som går ”tap” i behandlingsprosessen, for eksempel til spyling av filtre og lignende.

Vannforbruket er et begrep som benyttes for hvert enkelt vannverk. Dette er summen av vannverkets egen vannproduksjon og vannmengde mottatt fra andre vannverk, minus vannmengde levert til andre vannverk. Vannforbruket omfatter vann til alle formål, inklusiv lekkasjer.

Datagrunnlaget for alle tabeller i dette kapitlet er basert på 1257 vannverk som har rapportert vannproduksjon eller vannuttak, hvor sum vannforbruk på sektorer =100 %, og hvor den gjennomsnittlige vannmengde levert til husholdninger (*husholdningsforbruk*) er over eller lik 75 liter per person per dag (l/p,d) og mindre enn 1000 (l/p,d). Disse vannverkene forsyner 3,82 millioner personer (93,3 % av de personene som er forsynt av rapporteringspliktige vannverk). I den grad vannverkene ikke har sendt inn data for rapporteringsåret 2003, er siste rapporteringsår lagt til grunn.

6.2 Vannuttak

Det totale årlige vannuttaket for rapporteringspliktige vannverk er beregnet til 815 mill. kubikkmeter (m³), fordelt på 741,6 mill. m³ fra overflatekilder og 73,4 mill m³ fra grunnvannskilder. Dette gir et spesifikt vannuttak på 545 liter per person per døgn (l/p,d).

Figur 6.1: Andel av vannuttaket fordelt på overflatevann og grunnvann. 2003

6.3 Gjennomsnittlig vannforbruk

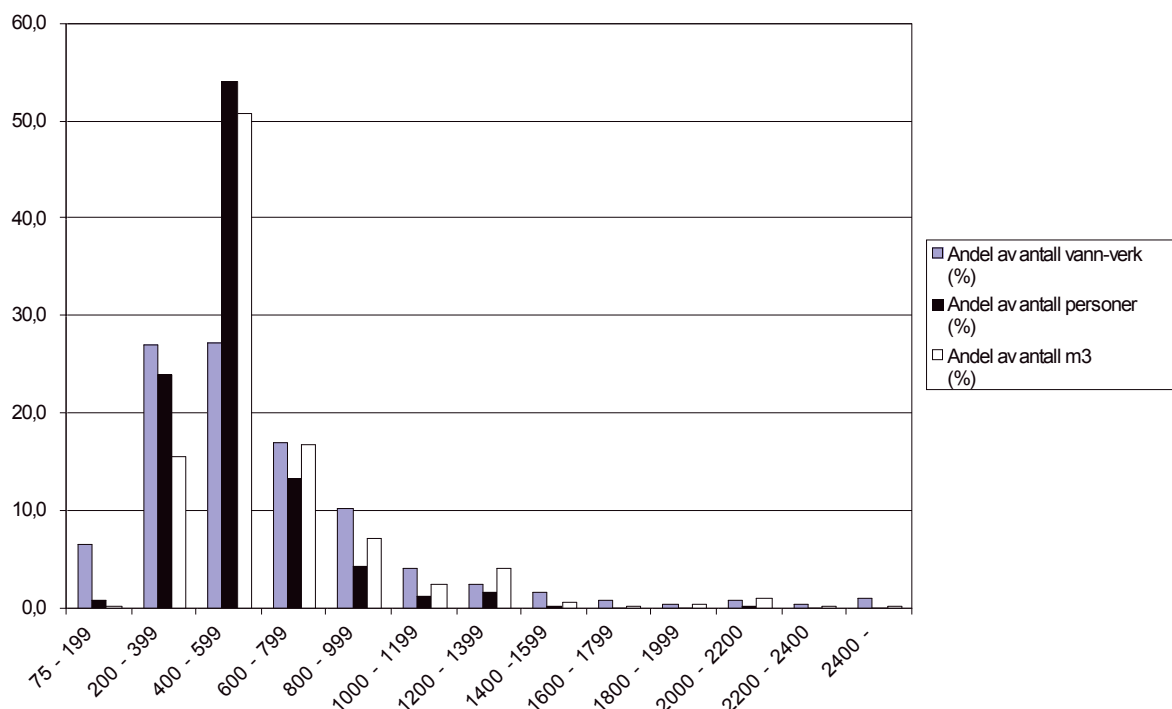
Tabell 6.1 viser antall/andel vannverk, personer og m³ i forhold til gjennomsnittlig vannforbruk, figur 6.1 viser tilsvarende andel grafisk fremstilt. Det gjennomsnittlige vannforbruket omfatter vann til husholdningsforbruk, til næringsmiddelproduksjon, til annen industri- og næringsvirksomhet, til annet forbruk (jordbruksvanning mv) og lekkasjer.

Gjennomsnittlig vannforbruk i området fra 200 til 799 liter per person og døgn er det desidert mest vanlige. 71,3 % av vannverkene oppgir et vannforbruk i dette området. En ser også at selv om det er 147 vannverk (12 % av utvalget) med gjennomsnittlig vannforbruk større enn 1000 (l/p,d), så forsyner disse bare 4 % av personene i utvalget. Gjennomsnittlig vannforbruk for hele utvalget er 526 liter per person per døgn.

Totalt gjennomsnittlig vannforbruk (liter per person per døgn)	Antall vannverk	Andel av antall vannverk (%)	Antall personer	Andel av antall personer (%)	Antall m3	Andel av antall m3 (%)
75 - 199	83	6,6	30 300	0,8	1 914 200	0,3
200 - 399	340	27,0	916 500	24,0	114 017 100	15,5
400 - 599	343	27,3	2 067 300	54,1	373 690 300	50,9
600 - 799	214	17,0	508 400	13,3	123 163 300	16,8
800 - 999	130	10,3	164 400	4,3	53 367 100	7,3
1000 - 1199	52	4,1	44 400	1,2	17 460 300	2,4
1200 - 1399	32	2,5	59 900	1,6	29 456 200	4,0
1400 -1599	20	1,6	8 700	0,2	4 770 500	0,7
1600 - 1799	10	0,8	3 500	0,1	2 174 900	0,3
1800 - 1999	6	0,5	3 800	0,1	2 596 300	0,4
2000 - 2200	10	0,8	10 800	0,3	8 090 300	1,1
2200 - 2400	4	0,3	1 600	0,0	1 385 000	0,2
2400 -	13	1,0	3 600	0,1	1 809 100	0,2
SUM	1 257	100,0	3 823 000	100,0	733 894 500	100,0

Tabell 6.1: Totalt gjennomsnittlig vannforbruk versus antall vannverk og antall personer og antall m³. 2003

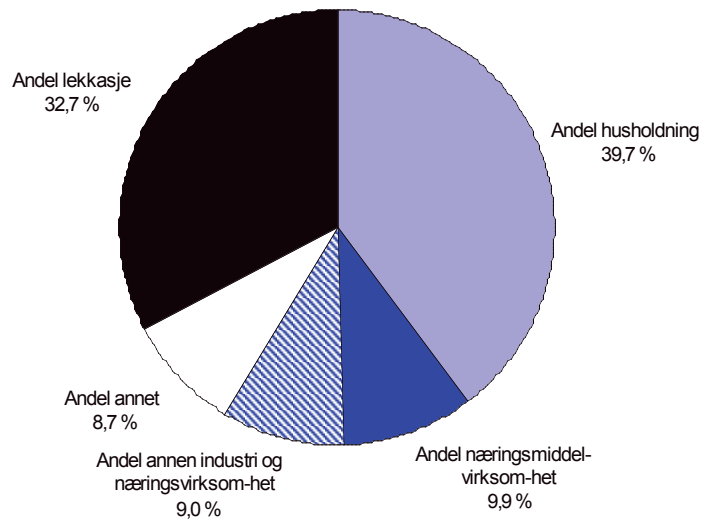
Figur 6.2 viser tallene fra tabell 6.1 grafisk.

Figur 6.2: Totalt gjennomsnittlig vannforbruk versus antall vannverk og antall personer. 2003

6.4 Vannforbruk fordelt på sektorer – landsnivå

Opplysningene bygger på 1257 vannverk (se kap. 6.1 Generelt)

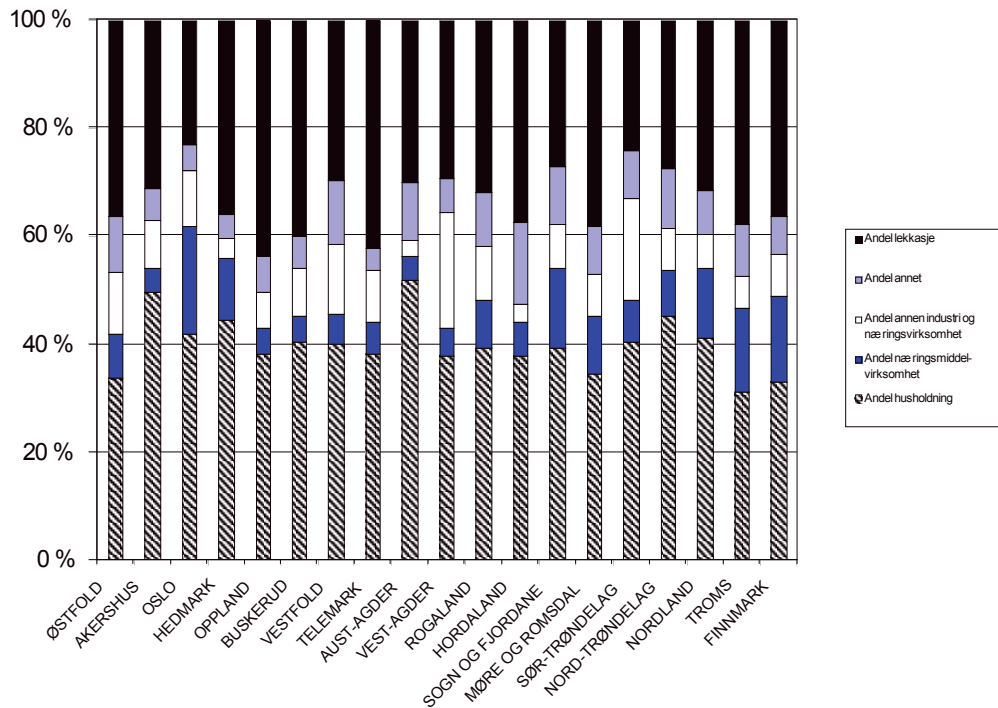

Figur 6.3: Andel av vannforbruket fordelt på sektorer. 2003

Sammenlignet med data fra 2002 har andelen lekkasje blitt redusert med 0,8 % og andelen husholdningsforbruk har økt med 1,4 %. Summen av andel næringsvirksomhet, industri og annen næringsvirksomhet og annet forbruk er redusert med 0,6 %.

6.5 Vannforbruk fordelt på sektorer - fylkesfordeling

Figur 6.4 viser prosentvis fordeling av vannforbruk for de ulike sektorene brutt ned til fylkesnivå. Kriteriene for utvalg av vannverk er de samme som beskrevet i kapittel 6.1 Generelt.

Figur 6.4: Andel av vannforbruket fordelt på sektorer. Fylkesfordeling. 2003

Grunnlaget for figuren er gjengitt i en tabell i vedlegg 4: ”Vannforbruk etter fylke. 2003”. Tabellen er supplert med opplysninger om andel vannverk og andel personer tilknyttet vannverk som er grunnlaget for dataene, samt opplysninger om spesifikt vannforbruk og husholdningsforbruk per fylke.

6.6 Gjennomsnittlig husholdningsforbruk

Det gjennomsnittlige husholdningsforbruket er beregnet til 210 l/p,d (215 l/p,d i 2002), basert på kriteriene som er beskrevet i kapittel 6.1 Generelt. Basert på Vannverksregisterets opplysninger om antall husstander, er husholdningsforbruket 190 m³ per husstand per år.

7 VANNBEHANDLING

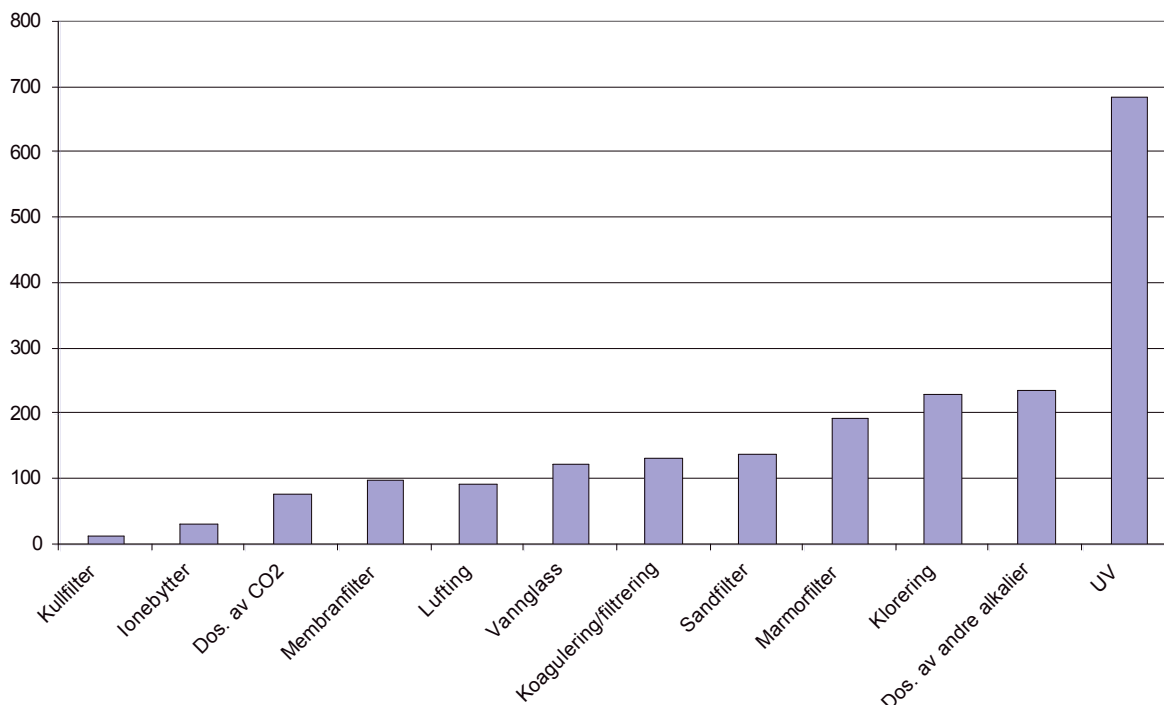
Figurene og tabellene er basert på 1036 av totalt 1641 vannverk. Siden et vannverk kan ha flere behandlingsanlegg, er datagrunnlaget 1067 behandlingsanlegg med status ”I drift”. Reserveanlegg og reserveprosessstrinn er ikke med i oversikten. Et vannverk kan stå oppført under flere av behandlingsprosessene i tabellene under. Behandlingsanlegg med kun siling, eller anlegg uten kontinuerlig vannbehandling (reserveanlegg) inngår ikke i tabell 7.1 og 7.2. Det er 2 vannverk i tabell 7.1 og 7.2 som har overflatevann som vannkilde, men hvor vannbehandlingen ikke utgjør noen hygienisk barriere.

102 vannverk uten behandlingsanlegg mottar alt sitt vann behandlet fra andre vannverk, for eksempel fra interkommunale vannverk.

503 av 1641 vannverk har enten kun siling som eneste behandling, har behandlingsanlegg i reserve (har ikke kontinuerlig vannbehandling), eller har ikke behandlingsanlegg. De mottar heller ikke behandlet vann fra andre vannverk. 293 vannverk har bare grunnvann som vannkilde. 201 vannverk har overflatevann som vannkilde uten vannbehandling som kan utgjøre noen hygienisk barriere. 7 av disse vannverkene har både grunnvann og overflatevann som vannkilde. Som nevnt ovenfor er det i tillegg 2 vannverk i tabell 7.1 og 7.2, som har overflatevann som vannkilde, men hvor vannbehandlingen ikke utgjør noen hygienisk barriere, jevnfør kapittel 8. 9 vannverk har ikke oppgitt vannkildeopplysninger.

Vi har valgt å presentere vannbehandlingsprosessene etter stigende antall vannverk/personer forsynt av de ulike typene prosesser. Utvalget av prosesser er gjort i forhold til hva som er de vanligste typer vannbehandling. En fylkesvis fordeling av antall behandlingsanlegg og antall personer forsynt av behandlingsanleggene for de aktuelle prosessstyper er oppgitt i vedlegg 3A: ”Vannbehandlingsmetoder og antall vannverk etter fylke per 1.1.2004.” og vedlegg 3B: ”Vannbehandlingsmetoder og antall personer forsynt etter fylke per 1.1.2004.”

7.1 Antall vannbehandlingsanlegg etter vannbehandlingsmetode

Figur 7.1: Vannbehandlingsmetoder. Antall vannbehandlingsanlegg etter prosessstype og størrelse. 1.1.2004

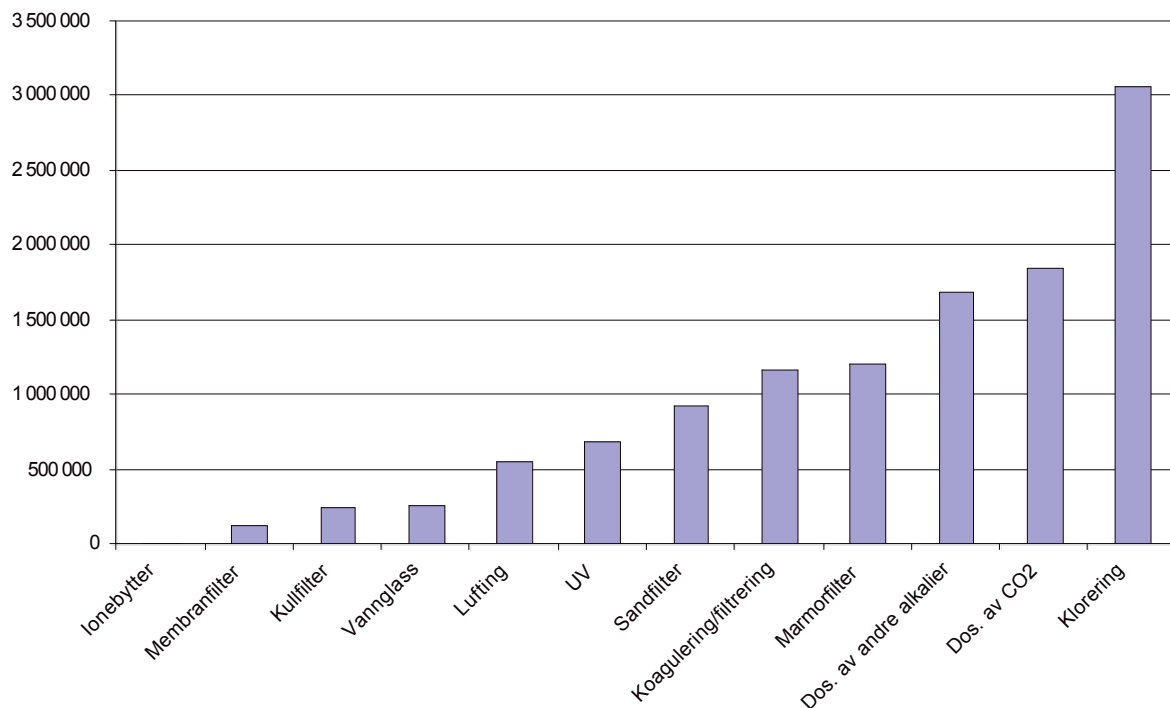
Antall personer forsynt	Kullfilter	Ionebytter	Dos. av CO ₂	Membranfilter	Lufting	Vannglass	Koagulering/filtrering	Sandfilter	Marmorfilter	Klorering	Dos. av andre alkalier	UV-bestråling
< 100	0	6	0	8	10	5	5	12	17	18	11	93
100 – 299	4	16	3	22	20	19	21	25	33	30	39	210
300 – 999	5	5	7	35	26	42	38	35	58	40	71	231
1 000 – 4 999	1	3	20	28	30	44	34	37	45	64	66	122
5 000 - 19 999	0	1	25	6	6	14	19	19	26	44	31	28
≥ 20 000	4	0	23	0	1	0	15	12	14	33	19	1
Sum anlegg	14	31	78	99	93	124	132	140	193	229	237	685

Tabell 7.1: Vannbehandlingsmetoder. Antall behandlingsanlegg etter prosessstype og størrelseskategorier. 1.1.2004

UV-bestråling er den behandlingsmetoden som er hyppigst brukt; nesten tre ganger så mange vannverk bruker UV-bestråling, sett i forhold til antallet som bruker klorering.

I forhold til data for 2002 er det størst økning for behandlingsprosessene: Membranfiltrering, UV-bestråling og Vannglass og (med en økning på henholdsvis 19, 18 og 14 anlegg). Størst endring i reelle tall er det imidlertid for ”Dosering av andre alkalier” med en nedgang på 20 behandlingsanlegg. Det var størst relativ økning for Membranfilter og Ionebytter (begge med en økning på 24 %). Økningen for disse prosessene skyldes i stor grad bedre registrering av prosessopplysninger.

7.2 Antall personer forsynt etter vannbehandlingsmetode

Figur 7.2: Vannbehandlingsmetoder. Antall personer forsynt etter prosessstype og størrelse. 1.1.2004

Antall personer forsynt	Ionebytter	Membranfilter	Kullfilter	Vannglass	Lufting	UV	Sandfilter	Koagulering/-filtrering	Marmorfilter	Dos. av andre alkalier	Dos. av CO ₂	Klorering
<100	400	500	0	300	700	6 100	800	300	1 200	800	0	1 300
100 – 299	2 800	4 100	700	3 300	3 100	36 900	4 900	4 100	5 800	7 200	400	5 600
300 – 999	3 000	19 700	2 900	24 100	14 800	126 600	18 500	20 200	30 400	40 500	4 500	23 200
1000 – 4999	4 200	48 100	4 300	99 500	69 700	260 300	76 800	79 000	111 100	154 900	66 500	158 700
5000 - 19 999	10 000	54 100	0	136 100	59 500	230 800	192 900	200 200	250 300	339 200	300 600	484 100
≥ 20 000	0	0	241 800	0	405 000	29 400	639 600	862 900	816 000	1 155 400	1 472 300	2 396 500
Sum personer	20 400	126 400	249 700	263 400	552 800	690 200	933 700	1 166 700	1 214 900	1 698 100	1 844 300	3 069 300

Tabell 7.2: Vannbehandlingsmetoder. Antall personer forsynt etter prosessstype og størrelseskategorier. 1.1.2004

Vi ser at selv om UV-bestråling er den behandlingsmetoden som brukes av flest behandlingsanlegg, benyttes den mest i små og mellomstore anlegg. Det samme gjelder Vannglass, Membranfilter og Ionebytter. Klor derimot brukes mest av de store anleggene og forsyner nesten dobbelt så mange personer som neste behandlingsprosess sortert etter størrelse: Dosering av CO₂.

Dosering av alkalier, Koagulering/filtrering, Marmorfilter, Sandfilter og Lufting benyttes av alle størrelseskategorier anlegg.

I forhold til data for 2002 er det størst økning for behandlingsprosessene: Dosering av CO₂ (økning på 177 100 personer), Klorering (økning 178 500 personer) og Koagulering/filtrering (økning 53 800 personer). Den store økningen i antall personer som ble forsynt av kloreringsanlegg, skyldes dels en oppjustering av antall personer forsynt (75 500 personer) for vannverk som også hadde klorering registrert for 2002. Vannverk som hadde registrert klorering som behandlingsprosess for 2003, men ikke for 2002 forsynte 103 000 personer. Av disse sto nyanlegg bare for 5400 personer, mens de øvrige vannverkene var falt ut i 2002 ved feilregistrering, noe som er rettet opp fra og med denne rapporten.

Tradisjonell alkalisering ved Dosering av alkalier hadde en nedgang på 157 900 personer og Lufting en nedgang på 65 500 personer. Det var størst relativ økning for Ionebytter og Membranfilter (med en økning på henholdsvis 84 % og 15 %). Økningen for disse prosessene skyldes i stor grad bedre registrering av prosessopplysninger.

8 VANNVERK MED OVERFLATEVANN UTEN DESINFEKSJON

Overflatevann er den mest benyttede vannkildetype – 90 prosent av den forsynte befolkning får overflatevann i springen. Samtidig er denne kildetypen mest utsatt for spredning av sykdomsfremkallende mikroorganismer, og alt overflatevann skal derfor desinifiseres etter drikkevannsforskriftens bestemmelser. Med udesinfisert overflatevann menes vannverk med overflatevann som vannkilde, men som ikke har desinfeksjon (UV-bestråling eller klorering) eller membranfiltrering som vannbehandling.

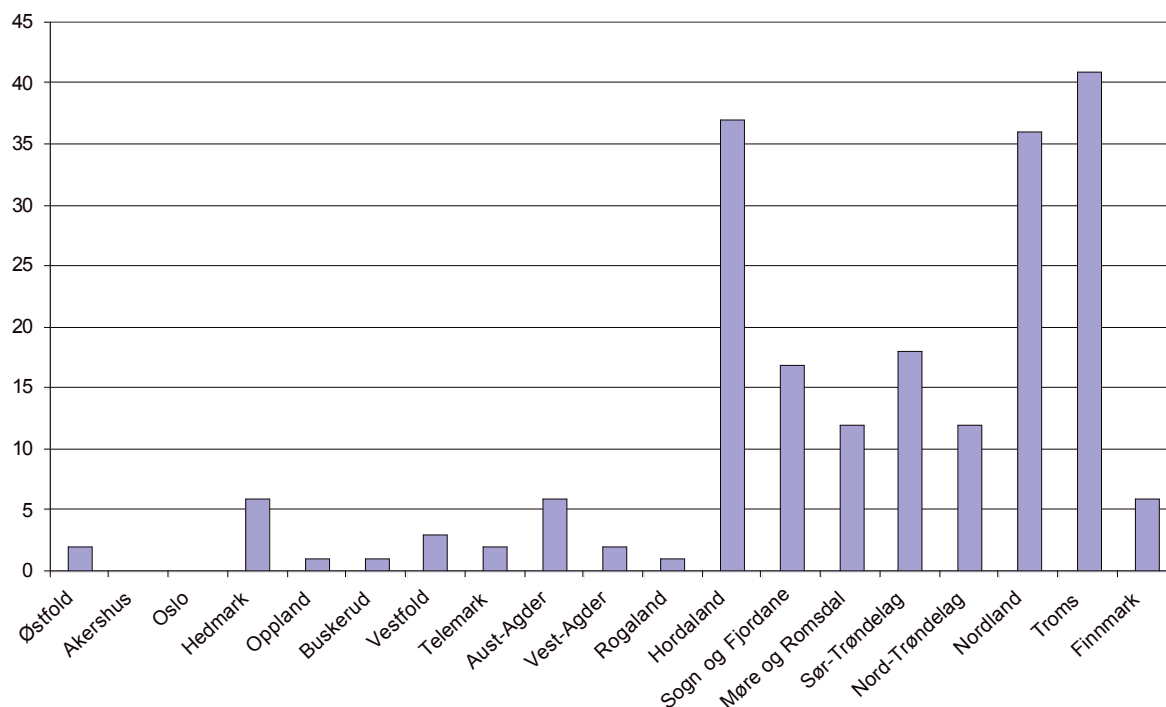
Tabellen 8.1, figur 8.1 og 8.2 gir en oversikt over antall vannverk og antall personer som ble forsynt med udesinfisert overflatevann pr 1.1.2004. Med i undersøkelsen er overflatekilder som ble brukt minst 1 gang i rapporteringsåret (hovedkilder).

Fylke	Antall vannverk med udesinfisert overflatevann	Totalt antall vannverk (uten hyttevannverk)	Andel vannverk med udesinfisert overflatevann (%)	Antall personer forsynt av udesinfisert overflatevann	Totalt antall personer forsynt av vannverk i fylket	Andel personer forsynt av vannverk med udesinfisert overflatevann (%)	Gjennomsnittstørrelser av vannverk med udesinfisert overflatevann
Østfold	2	32	6,3	570	231 600	0,2	284
Akershus	0	47	0,0	0	465 500	0,0	0
Oslo	0	1	0,0	0	520 000	0,0	0
Hedmark	6	103	5,8	750	150 800	0,5	124
Oppland	1	81	1,2	1 200	127 800	0,9	1 200
Buskerud	1	72	1,4	50	193 400	0,0	54
Vestfold	3	49	6,1	310	216 100	2,0	1423
Telemark	2	57	3,5	300	142 300	0,2	153
Aust-Agder	6	34	17,6	1 400	85 600	1,6	234
Vest-Agder	2	42	4,8	560	143 600	0,4	280
Rogaland	1	65	1,5	400	356 800	0,1	400
Hordaland	37	161	23,0	13 600	379 300	3,6	367
Sogn og Fjordane	17	103	16,5	3 100	79 900	3,9	183
Møre og Romsdal	12	165	7,3	5 900	224 700	2,6	494
Sør-Trøndelag	18	121	14,9	3 000	254 300	1,2	167
Nord-Trøndelag	12	84	14,3	2 100	108 800	1,9	176
Nordland	36	217	16,6	6 400	212 600	3,0	177
Troms	41	128	32,0	10 100	131 700	7,7	247
Finnmark	6	79	7,6	1 300	70 800	1,8	209
SUM	203	1641	12,4	55 000	4 095 600	1,3	271

Tabell 8.1: Antall og andel vannverk, samt antall og andel personer forsynt av udesinfisert overflatevann. 1.1.2004

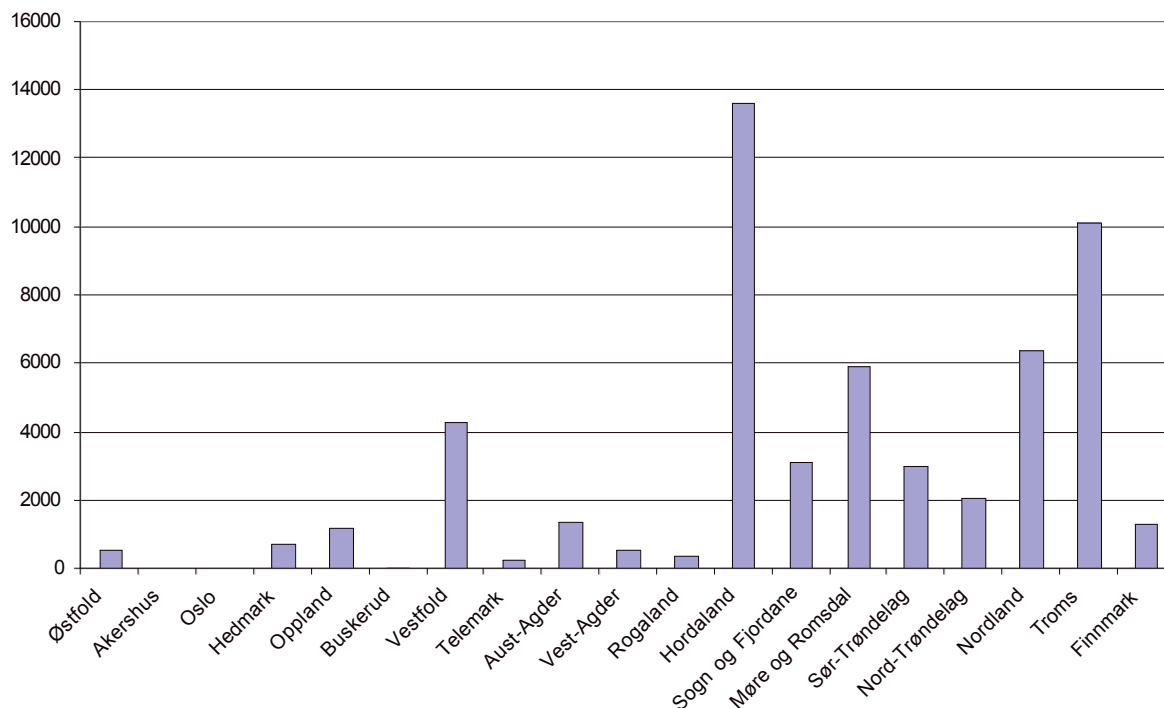
203 vannverk (12,4 % av vannverkene) som forsyner 55 000 personer leverer udesinfisert overflatevann til abonnentene. Disse vannverkene er stort sett små og forsyner fra 40 til 3800 personer (gjennomsnittsverdien er 270 personer, mens medianverdien er 120 personer). I Troms, Nordland og

Hordaland fylker er antall vannverk med udesinfisert overflatevann størst. Oppland og Vestfold har veldig få vannverk i denne kategorien, men de forsyner mer enn 1000 personer i gjennomsnitt.

Figur. 8.1: Antall vannverk som leverer udesinfisert overflatevann. 1.1.2004

Figurene om antall vannverk som leverer udesinfisert vann og antall personer forsynt, viser at mangel på desinfeksjon er utbredt på Vestlandet, særlig i Hordaland, og i de nordlige fylkene, særlig i Troms.

Figur. 8.2: Antall personer forsynt av udesinfisert overflatevann. 1.1.2004

9 VANNVERK MED *E. coli*

1304 vannverk (79,5 % av vannverkene) har rapportert tilstrekkelige opplysninger om den bakteriologiske parameteren *E. coli*.

I rapporten er det brukt uttrykket *levert vann* for vannverkene der analysene er utført på vann i ledningsnettet. Har vannverket bare oppgitt analyser for vann ut fra behandlingsanlegget (renvann), er disse lagt til grunn. For vannverk som ikke behandler vannet, og som ikke analyserer prøver fra nettet, er råvannsanalyser lagt til grunn. Vannverk som behandler vannet, som ikke analyserer prøver fra nettet og har negative funn i råvann, er ikke tatt med i undersøkelsen.

Det var forutsatt at prøvene som er rapportert, følger Drikkevannforskriftens ”enkel rutinekontroll og utvidet kontroll”. Det ble undersøkt analyseresultater både for koliforme bakterier og *E. coli* som komplementære parametere.

- For nettkontrollen analyseres koliforme bakterier, og alle funn av koliforme bakterier verifiseres til presumptiv *E. coli* eller til *E. coli*. Dermed vil en analyse for koliforme bakterier automatisk bli en analyse av *E. coli*, eventuelt presumptiv *E. coli*, dersom man har valgt den varianten.
- Når det ikke var registrert resultater for *E. coli*, men bare for koliforme bakterier, ble antall prøver for koliforme bakterier med 0 avvik også vurdert som representativt for *E. coli*.

Verdens helseorganisasjon (Guidelines for Drinking Water Quality, Third edition, 2003) har utviklet et system med vurderingsklasser: ”excellent, good, fair og poor”. Folkehelseinstituttet har forenklet systemet slik:

”*Tilfredsstillende analyseresultater*”: overskridelser av grenseverdien i inntil 5 % av prøvene. Med andre ord må 100-95 % av resultatene være tilfredsstillende. Minst 12 prøver må være rapportert.

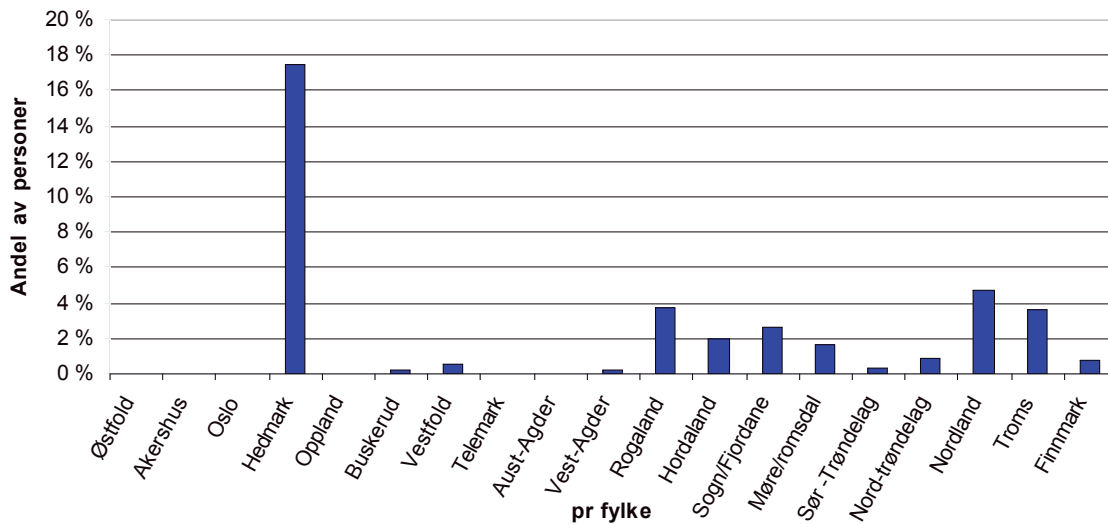
”*Usikre analyseresultater*”: Vannverk som har 100-95 % tilfredsstillende prøver, men som har færre enn 12 prøver, eller vannverk som har tatt mellom 12 og 19 prøver og som har ett avvik.

”*Utilfredsstillende analyseresultater*”: Vannverk som har færre enn 12 prøver og som har overskridelser av grenseverdien i minst én av dem, vannverk med 12 – 19 prøver med 2 eller flere prøver med overskridelser, og vannverk som har analysert 20 prøver eller flere og har overskridelser av grenseverdien i mer enn 5 % av prøvene.

Det er tatt utgangspunkt i antall personer tilknyttet vannverkets fordelingsnett i tabeller og figurer.

9.1 *E. coli* - 98 vannverk har utilfredsstillende prøver

Figur 9.1 viser fylkesvis andel av personer tilknyttet vannverk med utilfredsstillende resultater.

Figur 9.1: Andel personer tilknyttet 98 vannverk med utilfredsstillende resultater for *E. coli*. 2003

Totalt forsyner disse 98 vannverkene ca. 73 700 personer (1,8 % av totalt antall personer tilknyttet vannverkene som har oppgitt resultater for *E. coli*). Fylkene Østfold, Akershus, Oslo, Oppland, Telemark og Aust-Agder har ingen vannverk med avvik.

Både Hedmark og Rogaland fylker har ett stort vannverk som er årsaken til at fylkene kommer dårlig ut. De får vann fra interkommunale vannverk og behandler ikke vann selv. I øvrige fylker er det flest ”små” vannverk der det er påvist *E. coli*.

Det var viktig å vise de to vannverkene som kjøper vann fra interkommunale vannverk i tabellen 9.1. De ble fjernet videre i vurdering av *E. coli* fordi de ikke behandler vann selv.

I tabellen er det presentert en fylkesvis oversikt over de andre 96 vannverkene med utilfredsstillende resultater for *E. coli*, og de forskjellige hovedtyper behandlingsprosess som er i bruk. En del vannverk bruker en kombinasjon av flere av disse metodene, men vi har fokusert vår analyse på hovedprosessen som benyttes i behandlingsanlegget. I kolonnene for UV-bestråling og klorering er ikke tatt med vannverk som forbehandler med membranfiltrering eller koagulering.

Det er flest vannverk som har utilfredsstillende vannkvalitet i Hordaland, Møre og Romsdal, Nordland og Troms, men disse vannverkene forsyner få personer. Vedlegg 5 viser en statistisk oversikt over *E. Coli* analyseresultater i levert vann per fylke.

Vannverk med <i>E. coli</i> påvist funn, personer og prosesstrinn brukt i 2003	Antall vannverk med <i>E. coli</i> påvist	Antall personer tilknyttet	Antall vannverk som bruker Membranfiltrering		Antall vannverk som bruker Koagulering og desinfeksjon		Antall vannverk som bruker UV-bestråling		Antall vannverk som bruker klorering		Ikke behandlet vann	
			Vv	Pers	Vv	Pers	Vv	Pers	Vv	Pers	Vv	Pers
Østfold	0	0										
Akershus	0	0										
Oslo	0	0										
Hedmark*	3	482					2	190	(1)	(25 500)	1	292
Oppland	0	0										
Buskerud	1	55									1	55
Vestfold	2	1 175							1	775	1	400
Telemark	0	0										
Aust-Agder	0	0										
Vest-Agder	1	160									1	160
Rogaland *	0	0							(1)	(13 482)		
Hordaland	14	7 485					5	2 576			9	4 909
Sogn og Fjordane	1	2 100					1	2 100				
15 Møre og Romsdal	13	4 129	1	153			4	775			8	3 201
16 Sør-Trøndelag	4	702					1	400			3	302
17 Nord-Trøndelag	8	923	1	280					1	70	6	573
18 Nordland	28	12 396	1	145	2	570	10	9 853			15	1 828
19 Troms	19	4 972	1	950	1	650	4	610	1	160	12	2 602
20 Finnmark	2	90			1	50					1	40
Sum	96	34 669	4	1 528	4	1 270	27	16 504	3	1 005	58	14 362

* to store vannverk i Hedmark (25 500 personer) og i Rogaland (13 500 personer) får vann fra interkommunale vannverk som klorerer vannet, de behandler ikke selv vannet.

Tabell 9.1: 96 vannverk med avvik for *E. coli*, og type behandlingsprosesser per fylke. 2003. Summene gjelder vannverk der resultatet kan skyldes svikt i vannbehandlingsprosessen.

To relativt store vannverk er registrert i denne tabellen mellom parentesene (* tab 9.1). Til sammen forsyner de 48 982 personer. Disse vannverkene mottar behandlet vann fra interkommunale vannverk som har en tilfredsstillende renvannskvalitet ut fra behandlingsanlegget. Det tyder på at forurensningen skjer på fordelingsnettet, og at forurensningen ikke skyldes vannbehandlingen. Vannverkene er tatt med i tabellen, men de inngår ikke i summeringen.

58 vannverk med utilfredsstillende vannkvalitet mht *E. coli* behandler ikke vannet. De fleste er små i størrelse, og til sammen forsyner de 14 362 personer.

20 307 personer er tilknyttet de øvrige 38 andre vannverkene som behandler vannet med en eller flere av prosessene beskrevet i tabellen: *membranfiltrering*, *koagulering*, *UV-bestråling* og *klorering*, men abonnentene mottar likevel periodevis mikrobielt forurenset drikkevann. Det er ikke mulig å si om dette skyldes feil i behandlingsprosessen eller forurensning på ledningsnettet.

Med unntak av de to store vannverkene, viser dataene at det er de minste vannverkene som har problemer i alle de fire kategoriene (se tabell 9.1.2). Vannverkene som bare har "siling", "lufting" og/eller "filtrering" eller annen grovfiltrering, som behandlingsprosess, uten desinfisering, er tatt med under *ikke* behandlet vann fordi verken siling eller filtrering har vesentlig betydning for vannets bakteriologiske kvalitet.

Sammenlignet med 2002 da 142 vannverk hadde påvist *E. coli*, er det en nedgang i antall vannverk med utilfredsstillende resultater, men antallet personer forsynt av disse vannverkene har økt fra 55 400 til 73 700 personer i 2003. De to relativt store vannverkene som kjøper vann fra interkommunale vannverk, gir et vesentlig bidrag til denne økningen. Dette kan også forklare forskjellen i gjennomsnittstørrelse av vannverkene med påvist *E. coli*, mellom 390 personer i 2002 og 751 personer i 2003.

9.1.1 *E. coli* – Desinfeksjonsmetoder

Type av desinfeksjonsprosess og riktig drift er viktig for å forhindre at inntrenging av sykdomsfremkallende organismer sendes videre til vannverkets distribusjonsnett. I tabell 9.1.1 sammenlignes de vannverkene fra tabell 9.1 som har desinfeksjon og påvist *E. coli*, med andre vannverk som har tilsvarende vannbehandling i utvalget, men som ikke har påvist *E. coli*.

En del vannverk bruker en kombinasjon av disse metodene (se tabellene 7.1 og 7.2). Slike vannverk ble bare klassifisert en gang etter denne rekkefølgen: 1. *Koagulering*, 2. *Membranfiltrering*, 3. *UV-bestråling* og 4. *Klorering*. Begrepet koagulering (felling) har vi her benyttet om metoder som innebærer koagulering/felling og filtrering. Alle fellingsanleggene har etterfølgende klorering eller UV-bestråling.

Desinfeksjon, personer og vannverk som har oppgitt <i>E. coli</i> resultater i levert vann 2003	Koagulering med etterfølgende klor eller UV	Membranfiltrering	Klor	UV
Totalt antall vannverk i VREG med følgende behandlingsanlegg <i>Antall personer tilknyttet</i>	131 <i>1 140 200</i>	98 <i>124 600</i>	145 <i>1 242 000</i>	557 <i>531 000</i>
Antall vannverk som ikke har oppgitt <i>E. coli</i> <i>Antall personer tilknyttet</i>	22 <i>36 100</i>	6 <i>5000</i>	10 <i>12 200</i>	63 <i>57 300</i>
Antall vannverk med tilfredsstillende og usikre resultater <i>Antall personer forsynt av vannverk med tilfredsstillende resultater</i>	105 <i>1 102 800</i>	88 <i>118 100</i>	132 <i>1 228 800</i>	467 <i>457 200</i>
Antall vannverk med mer enn 5% overskridelser <i>Antall personer forsynt av vannverk med overskridelser</i>	4 <i>1 300</i>	4 <i>1 500</i>	3 <i>1 000</i>	27 <i>16 500</i>

Størrelsen er angitt i antall personer tilknyttet og avrundet til nærmeste hundre i tabellen.

Tabell 9.1.1. Oversikt: vannverk som bruker desinfeksjon, antall tilknyttet og avvik for *E. coli*. 2003

Oversikt over vannverk som bruker desinfeksjonsmidler og har tatt *E. coli*-prøver:
 4,3 % av vannverkene (med 1,25 % av personer) som bruker membranfiltrering har påvist *E. coli*.
 3,7 % av vannverkene (med 0,12 % av personer) som bruker koagulering har påvist *E. coli*.
 2,2 % av vannverkene (med 0,08 % av personer) som bruker klor har påvist *E. coli*.
 5,5 % av vannverkene (med 3,48 % av personer) som bruker UV har påvist *E. coli*.

Selv om utvalget er lite, har anlegg med UV-bestråling og membranfiltrering den høyeste andelen vannverk med tilfredsstillende resultater for *E. coli*. Dette betyr ikke at alt skyldes behandlingsmetoden: Inntrenging kan også skje etter at vannet er behandlet. Dette er temaet i kapittel 9.1.3.

9.1.2 *E. coli*-påvisning og vannverksstørrelse

Tabell 9.1.2 viser at vannverkene med tilfredsstillende *E. coli* gjennomsnittlige er mindre enn vannverk som har tilfredsstillende eller usikre resultater. Dette gjelder alle desinfeksjonstyper.

Gjennomsnittsstørrelser vannverk	Koagulering med etterfølgende	Membranfiltrering	Klor	UV
Gjennomsnittsstørrelse for vannverk med vann med tilfredsstillende/usikre bakteriologisk kvalitet	10 500	1 300	9 300	1 000
Gjennomsnittsstørrelse for vannverk med vann med tilfredsstillende bakteriologisk kvalitet	300	400	300	600

Tabell 9.1.2 Desinfeksjonstyper, vannverksstørrelser og avvik for *E. coli*. 2003

9.1.3 *E. coli*-påvisning versus vannkilder og hygieniske barrierer

Det er en kombinasjon av vannbehandlingsprosesser og egenskaper ved nedbørfelt som gjør at vi får etablert de nødvendige hygieniske barrierene. Kravet om (minimum) to hygieniske barrierer kan delvis testes med dataene rapportert i Vannverksregisteret (VREG). VREG gir oss informasjon om hvorvidt nedbørfeltet er klausulert og om hvilke vannbehandlingsprosesser som benyttes.

Med informasjon fra tabell 9.1 om påvist *E. coli* og desinfeksjonsprosesser som er i bruk, kan de neste tabellene vise hvordan påviste funn kan være relatert direkte til:

- Mangel på klausulering av vannkilde/tilsigsområde,
- Uegnethet av behandlingsprosesser
- Forurensning eller lekkasje på distribusjonsnett.

I tabellen nedenfor gis det en oversikt over vannkildetyper og vannbehandling/ikke vannbehandling blant de 96 vannverkene med egne kilder hvor det er påvist *E. coli*. Vannverkene som brukte "siling" og/eller "lufting" eller annen grovfiltrering som behandlingsprosess, uten desinfisering, er tatt med under kategorien "Ikke behandlet vann (med desinfeksjon)".

Type vannkilde Vannbehandling	Overflatevann		Grunnvann		SUM	
	vannverk	personer	vannverk	personer	vannverk	personer
Vannverk som ikke behandler vann	31	18 146	10	2 061	41	20 207
Vannverk som behandler vann	44	10 640	11	3 822	55	14 462
SUM	75	28 786	21	5 883	96	34 669

Tabell 9.1.3.1 96 vannverk med påvist *E. coli* versus antall personer, type hovedvannkilder, og behandling av vannet. 2003

Hvis vi utelukker de to vannverkene som kjøper vann fra interkommunale vannverk, har 96 vannverk egne vannkilder som forsyner 34 700 personer: Totalt er 57,3 % av vannverkene og 42 % personer tilknyttet vannverkene som ikke behandler vann. De fleste har overflatevann (ca.78 %), og av disse har ca. 58,7 % ubehandlet vann og forsyner ca. 37 % av personene i denne gruppen. Utvalget bekrefter at dette er små vannverk.

Vannverk som ikke klausulerer vannkilde. Beskyttelsen av vannkilder er en viktig hygienisk barriere. Blant de 96 vannverkene hvor det er påvist *E. coli* er det 64 vannverk (66 %) som ikke har klausulert nedbørfelt/tilsigsområde. Vannverkene som brukte siling, lufting og/eller grovfiltrering er klassifisert her også i kategorien ”Vannverk som ikke behandler vann med desinfeksjon”. Nesten 2/3 deler av disse vannverkene har heller ingen sikker vannbehandling. De forsyner ca. 7500 personer.

UTEN KLAUSULERING I KILDE: Antall vannverk med påvist <i>E. coli</i> og antall personer tilknyttet, kildertyper.	Vannverk som behandler vann		Vannverk som ikke behandler vann		Sum	
	vannverk	personer	vannverk	personer	vannverk	personer
Elv/Bekk	12	3 283	19	3 608	31	6 891
Innsjø	7	9 320	14	2 152	21	11 472
Grunnvann	5	1 380	7	1 742	12	3 122
Sum	24	13 983	40	7 502	64	21 485

Tabell 9.1.3 2: 64 vannverk uten klausulering, antall personer, vannkildetyper og behandling. 2003

Det er flere små vannverk som ikke klausulerer sine kilder (gjennomsnittstørrelse på vannverk: 336 personer), og som ikke behandler vannet (gjennomsnittstørrelse på vannverk: 188 personer); de vannverkene som ikke klausulerer sine kilder, men som behandler vannet, er større (gjennomsnitt: 583 personer).

Blant de 12 vannverkene med grunnvannkilder uten klausulering, er det bare 2 vannverk som har kilde i løsmasser. De andre er av typene borebrønn i fjell eller oppkomme.

Tabell 9.1.3.3 viser hvor i systemet (råvann og/eller renvann/nettvann) det er påvist *E. coli* blant de 31 vannverkene med overflatevann som behandles. Bare 14 vannverk (ca. 9000 personer) har oppgitt påvist *E. coli* i råvann. 13 vannverk (6604 personer) hadde påvist *E. coli* i renvann og 23 vannverk (12 567 personer) har rapportert påvist *E. coli* på nettet. 8 vannverk (4015 personer) har oppgitt at de har påvist *E. coli* både i råvann og renvann og/eller nettvann.

Påvisningssted	Behandlet overflatevann	
	vannverk	personer
E. coli påvist også i råvann	14	8 974
E. coli påvist bare i ren - og/eller i nettvann	17	9 172
Sum	31	18 146

Tabell 9.1.3.3: Antall vannverk med behandlet overflatevann, antall personer og påvist E. coli i vannet på ledningsnettet. 2003

Manglende informasjon: 12 vannverk (2817 personer) oppga ikke informasjon på råvann, 5 vannverk (5757 personer) har ikke registrert resultater i renvann og 4 vannverk er uten analyseresultater på nettet. Det er ikke klart nok fra vannverkseierne om prøvene ble tatt rett etter behandlingsanlegg eller på nettet, men flere vannverk har sannsynligvis utilstrekkelige behandlingsprosesser i forhold til kvaliteten på råvann, eller har svikt i driften av behandlingsprosessene. lekkasje eller innsug på nettet kan være årsak til påvist funn av E. coli i vannet på nettet.

Tabell 9.1.3.4 viser hovedprosesstrinnene til de 31 vannverkene som benytter overflatevann og har påvist E. coli på ren-/nettvannet. Av disse vannverkene er det 19 vannverk (3600 personer) som ikke har klausulert sine kilder.

Prosesstrinn	E. coli påvist i renvann	
	Antall vannverk	Antall personer
UV stråling	21	15 454
Membran	3	578
Koagulering	3	1 020
Klorering	4	1094
Sum	31	18 146

Tabell 9.1.3.4 Antall vannverk, personer og desinfeksjonsprosesser for de 31 vannverkene som har påvist E. coli i renvann/ nettvann. 2003

Selv om utvalget er lite, er det flest vannverk med UV-bestråling som har påvist E. coli på renvannet: 68 % av vannverkene bruker UV-bestrålingen som prosesstrinn. Dette er i samsvar med at UV-bestråling også er den mest brukte prosess i dag for små vannverk.

Oppsummering: E. coli-påvisning kan ha flere årsaker

- *Mangler på viktige hygieniske barrierer:* Av de 96 vannverkene med egne vannkilder, hadde 64 vannverk ikke klausulert sine vannkilder; og det var 58 vannverk som ikke hadde behandlingsanlegg som hadde vesentlig betydning for vannets bakteriologiske kvalitet.
- *Svikt i drift av behandlingsmetoder:* Det kan være svikt under desinfeksjon. 37 vannverk bruker desinfeksjon, men hadde påvist E. coli i vannet på nettet.
- *Forurensning eller lekkasje på nettet:* Det kan være innsug av kontaminert vann i distribusjonsnettet:

9.1.4 Vannverk som har påvist *E. coli* både i 2002 og i 2003

Det er 37 vannverk som hadde påvist *E. coli* i renvann/nettvann både i 2002 og i 2003.

De forsyner ca. 11 700 personer. Det er flest små vannverk som har prøver utenfor grenseverdien (gjennomsnittstørrelse på vannverk: ca. 300 personer).

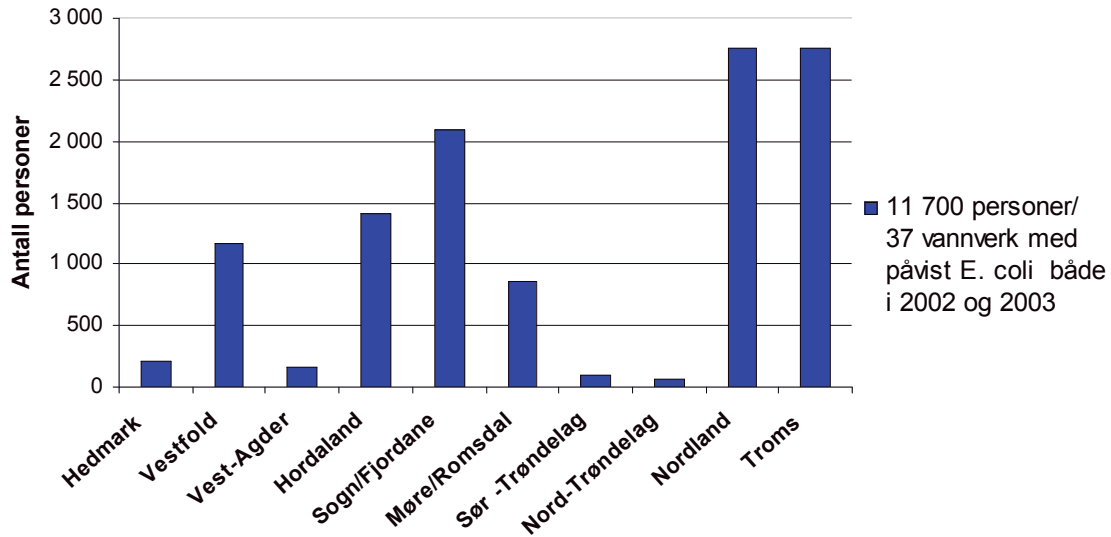

Fig 9.1.4. Fylkesvis oversikt over 37 vannverk som har påvist *E. coli* både i 2002 og 2003.

10 OVERSIKT OVER VIKTIGE PARAMETERE FOR VANNKVALITET

I tabell 10 vises resultater for en del parametere med krav etter drikkevannsforskriften.

Vannkvalitet i levert vann 2003		<i>E. coli</i>	Intestinale entero kokker	Turbiditet	pH	Lukt	Smak	Farge
Antall vannverk i analyse		1641	1641	1641	1641	1641	1641	1641
Totalt antall personer i million		4,1 mill.	4,1 mill.	4,1 mill.	4,1 mill.	4,1 mill.	4,1 mill.	4,1 mill.
Vannverk	Har rapportert tilstrekkelig data	1304	900	1230	1260	479	386	1242
	<i>Med tilstrekkelig data</i>	79 %	55 %	75 %	77 %	29 %	24 %	76 %
	<i>Med utilstrekkelig rapportering</i>	21 %	45 %	25 %	23 %	71 %	76 %	24 %
	Med tilfredsstillende resultater	857	209	716	485	189	149	632
	<i>Andel</i>	65,7 %	23,2 %	58,2 %	38,5 %	39,5 %	38,6 %	50,9 %
	Med usikre resultater	349	631	444	427	264	220	400
<i>Andel</i>	26,8 %	70,1 %	36,1 %	33,9 %	55,1 %	57,0 %	32,2 %	
	Med utilfredsstillende resultater	98	60	70	348	26	17	210
<i>Andel</i>	7,5 %	6,7 %	5,7 %	27,6 %	5,4 %	4,4 %	16,9 %	
Personer	Antall personer tilknyttet vannverk med tilstrekkelig data	3,9 mill	3,3 mill.	3,8 mill	3,9 mill.	2,1 mill	1,8 mill.	3,8 mill.
	<i>Andel</i>	95,6 %	80,8 %	94,6 %	95,2 %	51,2 %	44,7 %	94,7 %
	Antall personer forsynt med tilfredsstillende resultater	3,7 mill.	2,4 mill.	3,6 mill.	2,4 mill.	1,6 mill.	1,5 mill.	2,5 mill.
	<i>Andel</i>	95,7 %	72,8 %	92,2 %	63,6 %	78,2 %	84,7 %	66,3 %
	Antall personer forsynt med usikre resultater	93 300	857 000	224 500	333 800	331 900	271 600	297 000
<i>Andel</i>	2,4 %	25,9 %	5,8 %	8,6 %	15,9 %	14,9 %	7,7 %	
	Antall personer forsynt med utilfredsstillende resultater	73 700	39 800	76 100	1 082 600	124 600	7 900	1 008 300
<i>Andel</i>	1,9 %	1,2 %	2,0 %	27,8 %	5,9 %	0,4 %	26,1 %	
Analyser	Antall analyser fra vannverk med tilstrekkelige data	37 400	10 900	39 900	35 700	14 270	12 200	39 500
	<i>Andel tilfredsstillende resultater</i>	88 %	93 %	89 %	68 %	89 %	90 %	76 %
	<i>Andel utilfredsstillende og usikre resultater</i>	12 %	7 %	11 %	32 %	11 %	10 %	24 %

Tabell 10. Vannkvalitetsoversikt for 7 obligatoriske parametere: vannverk, personer tilknyttet vannverk, antall prøver som er tatt og prosentangivelse etter bedømmelse klasser. 2003

1313 vannverk har oppgitt fullstendige data (antall prøver, gjennomsnittsverdier, høyeste verdier og antall avvik) for levert vann (ren - og/eller nettvann), er tatt med i oversikten. Råvannsanalyser ble tatt med i oversikten for en del vannverk som ikke har behandlingsanlegg, og heller ikke har registrert prøver på nettet i Vreg.

Det er antall personer tilknyttet vannverkets eget distribusjonsnett som er tatt med i tabellen.

Angående siste delen om ”analyser” i tabellen: andelen av ”tilfredsstillende resultater” er beregnet fra prøvene tatt i vannverk som har tilfredsstillende prøver, ”utilfredsstillende resultater” er prøver fra alle øvrige vannverk som har ”usikre og utilfredsstillende resultater”.

Det ble brukt samme klassifisering i tabellen for alle de 7 parametrene.

Tilfredsstillende analyseresultater: overskridelser av grenseverdien i inntil 5 % av prøvene. Med andre ord må 100-95 % av resultatene være tilfredsstillende. Minst 12 prøver må være rapportert.

Usikre analyseresultater Vannverk som har 100-95 % tilfredsstillende prøver, men som har færre enn 12 prøver, eller vannverk som har tatt mellom 12 og 19 prøver og som har ett avvik.

Utilfredsstillende analyseresultater: Vannverk som har færre enn 12 prøver og som har overskridelser av grenseverdien i minst én av dem, vannverk med 12 – 19 prøver med 2 eller flere prøver med overskridelser, og vannverk som har analysert 20 prøver eller flere og har overskridelser av grenseverdien i mer enn 5 % av prøvene.

Oppsummering av vannkvalitet i tabell 10:

Kravene er blitt strengere i vår vurdering av vannkvalitet. Det har ført til en større klasse vannverk med ”usikre resultater” og dermed en mindre klasse med ”tilfredsstillende resultater” i forhold til 2002. Flere vannverk har ikke tatt et tilstrekkelig antall prøver for å kunne gjøre en grundig vurdering av vannkvaliteten.

Smak, lukt, intestinale enterokokker og turbiditet

Smak og lukt: Per i dag er ikke alle laboratorier akkreditert for disse typer av analyser, og selv om få vannverk (24 % og 29 % av alle vannverk) har tatt vannprøver for analysering av smak og lukt, er antall vannverk som har oppgitt analyseresultater nesten doblet i forhold til 2002. Selv om mer enn halvparten av vannverkene er vurdert ”usikre” i 2003, er resultatene imidlertid bedre når det gjelder personene som blir forsynt fra disse vannverkene.

Analyser av *Intestinale enterokokker* ble tatt for 900 vannverk (506 vannverk i 2002). 23,2 % av alle vannverk var ”tilfredsstillende”. Denne parameteren har den høyeste andelen vannverk (70 %) som har ”usikre resultater”; men antall personer tilknyttet vannverk som har ”tilfredsstillende kvalitet” er 73 %, og ca 26 % er tilknyttet vannverk med ”usikre resultater”.

Analyser av *Turbiditet* ble tatt for 75 % av alle vannverk, 36 % av vannverkene har ”usikre resultater” (4 % i 2002), mens 92,2 % av personene er tilknyttet vannverk med ”tilfredsstillende resultater”.

***E.coli*, pH, og farge**

De mest sentrale vannkvalitetsparameterne i denne gjennomgangen er pH, Farge og *E. coli*, som også rapporteres videre i den årlige KOSTRA-rapporteringen: For disse parametrene har antallet vannverk som har oppgitt resultater økt i forhold til 2002. (det er 95 flere vannverk for *E. coli*, 222 flere vannverk med data for fargetall og 167 vannverk med data for pH).

En liten nedgang ble registrert i andelen personer som har tilfredsstillende vannkvalitet for to av de tre parametrene i forhold til 2002. Grunnen kan være at vannverkene ikke har tatt nok prøver.

For *E. coli*: 98,6 % av personene var tilknyttet vannverk med ”tilfredsstillende resultater” i 2002 og 95,7 % i 2003.

For pH (surhetsgrad): 72,2 % av personene var tilknyttet vannverk med tilfredsstillende vannkvalitet i 2002 og 63,6 % i 2003.

For fargetall: selv om det er et større antall vannverk med ”usikre resultater” i 2003 (32,2 %) enn i 2002 (4 %) er det en økning i andel personer som har tilfredsstillende vannkvalitet: 65,1 % av personer i 2002 og 723,2 % i 2003.

Når man ser andelen tilknyttede personer med utilfredsstillende prøver er det høye prosentverdier for pH (27,8 %) og fargetall (26,1 %) mens for *E.coli* er prosentverdien lav (1,9 %).

Antall av vannverk som oppgitt analyseresultater øker med tiden:

248 vannverk (ca. 1 516 400 personer) har oppgitt analyseresultater for alle 7 parametrene i 2003. Det var 135 vannverk (985 00 personer) i 2002. 41 vannverk (ca. 552 000) personer) har oppfylt kravene for alle 7 parametre i 2003. Det var 82 vannverk (372 000 personer) i 2002.

VEDLEGG 1: Type vannkilder, antall vannverk og personer forsynt per fylke. Per 1.1.2004

2003	Ant. vv		%		Ant forsynt		%		Ant. vv		%		Ant forsynt		%		
	Innsjø		Innsjø		Eiv		Eiv		Grunn-vann		Grunn-vann		Sjø-vann		Sjø-vann		
Østfold	14	54 %	156 200	67 %	4	15 %	56 700	24 %	8	31 %	18 700	8 %	0	0 %	0	0 %	26
Akershus	19	61 %	343 500	74 %	2	6 %	119 200	26 %	10	32 %	2 800	1 %	0	0 %	0	0 %	31
Oslo	1	100 %	520 000	100 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1
Hedmark	11	11 %	70 700	47 %	7	7 %	1 600	1 %	80	82 %	78 500	52 %	0	0 %	0	0 %	98
Oppland	19	25 %	70 600	55 %	7	9 %	3 200	3 %	50	66 %	54 000	42 %	0	0 %	0	0 %	76
Buskerud	16	25 %	121 500	63 %	0	0 %	0	0 %	47	75 %	71 900	37 %	0	0 %	0	0 %	63
Vestfold	13	35 %	210 100	97 %	0	0 %	0	0 %	24	65 %	6 000	3 %	0	0 %	0	0 %	37
Telemark	22	37 %	113 300	80 %	3	5 %	12 700	9 %	34	58 %	16 300	11 %	0	0 %	0	0 %	59
Aust-Agder	17	53 %	77 200	90 %	5	16 %	2 400	3 %	10	31 %	6 000	7 %	0	0 %	0	0 %	32
Vest-Agder	14	36 %	123 500	86 %	5	13 %	1 100	1 %	20	51 %	19 000	13 %	0	0 %	0	0 %	39
Rogaland	37	66 %	348 500	98 %	7	13 %	2 800	1 %	12	21 %	5 500	2 %	0	0 %	0	0 %	56
Hordaland	88	55 %	332 400	88 %	34	21 %	26 300	7 %	38	24 %	20 600	5 %	0	0 %	0	0 %	160
Sogn og Fjordane	43	41 %	49 200	62 %	36	34 %	15 000	19 %	27	25 %	15 700	20 %	0	0 %	0	0 %	106
Møre og Romsdal	57	36 %	178 000	79 %	54	34 %	25 800	11 %	49	31 %	20 900	9 %	0	0 %	0	0 %	160
Sør-Trøndelag	52	45 %	222 500	87 %	13	11 %	2 500	1 %	49	43 %	29 200	11 %	1	<1 %	100	0 %	115
Nord-Trøndelag	42	52 %	98 800	91 %	8	10 %	1 800	2 %	31	38 %	8 200	8 %	0	0 %	0	0 %	81
Nordland	86	40 %	166 800	78 %	86	40 %	38 300	18 %	41	19 %	7 300	3 %	2	1 %	200	0 %	215
Troms	32	25 %	99 400	75 %	78	60 %	27 800	21 %	20	15 %	4 500	3 %	0	0 %	0	0 %	130
Finnmark	34	42 %	32 200	45 %	28	35 %	18 600	26 %	19	23 %	20 000	28 %	0	0 %	0	0 %	81
Sum	617	39 %	3 334 400	81 %	377	24 %	355 800	9 %	569	36 %	405 100	10 %	3	0 %	300	0 %	1 566
																	4 095 600

VEDLEGG 2: Type grunnvann, antall grunnvannskilder og antall personer forsynt per fylke.
Per 1.1.2004

Fylke	Løsmassebrønn	Fjellbrønn	Oppkomme	Annet	Ukjent	Totalt
Østfold	4	4	0	0	1	9
Akershus	0	9	0	0	1	10
Hedmark	35	32	13	2	0	82
Oppland	36	9	3	2	0	50
Buskerud	34	7	4	2	0	47
Vestfold	0	24	1	0	0	25
Telemark	23	8	3	1	0	35
Aust-Agder	8	1	0	1	0	10
Vest-Agder	16	2	0	2	0	20
Rogaland	9	1	2	0	0	12
Hordaland	20	8	8	2	0	38
Sogn og Fjordane	10	8	7	0	2	27
Møre og Romsdal	10	23	12	5	0	50
Sør-Trøndelag	24	10	16	0	0	50
Nord-Trøndelag	15	10	5	0	2	32
Nordland	7	16	15	1	2	41
Troms	5	7	9	0	0	21
Finnmark	12	5	2	0	0	19
SUM	268	184	102	18	8	578

VEDLEGG 3 A: Antall behandlingsanlegg etter vannbehandlingsmetode og fylke per 1.1. 2004.

Behandlings- metoder data 2003	Lufting	Sandfilter	Kullfilter	Marmor- filter	Dosering av CO ₂	Dosering av andre alkalier	Vannglass	Membran- filter	Ionebytter	Koagulering/ filtrering	Klorering	UV- bestråling
Fylke	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg
1 Østfold	2	9	5	1	6	12	1	0	2	12	16	6
2 Akershus	1	8	2	7	5	10	2	4	2	10	15	11
3 Oslo	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	4	0
4 Hedmark	8	6	0	1	3	20	4	3	7	2	6	14
5 Oppland	13	5	0	4	1	19	5	6	3	2	18	24
6 Buskerud	6	3	1	4	3	7	11	2	1	2	13	19
7 Vestfold	0	2	0	3	2	1	0	1	1	2	4	8
8 Telemark	21	3	0	17	4	8	2	4	2	4	10	23
9 Aust-Agder	7	3	0	9	3	4	7	3	0	2	8	12
10 Vest- Agder	3	4	0	8	5	18	5	3	1	3	7	14
11 Rogaland	1	15	1	13	7	26	2	1	1	9	12	36
12 Hordaland	1	15	0	30	11	34	12	10	1	18	21	72
14 Sogn og Fjordane	7	8	0	22	3	16	12	9	1	10	11	48
15 Møre og Romsdal	1	11	0	25	14	14	15	7	1	15	14	94
16 Sør- Trøndelag	8	8	0	15	1	5	6	14	1	9	15	35
17 Nord- Trøndelag	6	11	0	6	2	15	5	12	2	11	17	13
18 Nordland	4	17	3	17	6	18	21	13	2	8	21	135
19 Troms	1	5	1	6	1	2	6	3	3	6	6	70
20 Finnmark	2	6	1	5	0	7	7	3	0	6	11	51
Totalt	93	139	14	193	78	237	123	98	31	132	229	685

VEDLEGG 3B: Antall personer forsynt etter vannbehandlingsmetode og fylke per 1.1.2004.

Behandlingsmetoder data 2003	Lufting	Sandfilter	Kullfilter	Marmorfilter	Dosering av CO ₂	Dosering av andre alkalier	Vann-glass filter	Mem-bran-filter	Ione-bytter	Koagulering/filtrering	Klorering	UV-bestråling
	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt
Fylke												
Østfold	10 600	62 600	114 600	25 000	201 400	213 400	400	0	300	212 600	223 600	4 900
Akershus	400	213 500	132 600	54 100	161 400	378 000	17 900	19 200	800	316 700	417 600	38 600
Oslo	405 000	0	0	0	75 000	75 000	0	0	0	75 000	520 000	0
Hedmark	25 800	12 200	0	32 000	51 500	85 800	7 800	9 100	12 500	4 200	58 400	8 600
Oppland	13 500	4 800	0	18 000	17 300	37 400	33 100	13 100	500	600	47 000	37 700
Buskerud	14 200	3 800	100	35 500	35 200	8 400	28 600	3 500	300	900	159 900	17 600
Vestfold	0	189 400	0	47 900	157 300	150 000	0	1 200	100	189 400	192 500	10 100
Telemark	14 800	42 700	0	89 100	78 100	22 500	12 700	2 600	1 000	44 500	116 100	12 500
Aust-Agder	5 500	3 700	0	73 900	28 600	11 800	1 500	400	0	2 000	73 700	5 500
Vest-Agder	13 100	4 800	0	110 500	111 300	112 800	13 600	1 000	100	4 700	110 500	26 600
Rogaland	800	79 700	800	320 100	316 100	70 300	1 700	700	100	73 700	324 700	34 400
Hordaland	7 000	184 100	0	46 900	206 200	292 100	27 200	8 200	500	99 100	264 900	79 600
Sogn og Fjordane	6 400	7 000	0	23 300	5 200	23 200	12 900	4 800	100	6 900	26 800	33 100
Møre og Romsdal	1 300	38 700	0	94 500	119 700	64 500	24 400	8 200	100	42 300	100 000	108 600
Sør-Trøndelag	14 900	1 300	0	190 600	167 900	8 100	13 600	21 600	200	12 300	196 500	20 300
Nord-Trøndelag	4 500	68 100	0	6 800	28 800	64 000	19 600	22 500	1 700	67 100	72 800	16 700
Nordland	500	10 400	900	41 300	30 500	23 600	29 600	7 700	1 300	6 100	72 800	156 500
Troms	700	1 600	400	1 900	52 700	52 800	6 600	1 900	800	2 500	78 600	40 900
Finnmark	13 700	5 400	300	3 500	0	4 200	12 200	600	0	6 400	12 900	37 800
Totalt	552 800	933 700	249 700	1 214 900	1 844 300	1 698 000	263 400	126 400	20 400	1 166 700	3 069 300	690 200

VEDLEGG 4: Vannforbruk etter fylke. 2003

Fylkesnavn	Antall vannverk	Antall personer forsynt av vannverk	Antall vannverk med data	Antall personer tilknyttet vannverk med data	Andel vannverk med data (%)	Andel personer tilknyttet vannverk med data (%) *	Andel husholdning (%)	Andel nærings- middelvirksomhet (%)	Andel annen industri og næringsvirksomhet (%)	Andel annet (%)	Andel lekkasje(%)	Totalt gjennomsluttig vannforbruk inkludert lekkasje (l/p,d)	Husholdningsforbruk (l/p,d)
Østfold	32	231 600	26	197 862	81,3	85,4	33,8	8,1	11,4	10,5	36,2	540	182
Akershus	47	465 500	41	358 339	87,2	77,0	49,5	4,6	8,9	6,0	31,0	358	177
Oslo	1	520 000	1	520 000	100,0	100,0	42,0	20,0	10,0	5,0	23,0	489	206
edmark	103	150 800	84	146 061	81,6	96,9	44,6	11,1	3,8	4,5	36,0	407	182
Oppland	81	127 800	67	124 678	82,7	97,6	38,2	5,0	6,4	6,7	43,9	572	218
Buskerud	72	193 400	56	195 665	77,8	101,2	40,3	4,9	8,9	5,8	40,2	459	185
Vestfold	49	216 100	35	201 436	71,4	93,2	40,2	5,4	12,9	11,7	29,8	488	196
Telemark	57	142 300	50	139 864	87,7	98,3	38,2	6,0	9,6	4,1	42,1	565	216
Aust-Agder	34	85 600	31	85 311	91,2	99,7	51,8	4,7	2,8	10,7	30,0	493	255
Vest-Agder	42	143 600	38	135 781	90,5	94,6	37,8	5,0	21,7	6,4	29,1	474	179
Rogaland	65	356 800	54	363 357	83,1	101,8	39,4	8,6	10,2	10,0	31,8	555	219
Hordaland	161	379 300	114	363 466	70,8	95,8	37,7	6,5	3,1	15,3	37,4	565	213
Sogn og Fjordane	103	79 900	82	76 315	79,6	95,5	39,4	14,6	8,1	11,0	27,0	694	273
Møre og Romsdal	165	224 700	123	193 146	74,5	86,0	34,6	10,5	7,7	9,1	38,1	670	232
Sør-Trøndelag	121	254 300	94	245 809	77,7	96,7	40,4	7,9	18,8	9,0	24,0	442	179
Nord-Trøndelag	84	108 800	67	106 367	79,8	97,8	45,1	8,7	7,6	11,3	27,3	553	249
Nordland	217	212 600	153	188 789	70,5	88,8	41,1	12,9	6,2	8,2	31,5	624	257
Troms	128	131 700	89	121 015	69,5	91,9	31,1	15,6	6,0	9,6	37,7	753	234
Finmark	79	70 800	52	59 769	65,8	84,4	33,0	16,0	7,7	7,1	36,3	965	319

* ”Antall personer forsynt av vannverket” og ”Antall personer tilknyttet vannverk med data” er beregnet på forskjellig måte

Vedlegg 5: E. coli analyseresultater i levert vann per fylke - data 2003

Fylke	Antall vannverk i V/veg 2003 (uten hyste vannverk)	Antall personer tilknyttet (uten hyste vannverk)	Befolkning i fylke	Andel av befolkning tilknyttet 1641 vannverk	Antall vannverk med E.coli	Antall vann-uten tilstrekkelige data	Antall personer tilknyttet vannverk med data	Antall personer tilknyttet vannverk uten tilstrekkelige data	Antall prøver tatt av vannverk med data	Antall avvik: prøver utenfor grenseverdi (0)	Tilfredsstillende resultater		Usikre resultater		Utilfredsstillende resultater		Andel av vannverk med data som har utfirdsstillende resultater	Andel av vann-tilstrekkelige data	Andel av vannverk med data for E.coli	Andel av vannverk med tilfredsstillende resultater	Andel av vannverk med data som har utfirdsstillende resultater	Andel av personer tilknyttet vannverk med tilfredsstillende resultater	Andel av personer tilknyttet vannverk med tilfredsstillende resultater
											Antall vann-uten tilstrekkelige data	Antall personer tilknyttet vannverk med data	Antall personer tilknyttet vannverk uten tilstrekkelige data	Antall prøver tatt av vannverk med data	Antall avvik: prøver utenfor grenseverdi (0)	Antall vann-uten tilstrekkelige data							
Oslo	3.2	220 349	256 868	90 %	28	4	402	229 947	1 669	3	25	228 745	3	3 202	0	0	88 %	100 %	100 %	89 %	0 %	0 %	99 %
Akershus	4.7	460 139	488 618	94 %	37	10	27 360	432 779	3 206	4	36	432 424	1	355	0	0	79 %	94 %	97 %	97 %	0 %	0 %	100 %
Oslo	1	520 000	521 886	100 %	1	0	0	520 000	735	0	1	520 000	0	0	0	0	100 %	100 %	100 %	100 %	0 %	0 %	100 %
Hedmark	10.3	150 114	188 226	80 %	75	28	17 769	132 345	1 469	20	41	103 710	30	5 653	4	25 982	73 %	88 %	88 %	55 %	5 %	20 %	76 %
Oppland	8.1	127 255	163 690	69 %	77	4	1 800	125 455	2 063	2	70	124 112	7	1 343	0	0	95 %	99 %	91 %	0 %	0 %	0 %	99 %
Buskerud	7.2	213 865	242 331	88 %	68	4	444	213 421	2 479	9	48	208 626	19	4 740	1	55	94 %	100 %	71 %	1 %	1 %	0 %	98 %
Vestfold	4.9	203 615	219 480	93 %	41	8	9 460	194 135	1 318	12	22	189 636	17	3 324	2	1 175	84 %	95 %	54 %	5 %	0 %	1 %	98 %
Telemark	5.7	141 521	166 124	85 %	46	11	7 782	133 739	2 366	1	44	133 604	2	1 35	0	0	81 %	95 %	96 %	0 %	0 %	0 %	100 %
Aust-Agder	3.4	85 956	103 374	83 %	26	8	1 725	83 941	789	0	17	80 600	9	3 041	0	0	76 %	98 %	65 %	0 %	0 %	0 %	96 %
Vest-Agder	4.2	139 682	160 127	87 %	37	5	4 317	135 265	1 616	4	35	134 855	1	350	1	160	88 %	97 %	95 %	3 %	0 %	0 %	100 %
Rogaland	6.5	364 826	388 948	94 %	60	5	922	363 804	2 003	12	55	349 792	4	630	1	13 482	92 %	100 %	92 %	2 %	2 %	4 %	96 %
Hordaland	1.6.1	376 662	445 059	85 %	114	47	37 545	339 117	3 682	82	63	319 439	37	12 193	14	7 485	71 %	90 %	55 %	12 %	2 %	2 %	94 %
Sogn og Fjordane	1.0.3	79 614	107 222	74 %	65	38	9 362	70 252	1 203	6	53	64 577	11	3 575	1	2 100	63 %	88 %	82 %	2 %	2 %	3 %	92 %
Møre og Romsdal	1.6.5	222 313	244 570	91 %	126	39	22 940	199 373	2 498	72	79	185 222	34	10 022	13	4 129	76 %	90 %	63 %	10 %	2 %	2 %	93 %
Sør-Trøndelag	1.2.1	251 234	270 266	93 %	92	29	6 705	244 529	2 381	16	52	233 024	36	10 803	4	702	76 %	97 %	57 %	4 %	0 %	0 %	95 %
Nord-Trøndelag	8.4	108 369	127 973	85 %	69	15	10 051	98 318	939	31	30	89 032	31	8 363	8	923	82 %	91 %	43 %	12 %	1 %	1 %	91 %
Nordland	2.1.7	212 414	237 057	90 %	177	40	10 555	201 859	4 667	131	97	178 470	52	10 963	28	12 396	82 %	95 %	55 %	16 %	6 %	6 %	88 %
Troms	1.2.8	130 466	152 628	85 %	95	33	11 071	119 395	1 853	103	37	102 008	39	12 415	19	4 972	74 %	92 %	39 %	20 %	3 %	4 %	85 %
Finmark	7.9	68 332	73 210	93 %	70	9	1 480	66 852	1 449	9	52	64 557	16	2 205	2	90	89 %	98 %	74 %	3 %	0 %	0 %	97 %
SUM	1641	4 086 336	4 877 467	89 %	1304	337	181 710	3 904 626	37 416	617	857	3 737 633	349	93 342	98	73 651	79 %	96 %	66 %	8 %	2 %	2 %	96 %

vedlegg 5

Del 2

Data 2004

ENGLISH SUMMARY

The Norwegian Institute of Public Health collects data from waterworks in the waterworks registry. Waterworks serving at least 50 people or 20 households/cottages are required to submit data. Data have been collected yearly since 1998; records from previous periods are also available.

General information

The data below are based on information current on 1.1.2005. The 1616 waterworks included in this report serve 4126 700 people (90 % of the population). 63 % of the waterworks are municipal, 1 % is inter-municipal and 36 % are co-operative units owned by the consumers themselves. These waterworks serve 71 %, 24 % and 5 % of the supplied population respectively.

Water pipes (mains)

The total length of water pipelines is approx. 47 200 km, not including individual service lines to homes and businesses. PVC (37 %) is the most widely used material, but the use of PE (19 %) is increasing. Steel and iron pipes (33 %) was earlier the most common material, but are now in second place.

Water sources

63 % of the waterworks use surface water (39 % lakes/ponds and 24 % rivers/streams) while 37 % of the waterworks use ground water as their source. While the surface water waterworks serve 90 % of the population of the waterworks included in this report, ground water waterworks only serve 10 % of this population, indicating that the latter generally serve quite small communities. This is also reflected in the abstracted volumes for the above source types.

Water abstraction and consumption

The total water abstraction in 2004 is estimated at 820 million m³; 746 million m³ being surface water and 74 million m³ being ground water. This gives a water abstraction of 542 litres per person per day including leakage. The average residential (domestic) water consumption is 205 litres per day or 186 m³ per household per year based on information from 1281 waterworks.

Water treatment

UV-disinfection is the most widely used disinfection method being used in 732 treatment plants supplying 751 100 persons. However, 209 chlorination plants serve by far the largest number of people (approx. 3.1 millions persons). 158 surface water waterworks supplying 34 600 people lack equipment for disinfecting water. These waterworks are generally small. The problem is most frequent in the northern and western counties.

Water quality 2004

Water quality data are based on test results submitted by 1315 waterworks (4.02 million persons), having at least one analysis for 7 most important parameters. Only waterworks that have submitted at least 12 samples for analysis from the distribution system with 100-95 % compliance with standards have been classified as "satisfactory results". The remaining waterworks have been classified as "uncertain results" or "unsatisfactory results" due to high deviations from standards or insufficient number of samples taken.

- 64.5 % of waterworks submitting *E.coli* analyses have satisfactory results, 27.8 % have uncertain results, and 7.7 % have unsatisfactory results. The standard required for *E. coli* was not met in 101 waterworks that reported bacteriological water quality. This deficiency is most frequent with small waterworks (average: 613 people) and is normally a consequence of inadequacy in hygienic barriers, water work operation, and internal control.

Waterworks complying with the regulatory standards - 7 main parameters:

Odour: 38.2 % of 498 waterworks supplying 1.8 million people

Taste: 38.6 % of 422 waterworks supplying 1.8 million people

Colour: 56.7 % of 1225 waterworks supplying 2.8 million people

Turbidity: 61.1 % of 1220 waterworks supplying 3.6 million people

pH: 40.2 % of 1230 waterworks supplying 2.6 million people

Intestinal enterococci: 24.3 % of 1015 waterworks supplying 2.8 million people

E.coli: 64.5 % of 1313 waterworks supplying 3.8 million people

SAMMENDRAG

Nasjonalt folkehelseinstitutt samler inn data fra norske vannverk som forsyner minst 20 husstander/hytter eller 50 personer til Vannverkregisteret. Det har vært årlige innsamlinger siden 1998, men det finnes data fra tidligere perioder.

Generelt

Rapporten er basert på data per 1.1.2005 fra 1616 vannverk som forsyner 90 % av landets befolkning. 63 % av vannverkene er kommunale, 1 % er interkommunale og 36 % er private vannverk, stort sett andelslag. Disse vannverkene forsyner henholdsvis 71 %, 24 % og 5 % av den forsynte befolkning.

Ledningsnett

Samlet lengde på vannledningsnettet eksklusiv stikkledninger er ca. 47 200 km. I dag er PVC (37 %) det mest anvendte materialet, men bruken av PE (19 %) er økende. Jern/stål (33 %) som tidligere var det mest anvendte rørmaterialet, er nå det nest vanligste rørmaterialet.

Vannkilder

Av vannverkene som rapporterer til Vannverksregisteret, benytter 63 % overflatevann (39 % innsjø/tjern og 24 % elv/bekk), mens 37 % av vannverkene har grunnvann som vannkilde. Mens "overflatevannverkene" forsyner 90 % av den forsynte befolkning, forsyner vannverkene med grunnvann de resterende 10 %. Dette indikerer at vannverk som er knyttet til grunnvannskilder er små vannverk, dvs. få forsynte i forhold til "overflatevannverk". Dette avspeiles også i det totale vannuttaket for de forannevnte vannkildetyperne.

Vannuttak og vannforbruk

Det totale vannuttaket i 2004 for rapporteringspliktige vannverk anslåes til 820 mill. kubikkmeter (m³). Det fordeler seg på 746 mill. m³ fra overflatekilder og 74 mill. m³ fra grunnvannskilder, og gir et spesifikt vannuttak på 542 liter per person per døgn. Det gjennomsnittlige husholdningsforbruket er beregnet til 205 liter per person per døgn, eller 186 m³ per husstand per år, på grunnlag av data fra 1281 vannverk.

Vannbehandling

UV-desinfeksjon er den mest anvendte desinfeksjonsmetoden med 732 behandlingsanlegg som forsyner 751 100 personer. Klordesinfeksjon er den nest mest benyttede desinfeksjonsmetoden (209 anlegg), men disse anleggene forsyner flest personer (3,1 mill.).

158 vannverk som forsyner 34 600 personer, har overflatevann som vannkilde, men mangler utrustning for desinfeksjon av vannet. Problemet er størst i Vest- og Nord-Norge.

Vannkvalitet

Vannkvalitetsdata er basert på opplysninger fra 1315 vannverk (4,02 mill. personer) som har tatt minst en prøve for hver parameter. Vannverk som har tatt minst 12 prøver på distribusjonssystemet og hadde mellom 100 og 95 % av prøvene uten avvik, ble vurdert som "tilfredsstillende resultater". De andre vannverk ble vurdert som "usikre resultater" eller "utilfredsstillende resultater" pga store avvik fra kravene, eller utilstrekkelig antall prøver tatt. Av vannverkene med tilstrekkelige *E.coli* data hadde - 64,5 % tilfredsstillende resultater; 27,8 % hadde usikker kvalitet og 7,7 % hadde utilfredsstillende resultater. Avvikelsen er større i nordiske fylker. Kravene til *E.coli* ble ikke tilfredsstilt for 101 vannverkene som rapporterte utilfredsstillende bakteriologisk vannkvalitet. Slik svikt er vanligst ved små vannverk (gjennomsnitt: 613 personer), og er normalt en følge av mangler på hygieniske barrierer, drift og internkontroll.

Oppsummering for 7 utvalgte parametere med tilfredsstillende krav:

Lukt: 38,2 % av 498 vannverk som forsyner 1,8 mill. personer

Smak: 38,6 % av 422 vannverk som forsyner 1,8 mill. personer

Farge: 56,7 % av 1225 vannverk som forsyner 2,8 mill. personer

Turbiditet: 61,1 % av 1220 vannverk som forsyner 3,6 mill. personer

Surhetsgrad: 40,2 % av 1230 vannverk som forsyner 2,6 mill. personer

Intestinale enterokokker: 24,3 % av 1015 vannverk som forsyner 2,8 mill. personer

E. coli: 64,5 % av 1313 vannverk som forsyner 3,8 mill. personer

1 INNLEDNING

Forskrift om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskriften) av 4.12.2001 har som formål å sikre forsyning av drikkevann i tilfredsstillende mengde og kvalitet. I forskriftens kapittel 7 omtales vannverkseiers opplysningsplikt overfor tilsynsmyndigheter og sentrale myndigheters vannverksregistre. På bakgrunn av denne opplysningsplikten samler Nasjonalt folkehelseinstitutt årlig inn vannverksdata fra vannverk som forsyner minst 50 personer eller 20 husstander/hytter. Disse opplysningene blir lagt inn i vannverksregisteret (VREG). På grunnlag av dette materialet utarbeides det rapporter med oppdatert og sammenlignende informasjon om vannforsyningen.

Tallene i denne rapporten er basert på innsamlingen av vannverksdata i 2005 (data fra 2004, gjeldende per 1.1.2005). For kapitlene 2 Utvalg, 3 Eierforhold, 4 Ledningsnett og høydebasseng, 5 Vannkilder, 7 Vannbehandling og 8 Vannverk med overflatevann uten desinfeksjon representerer rapporten tilstanden per 1.1.2005. For kapitlene 6 Vannforbruk, 9 Vannverk med *E. coli* og 10 Oversikt over viktige parametere for vannkvalitet representerer rapporten en oppsummering for året 2004. Materialet presenteres som statistiske beskrivelser, analyser og vurderinger av vanndata for utvalgte temaer.

Begrepsforklaringer:

Antall personer forsynt: Dette uttrykket benyttes når vi analyserer problemstillinger knyttet til eierforhold, vannkilden og behandlingsanlegget. Begrepet gjelder totalt antall fastboende personer forsynt av vannverket, inkludert antall fastboende personer forsynt av andre vannverk som det leveres vann til.

Antall personer tilknyttet: Dette uttrykket benyttes når vi analyserer problemstillinger knyttet til distribusjonen av vannet til abonnentene, for eksempel ledningsnett, vannforbruk og vannkvalitet. Begrepet gjelder antall fastboende personer tilknyttet vannverkets eget distribusjonssystem.

2 UTVALG

Per 1. januar 2005 var det 1704 rapporteringspliktige vannverk i registeret. 86,5 % av disse sendte inn data, inkludert 88 "hyttevannverk" (vannverk som forsyner færre enn 50 fastboende personer, men hvor summen av antall husstander og antall hytter/fritidsboliger er større enn eller lik 20).

Hyttevannverkene er ikke omhandlet i denne rapporten, og grunnlaget for tallmaterialet er derfor bygd på data fra 1616 vannverk. Disse vannverkene forsyner ca 90 % av landets befolkning per 1.1.2005.

3 EIERFORHOLD

Av de 1616 vannverkene i utvalget er det 1014 kommunale vannverk, 21 interkommunale og 580 private, se tabellen under. Det er kun ett statlig vannverk i registeret.

Sammenlignet med 2003 har antall rapporteringspliktige vannverk i utvalget sunket med 25 vannverk, mens totalt antall personer forsynt har økt med i underkant av 31 000 personer.

- Av tabellen fremgår det at om lag 75 % av vannverkene forsyner færre enn 1000 personer.
- Det er 157 vannverk (10 %) som forsyner minst 5000 personer hver, og som dermed er berørt av krav om rapportering av opplysninger til EU i forbindelse med EØS-avtalen. Disse vannverkene forsyner 72 % av befolkningen (80 % av den forsynte befolkningen).
- 46 vannverk (3 %) forsyner minst 20 000 personer hver. Til sammen forsyner disse om lag 55 % av befolkningen (61 % av den forsynte befolkningen).

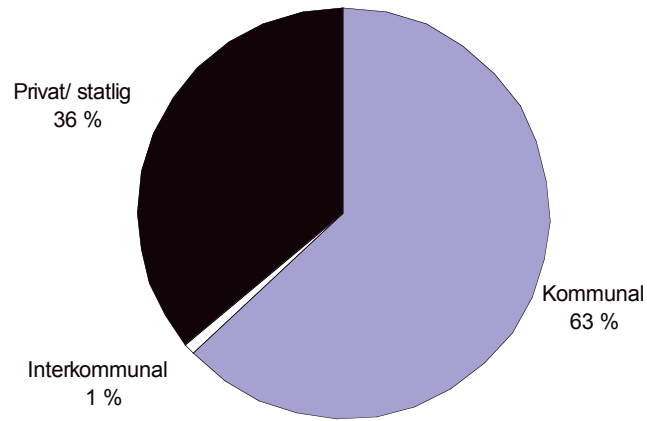
Antall personer forsynt	Kommunal		Interkommunal		Privat/Statlig		Sum	
	Antall vannverk	Antall personer	Antall vannverk	Antall personer	Antall vannverk	Antall personer	Antall vannverk	Antall personer
<100 pers.	121	8 200	0	0	159	10 600	280	18 800
100 - 299	269	46 600	0	0	241	35 900	510	82 500
300 - 999	276	146 700	2	1 800	134	67 600	412	216 100
1 000 - 4 999	209	423 400	3	5 300	45	83 100	257	511 800
5 000 - 19 999	102	689 900	7	53 800	2	16 200	111	759 900
>=20 000	37	1 623 000	9	914 500	0	0	46	2 537 500
Sum	1 014	2 937 800	21	975 400	581	213 400	1 616	4 126 600
Andel i %	63	71	1	24	36	5	100	100

Tabell 3.1: Eierform: Antall vannverk og antall personer forsynt etter størrelseskategorier. 1.1.2005

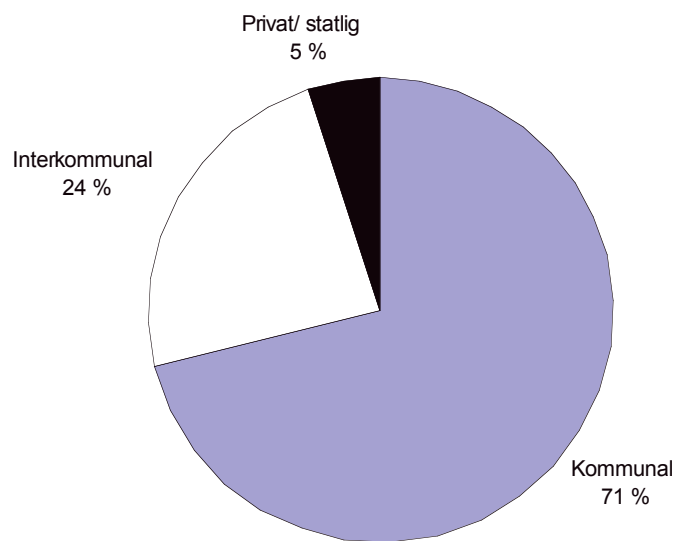
Antall vannverk: Tabellen ovenfor er basert på data fra interkommunale vannverk som har egne vannkilder og vannbehandlingsanlegg, men ikke distribusjonssystem, og vannverk som får vann fra interkommunale vannverk og som har eget distribusjonssystem, men ikke egne vannkilder/vannbehandlingsanlegg, samt vannverk som har både egen vannkilde, eget vannbehandlingsanlegg og eget distribusjonssystem.

Antall personer forsynt: Tabellen er hovedsakelig basert på data fra de leverende vannverk for å unngå å telle de samme personene flere ganger. En ser av figurene 3.1 og 3.2 at kommunale og interkommunale vannverk forsyner storparten av den forsynte befolkning (95 %). De private/statlige vannverkene utgjør 36 % av vannverkene, men bare 5 % av den forsynte befolkning; vannverkene i denne kategorien er stort sett er små. De interkommunale vannverkene er størst; har flest forsynt per vannverk.

Norges befolkning var per 01.01.2005: 4 606 363 personer (SSB). Dette gir en forsyningsgrad på 90 %. Det typiske vannverket forsyner 300 personer (medianverdien), mens gjennomsnittstørrelsen er ca. 2600 personer.

Figur 3.1: Andel vannverk etter eierform. 1.1.2005

Figur 3.2: Andel personer forsynt etter eierform. 1.1.2005

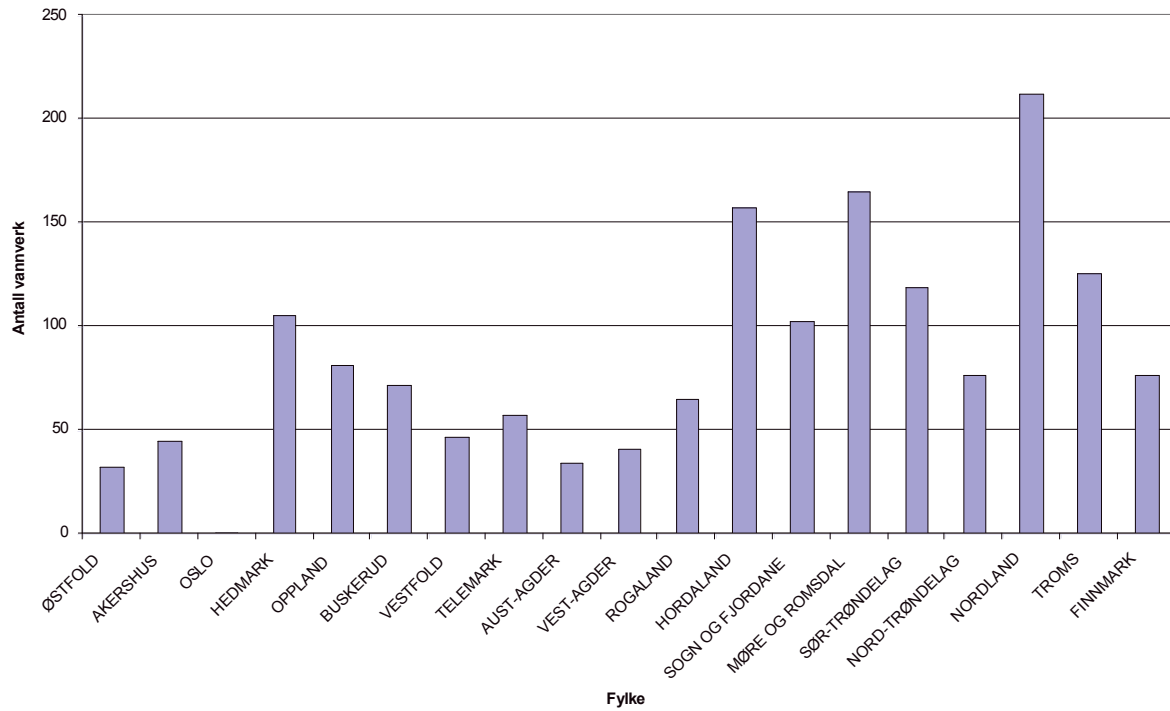
Tabellen nedenfor viser for hvert fylke: antall vannverk, antall forsynt, gjennomsnittsstørrelse og dekningsgrad (andel av fylkets befolkning forsynt av rapporteringspliktige vannverk).

Fylkesoversikt	Antall vannverk	Antall personer forsynt	Gjennomsnittsstørrelse	Dekningsgrad per fylke i % ¹
Østfold	32	232 400	7 300	90
Akershus	45	466 700	10 400	94
Oslo	1	527 000	527 000	99
Hedmark	105	147 600	1 400	78
Oppland	81	129 300	1 600	71
Buskerud	72	231 000	3 200	95
Vestfold	47	205 700	4 400	93
Telemark	57	143 000	2 500	86
Aust-Agder	34	87 800	2 600	85
Vest-Agder	41	140 600	3 400	87
Rogaland	65	364 500	5 600	93
Hordaland	157	383 000	2 400	85
Sogn og Fjordane	103	78 600	800	73
Møre og Romsdal	165	221 600	1 300	91
Sør-Trøndelag	119	253 400	2 100	93
Nord-Trøndelag	77	104 600	1 400	81
Nordland	212	210 700	1 000	89
Troms	126	131 600	1 000	86
Finnmark	77	67 700	900	93
Sum	1616	4 126 600	2 600	90

Tabell 3.2: Fylkesoversikt over antall vannverk, antall personer forsynt, gjennomsnittsstørrelse og dekningsgrad (andel av fylkets befolkning forsynt av rapporteringspliktige vannverk). 1.1. 2005

Ut i fra tabellen og figur 3.3. ser vi at det er flest vannverk i Nordland, Møre og Romsdal og Hordaland, men vannverkene er gjennomgående små eller mellomstore.

¹ I forhold til fylkets befolkning per 1.1.2005

Figur 3.3: Antall vannverk per fylke. 1.1. 2005

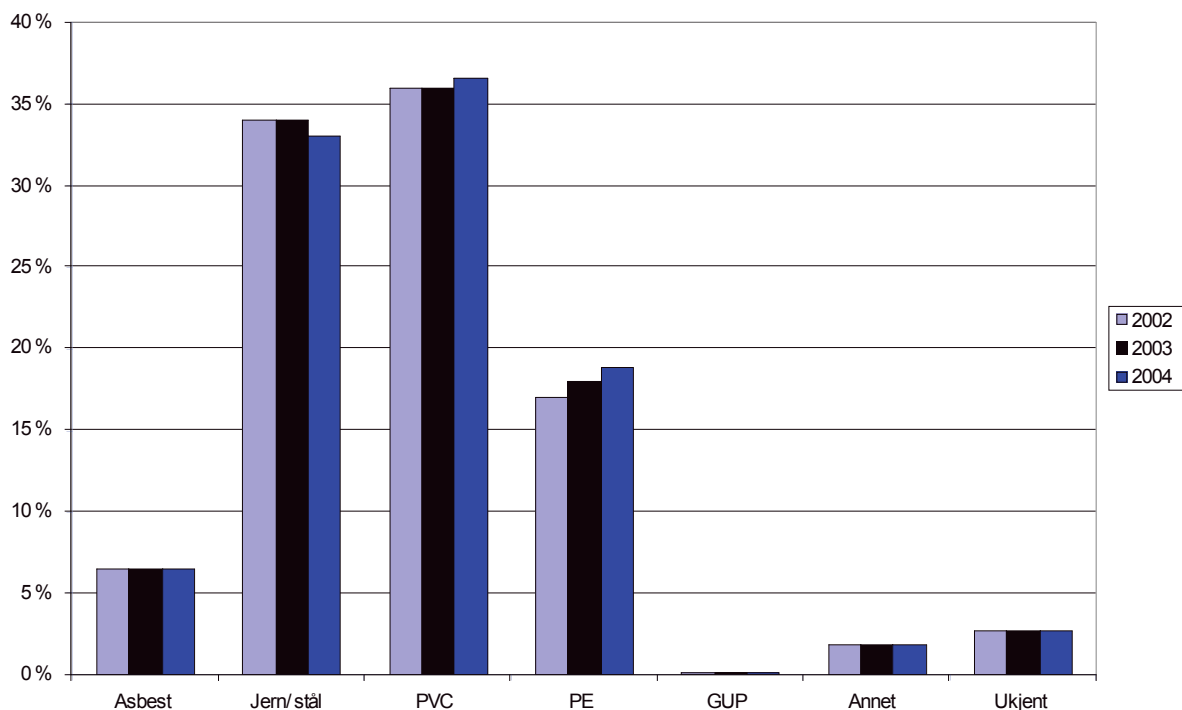
4 LEDNINGSNETT OG HØYDEBASSENG

Total lengde av ledningsnett for de rapporterte vannverkene er beregnet til ca 47 200 km basert på 2004-data. 1352 av 1613 vannverk rapporterte data for 2004. For de 261 vannverkene som ikke har rapportert, er det brukt data fra perioden 1994-2003 idet det antas at det ikke har skjedd vesentlige endringer på ledningsnett i perioden.

Antall vannverk og kvaliteten på opplysningene som er registrert i Vannverksregisteret, har økt jevnt siden 1994. Dette er hovedforklaringen på den vesentlige økningen av den totalt registrerte lengden fram til de siste rapporteringene, fra 34 000 km i 1994, 37 000 km i 1996, 41 000 km i 1998, 46 000 km i 2002, 46 600 km i 2003, mens det nå er registrert 47 200 km ledningsnett.

4.1 Rørmateriale

Figur 4.1 viser en sammenligning av de ulike materialtypene som brukes i ledningsnett, for årene 2002 til 2004. Ledningsnett består hovedsakelig av materialtypene PVC og jern/stål.

Figur 4.1: Ledningsnett: Materialtyper og andel av total lengde for årene 2002, 2003 og 2004

Tabell 4.1 viser også fordelingen av rørmaterialet som ledningsnett består av, men bare for året 2004. For hver materialtype er det i tillegg angitt antall vannverk som har oppgitt å ha ledninger av denne materialtypen. Ett og samme vannverk kan ha brukt opp til flere materialtyper i ledningsnett. Totalt antall vannverk kan derfor ikke summeres.

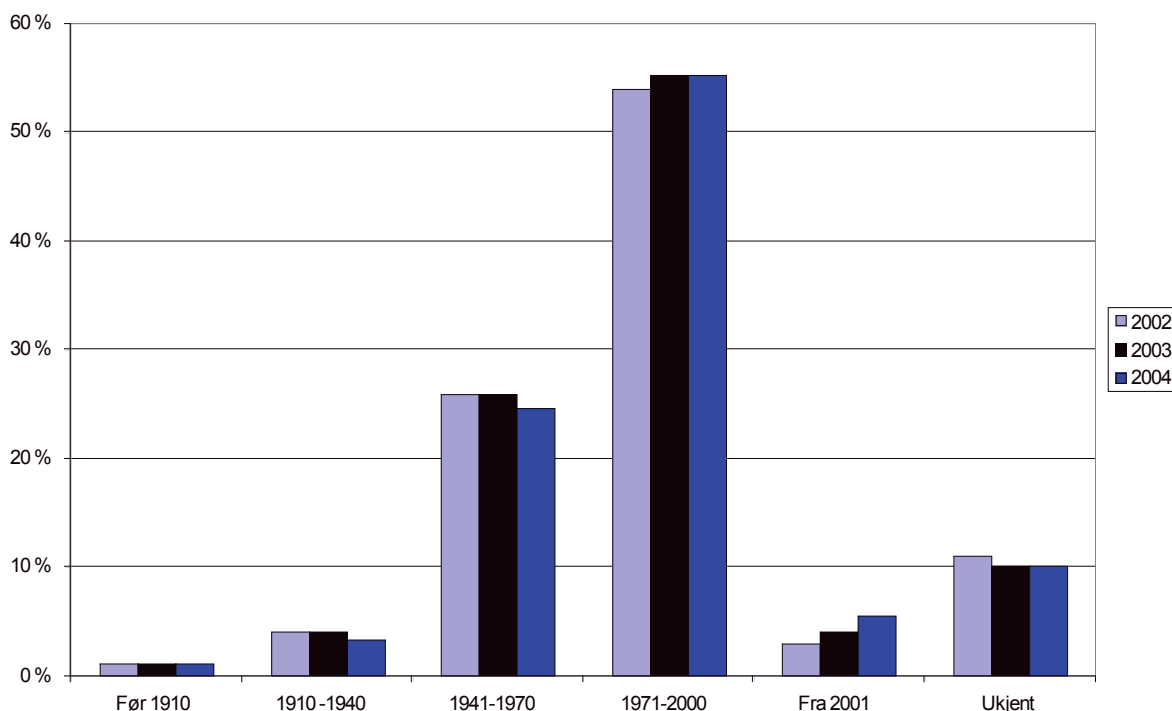
Rørmaterialer:	Asbest- sement	Jern/stål	PVC	PE	GUP	Annet	Ukjent	SUM
Antall km	3 100	15 600	17 300	8 900	100	900	1 300	47 200
Andel av antall km i %	7	33	37	19	<1	2	3	100
Antall vannverk	376	602	1349	1179	34	161	209	

Tabell 4.1: Ledningsnett: Materialtyper og andel av total lengde. 1.1.2005

I dag er PVC det mest anvendte materialet, men bruken av PE-ledninger har siden 1994 hatt en større økning enn PVC. Jern/stål, som tidligere var det mest anvendte rørmateriale, er nå det nest vanligste. Dette viser at rør i ulike typer plastmaterialer benyttes mest når nye ledninger legges. Jern/stål foretrekkes ved legging av rør med store dimensjoner. Bruken av asbest-sementledninger er redusert fra 1994 til 2004.

4.2 Alder

Figuren nedenfor viser endringen av ledningsnettets alder for årene 2002 til 2004. Hovedtyngden av ledningsnettets er lagt i perioden 1971-2000.

Figur 4.2: Ledningsnett: Leggingsperiode og andel av total lengde for årene 2002, 2003 og 2004

En sammenligning av tallene fra 2002 til 2004, viser at andelen ledninger lagt i perioden etter 2001 har økt jevnt for hvert år, fra 3 % i 2002 til 6 % i 2004. Økningen er angitt i forhold til totalt antall km ledningsnett. Ved analyse av data om utskiftingstakt, jfr. KOSTRA-indikator "Andel av ledningsnettets som er fornyet siste år" (se www.ssb.no/kostra), må man ta hensyn til når ledningsnettets er lagt. Annen informasjon om ledningsnettets tilstand indikerer at det er ledninger lagt i perioden 1941-1970 som er av dårligst kvalitet og som derfor sannsynligvis har det største fornyelsesbehovet.

Tabellen nedenfor viser også ledningsnett oppdelt i alder, men bare med data for året 2004. For hver periode er det angitt antall vannverk som har oppgitt å ha lagt ledninger i denne perioden. Ett og samme vannverk kan ha lagt ledningsnett i flere perioder. Totalt antall vannverk kan derfor ikke summeres.

Tidsperioder:	Før 1910	1910-1940	1941-1970	1971-2000	2001-	Ukjent	Sum
Antall km	500	1 600	11 600	26 050	2 650	4 800	47 200
Andel av antall km i %	1	3	25	55	6	10	100
Antall vannverk	61	145	882	1397	745	305	

Tabell 4.2: Ledningsnett: Leggingsperiode og andel av total lengde. 1.1.2005

4.3 Høydebasseng

Et høydebasseng kan ha ulike funksjoner. Det kan benyttes til utjevning av trykk i forhold til døgnvariasjoner i vannforbruket, til å sikre vannleveranser ved utfall av hovedkilde, behandlingsanlegg eller ledningsbrudd og sikre ekstra vannvolum ved brannsløking. For mange vannverk, spesielt små vannverk som ikke har ressurser til å etablere vannforsyning fra mer enn en hovedkilde, kan dette utgjøre en akseptabel måte å sikre vannleveransen på i en begrenset periode.

Vannverkseier skal sikre at drikkevannet ikke inneholder helseskadelig forurensning av noe slag. Åpne høydebassenger kan lett bli forurenset, og slike bassenger er derfor uakseptable ut fra dagens krav til sikkerhet. Lukkede høydebassenger gir en langt større grad av sikkerhet. Kvalitetssikring av dataene viser at det har vært mye feilrapporteringer og misforståelser når det gjelder åpne høydebasseng. Derfor er det bare ne fylkesvis oversikt over lukkede høyde-/utjevningbasseng som er presentert i tabell 4.3.

Fylke	Antall lukkede høyde-/utjevningbasseng
Østfold	47
Akershus	89
Oslo	20
Hedmark	137
Oppland	181
Buskerud	119
Vestfold	56
Telemark	78
Aust-Agder	42
Vest-Agder	61
Rogaland	136
Hordaland	210
Sogn og Fjordane	149
Møre og Romsdal	240
Sør-Trøndelag	173
Nord-Trøndelag	115
Nordland	142
Troms	55
Finnmark	31
SUM	2 081

Tabell 4.3: Høydebasseng: Fylkesvis fordeling. 1.1.2005

5 VANNKILDER

5.1 Vannkildetyper: vannverkstørrelse og antall vannverk etter kildetype

Vannverkene nedenfor refererer seg til vannverk som har egen vannkilde.

Tabell 5.1 er basert på de 1506 vannverkene som har gitt opplysninger om vannkilder som er i bruk minst en gang per år (hovedkilder). Av disse vannverkene er det 24 som har vannkilder som en kombinasjon av forskjellige typer f.eks. innsjø og grunnvann, innsjø og elv eller elv og grunnvann. Summen av antall vannverk fordelt på de 4 kildetyperne i tabellen blir derfor høyere enn 1506. Det er tatt hensyn til de vannverkene som har flere kildetyper; for disse vannverkene er antall personer forsynt fordelt mellom kildetyperne. Vannkilder med kildestatus "Krise-/nødvann" (reservelkilder) er ikke med i utvalget.

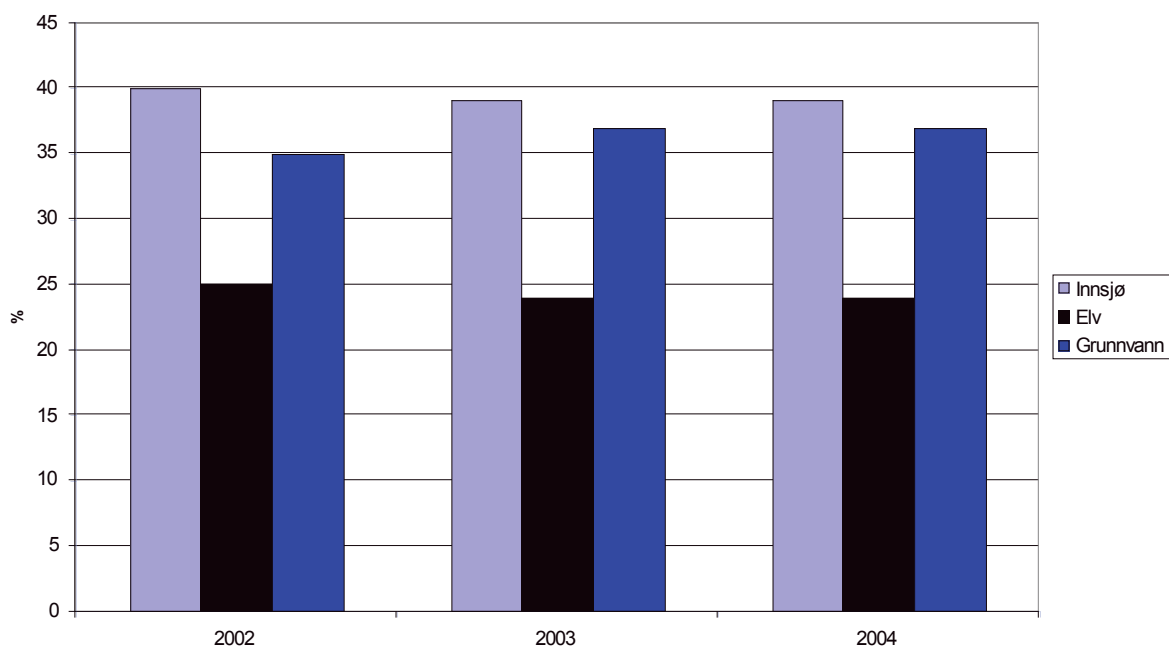
Størrelse på vannverk (ant. pers. forsynt)	Innsjø/tjern	Elv/bekk	Grunnvann	Sjøvann	Sum
< 100	62	70	151	1	
100 - 999	300	249	346	3	
1 000 – 4 999	140	37	62	0	
5 000 –19 999	63	6	10	0	
>= 20 000	26	2	2	0	
Sum vannverk	591	364	571	4	1506
Andel vv i %	39 %	24 %	37 %	0 %	100 %
Sum ant. pers. forsynt*	3 372 900	350 600	400 900	500	4 126 600
Andel forsynt i %	82 %	8 %	10 %	0 %	100 %
Antall pers. forsynt per vv i gjennomsnitt	5707	963	702	125	

Tabell 5.1: Antall vannverk i forhold til vannverksstørrelse og kildetype. 1.1.2005

* Inkludert i "sum antall personer forsynt" er også det antall personer som forsynes av vannverk som ikke har oppgitt vannkilde og heller ikke mottar vann fra andre vannverk.

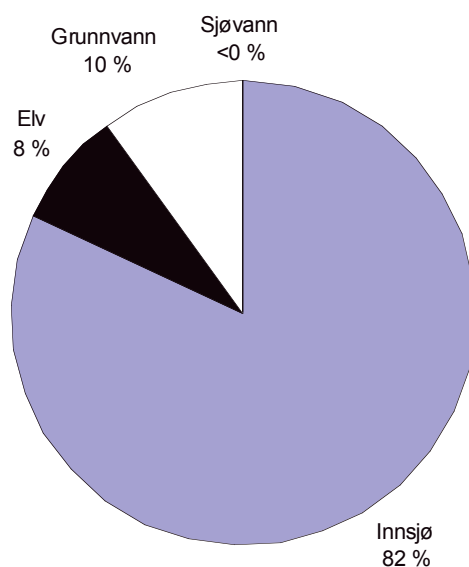
Innsjø er den desidert største kategorien vannkilde, både i forhold til antall vannverk, antall forsynt av vannkilden og gjennomsnittlig størrelse på vannverket. Dette illustreres også i figur 5.1 på neste side. Som det fremgår av tabellen over, brukes elv og grunnvann som vannkilde av små/mellomstore vannverk. Antall forsynt av elv/bekk og grunnvann har sunket i forhold til 2003, mens antall personer forsynt av innsjø/tjern har økt. Generelt sett betraktes grunnvann fra løsmasser og dype næringsfattige innsjøer med inntak på store dyp som gunstige vannkilder. Denne typen vannkilder kan i noen tilfeller regnes som hel eller delvis hygienisk barriere, slik at vannverket kun trenger en barriere i vannbehandlingssystemet (ulike vannbehandlingsprosesser er beskrevet i kapittel 7). Sjøvann benyttes av ett vannverk i Sør-Trøndelag og tre vannverk i Nordland. Disse vannverkene er av beskjeden størrelse og forsyner til sammen bare noen hundretalls personer.

Vannkildefordeling med hensyn på andel forsynt: 2002, 2003, 2004

Figur 5.1: Vannkildefordeling med hensyn til andel vannverk. 2002, 2003, 2004

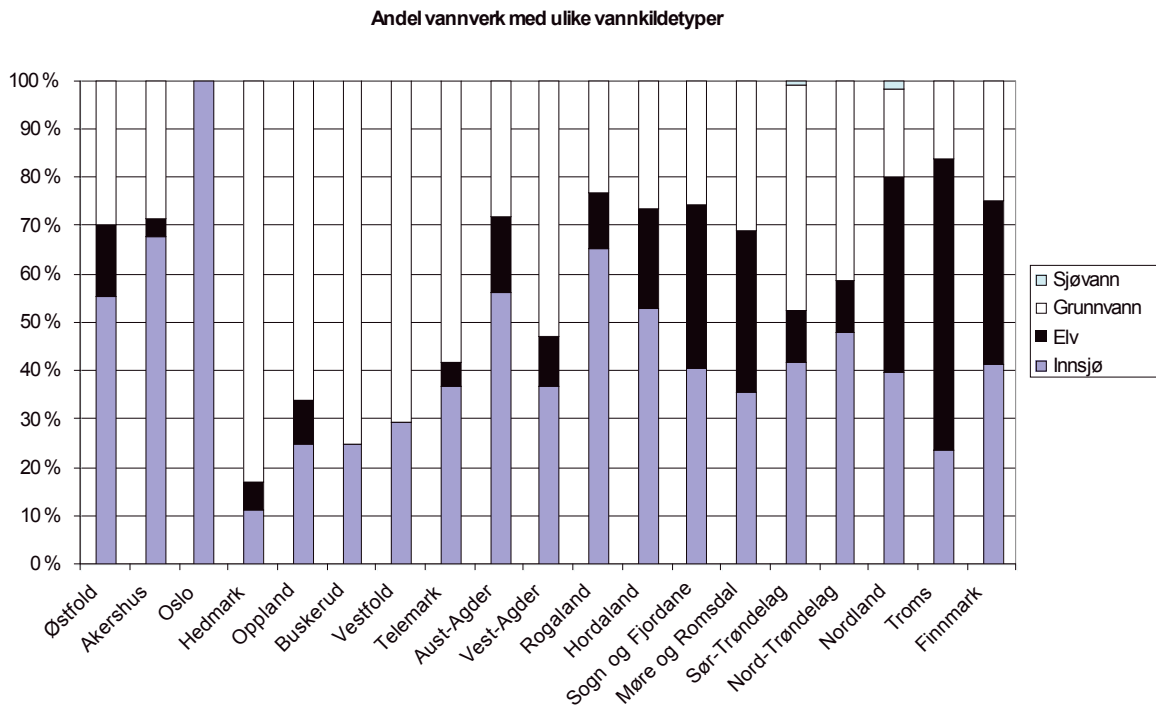
Som det fremgår av tabell 5.1 er antall forsynt per vannverk med grunnvann 702 personer. Disse vannverkene utgjør den desidert største kategorien for antall forsynt under 100 personer, og også mellom 100 og 999 personer. Hovedsakelig er det små og mellomstore vannverk som benytter grunnvann.

Figur 5.2: Vannkildefordeling med hensyn til andel personer forsynt. 1.1.2005

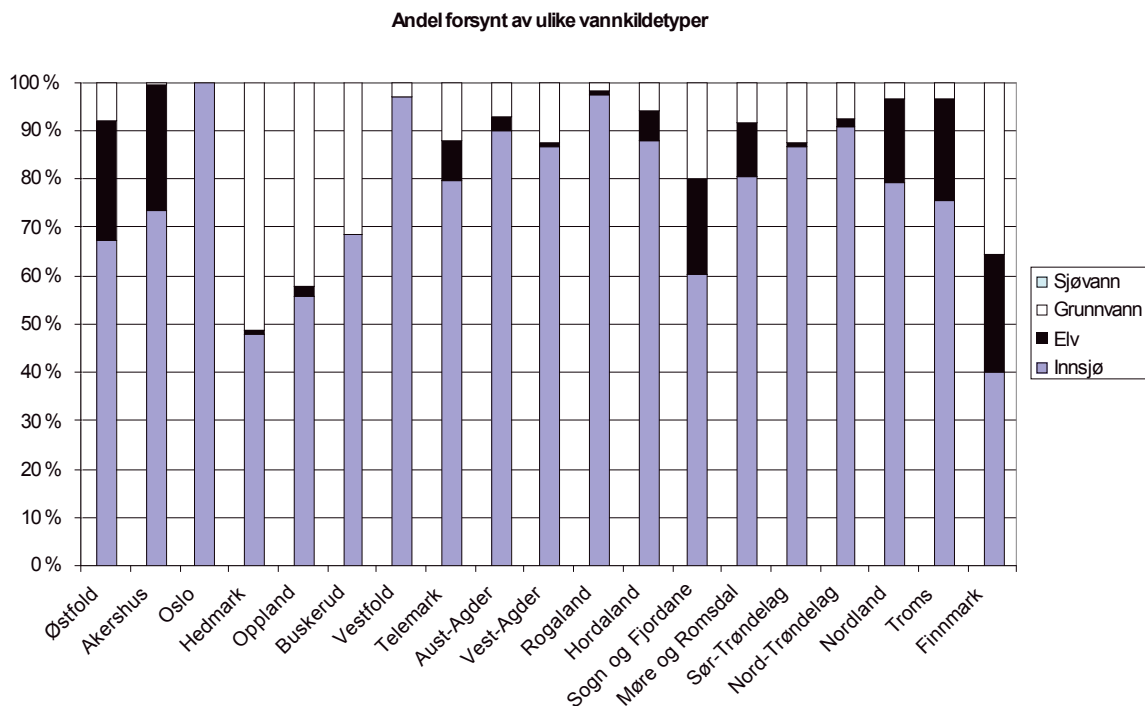
Av figur 5.2 kan man se andel personer forsynt fra de ulike vannkildene. Det er en liten endring i forhold til 2003-data, men forholdet mellom overflatevann og grunnvann er det samme. Selv om andel

vannverk med grunnvann som kilde har økt, har altså ikke andel forsynt av grunnvann økt tilsvarende. En tydelig konklusjon er at de store vannverkene, som forsyner mange, bruker innsjø som vannkilde.

Figur 5.3: Fylkesvis oversikt over andel vannverk med ulike vannkildetyper. 1.1.2005

I figur 5.3 vises fylkesvis fordeling av vannverk med ulike vannkilder. Fylkene Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark og Vest-Agder er fylker hvor over 50 % av vannverkene benytter grunnvann som vannkilde. I Østfold, Akershus, Oslo, Aust-Agder, Rogaland, Hordaland er innsjø den vannkilden som er mest benyttet (over 50 %), mens det i Troms fylke er over 50 % av vannverkene som benytter elv som vannkilde.

Figur 5.4: Fylkesvis oversikt over andel personer forsynt av de ulike kildetyperne. 1.1.2005

Av figur 5.4 ser en at den desidert største andelen av befolkningen forsyntes med innsjø som hovedkilde i nesten alle fylker, men med unntak i Hedmark fylke hvor halvparten av befolkningen som er knyttet til rapporteringspliktige vannverk, forsyntes av grunnvann. Andelen forsynt av grunnvann er også betydelig i Oppland og Buskerud. For bakgrunnsdata, se vedlegg 1.

5.2 Grunnvannskilder

Som det fremgår av tabell 5.1 utgjør vannverk som benytter grunnvann som kilde, 37 % av antall vannverk i Norge, og 10 % av befolkningen er forsynt av disse. Det er 583 vannverk i Norge som har grunnvann som hovedkilde. 11 vannverk har to av følgende ulike typer grunnvannskilder: løsmasse/fjellbrønn/oppkomme. Brønner under kategorien "Annet" er bl.a. gravde brønner. "Ukjent" har ikke oppgitt hvor grunnvannet taes fra.

Fordelingen mellom de ulike typene av grunnvannsbrønner vises i tabellen nedenfor. De forskjellige typer grunnvannsbrønner og antall forsynt for hver brønntype er listet opp.

Grunnvannskilde	Antall vannverk	Antall forsynt	Sum forsynt per vv i gjennomsnitt
Løsmassebrønn	273	331 300	1 214
Fjellbrønn	184	41 800	227
Kilde/oppkomme	99	20 600	208
Annet (bl.a. gravd brønn)	19	5 700	300
Ukjent (ikke spesifisert)	8	1 500	187
Sum	583	400 900	

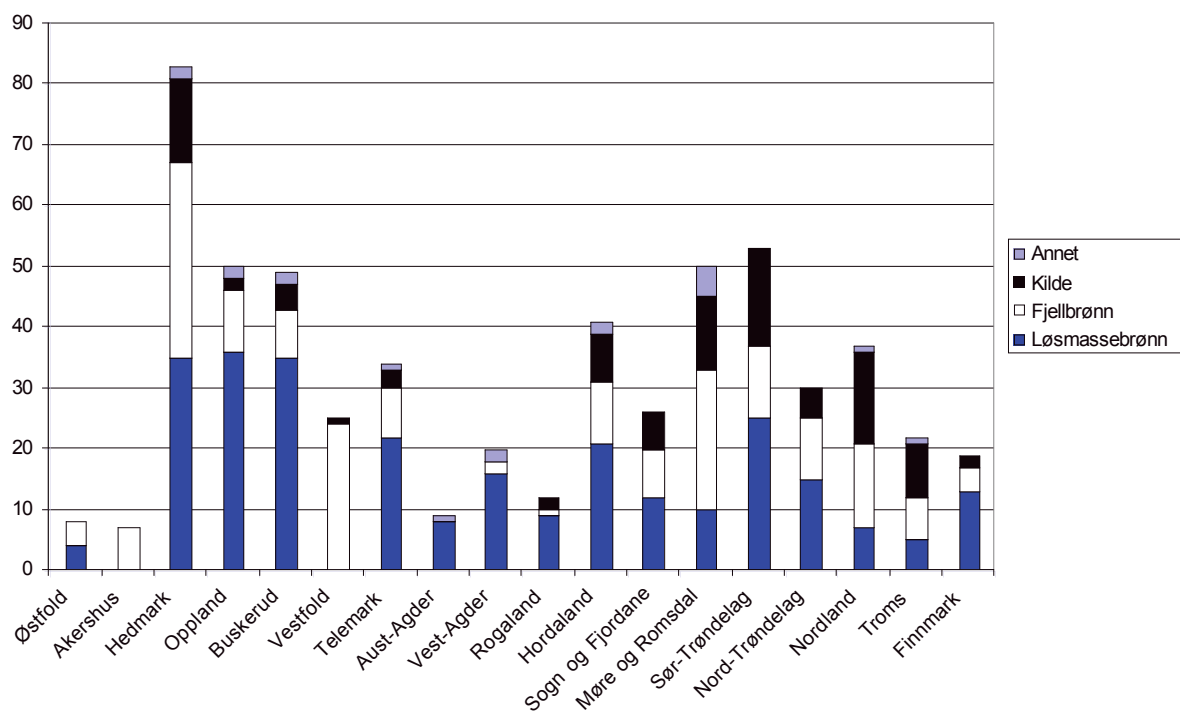
Tabell 5.2: Oversikt over antall forsynt av ulike typer grunnvannsbrønner. 1.1.2005

Antall vannverk i tabellen er høyere enn antall vannverk med grunnvannskilde, for, som nevnt i teksten, har 11 vannverk flere kildetyper. Derfor vil ikke "sum forsynt per vannverk i gjennomsnitt" stemme overens med tilsvarende utregning i tabell 5.1.

I Drikkevannsforskriftens § 14 heter det at ”eier av vannforsyningssystem skal påse at det planlegges og gjennomføres nødvendig beskyttelse av vannkildene for å forhindre fare for forurensning av drikkevannet. For å sikre hygienisk betryggende drikkevann, skal eier av godkjenningsspliktig vannverk gjennom valg av vannkilder, beskyttelse av disse og etablering av vannbehandling sørge for at det til sammen finnes minimum 2 hygieniske barrierer i vannforsyningssystemet.”

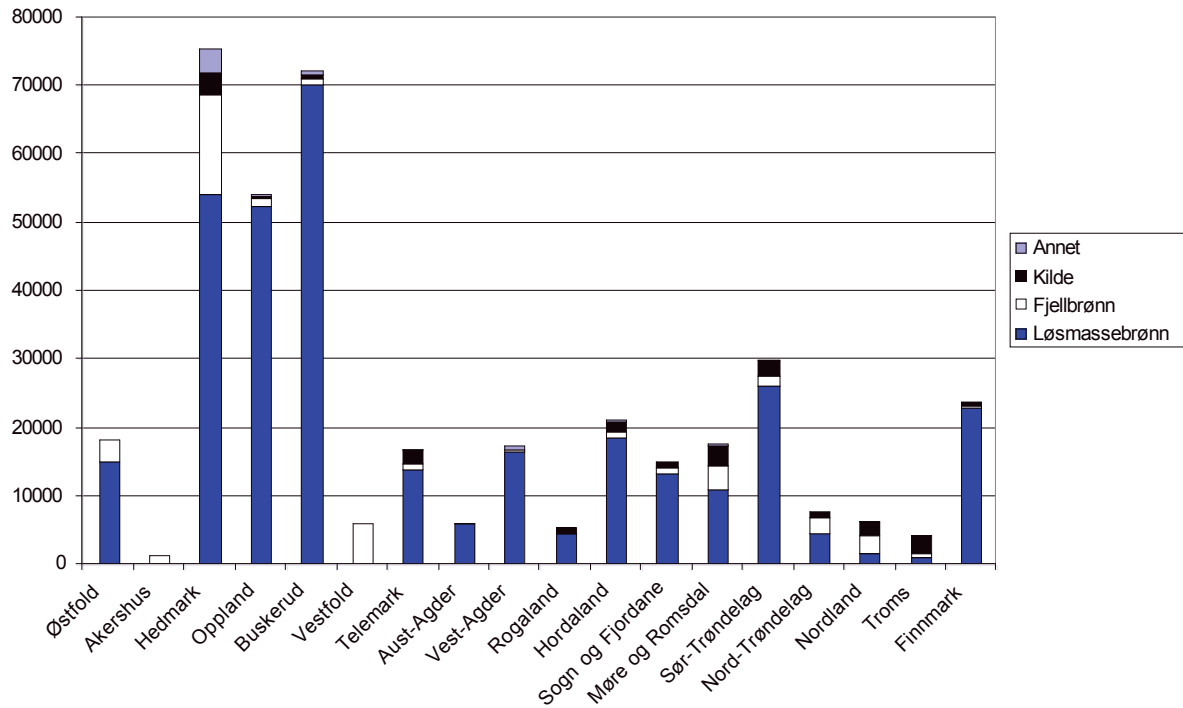
I mange tilfeller kan en tilfredsstillende ene hygieniske barriere ved valg av grunnvann, men det avhenger av vannkildens naturlige beskyttelse. Dette vil variere fra område til område avhengig av geologiske og hydrologiske forhold. Lang oppholdstid i grunnen og filtrering gjennom finkornige løsmasser gir generelt en god forurensningsbeskyttelse. Grunnvannsbrønner boret i løsmasser vil derfor være å foretrekke, og som en ser av tabell 5.2 er denne formen av grunnvannskilde også den mest benyttede.

Figuren nedenfor viser hvordan de ulike brønntypene fordeler seg fylkesvis, kategorien ukjent er ikke vist i figuren.

Figur 5.5: Fylkesvis oversikt over de ulike grunnvannkildene, med unntak av Oslo som ikke har grunnvann. 1.1.2005

Hedmark fylke utpeker seg som det fylke med flest vannverk (83) med grunnvann som kilde. Antall vannverk i fylket er likt fordelt mellom løsmassebrønner og fjellbrønner. I Akershus er det kun registrert borebrønner i fjell, slik er situasjonen også i Vestfold, men der med unntak av et oppkomme. I Oppland, Buskerud, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder og Rogaland er det løsmassebrønner som dominerer. I Nordland er det flest fjellbrønner, men også mange oppkommer. Oslo er ikke med i tabellen fordi det ikke er registrerte grunnvannsbrønner der. Sammenlignet med data fra tidligere år, er det ubetydelige endringer. Se vedlegg 2.

Figur 5.6: Fylkesvis fordeling av antall personer forsynt av de ulike grunnvannskildene. 1.1.2005

Figur 5.6 viser hvordan antall personer forsynt av de ulike grunnvannskildene fordeler seg fylkesvis. Med unntak av Akershus og delvis Vestfold, som kun har fjellbrønner, ser en tydelig at det er løsmassebrønner som er den foretrukne brønntypen.

6 VANNUTTAK OG VANNFORBRUK

6.1 Generelt

Vannuttaket er den vannmengde som tas ut av kilden til vannforsyningsformål i løpet av rapporteringsåret. Hvis vannuttaket ikke måles, er det anslått av vannverket.

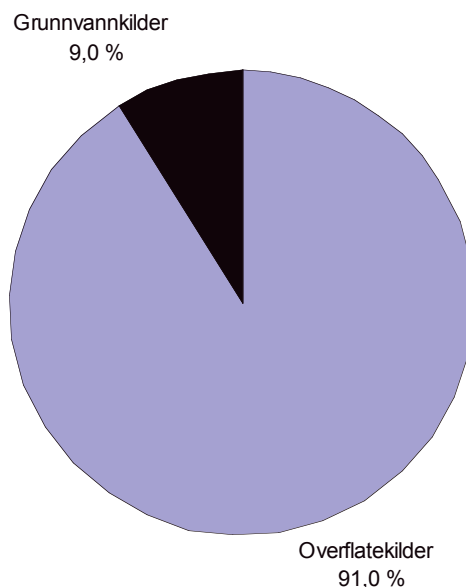
Vannproduksjonen er det antall m³ vann som distribueres på ledningsnett etter vannbehandlingen i løpet av rapporteringsåret, dvs. vannproduksjon eksklusiv vann som går ”tap” i behandlingsprosessen, for eksempel til spyling av filtre og lignende.

Vannforbruket er et begrep som benyttes for hvert enkelt vannverk. Dette er summen av vannverkets egen vannproduksjon og vannmengde mottatt fra andre vannverk, minus vannmengde levert til andre vannverk. Vannforbruket omfatter vann til alle formål, inklusiv lekkasjer.

Datagrunnlaget for alle tabeller i dette kapitlet er basert på 1281 vannverk som har rapportert vannproduksjon eller vannuttak, hvor sum vannforbruk på sektorer =100 % og hvor den gjennomsnittlige vannmengde levert til husholdninger (*husholdningsforbruk*) er over eller lik 75 liter per person per dag (l/p,d) og mindre enn 1000 (l/p,d). Disse vannverkene forsyner 4,01 millioner personer (97,1 % av de personene som er forsynt av rapporteringspliktige vannverk). I den grad vannverkene ikke har sendt inn data for rapporteringsåret 2004, er det siste rapporteringsår som legges til grunn. På grunn av utvalgskriteriene som er nevnt ovenfor kan det være avvik fra tallene som følger i forhold til det som er publisert i Vann nr 1, 2006, ”Vannledningsnett – På bedringens vei?”.

6.2 Vannuttak

Det totale årlige vannuttaket for rapporteringspliktige vannverk er beregnet til 820 mill. m³ (815 i 2003), fordelt på 746,2 mill. m³ fra overflatekilder (741,6 i 2003) og 73,8 mill m³ fra grunnvannskilder (73,4 i 2003). Dette gir et spesifikt vannuttak på 542 l/p,d (545 i 2003).

Figur 6.1: Andel av vannuttaket fordelt på overflatevann og grunnvann. 2004

6.3 Gjennomsnittlig vannforbruk

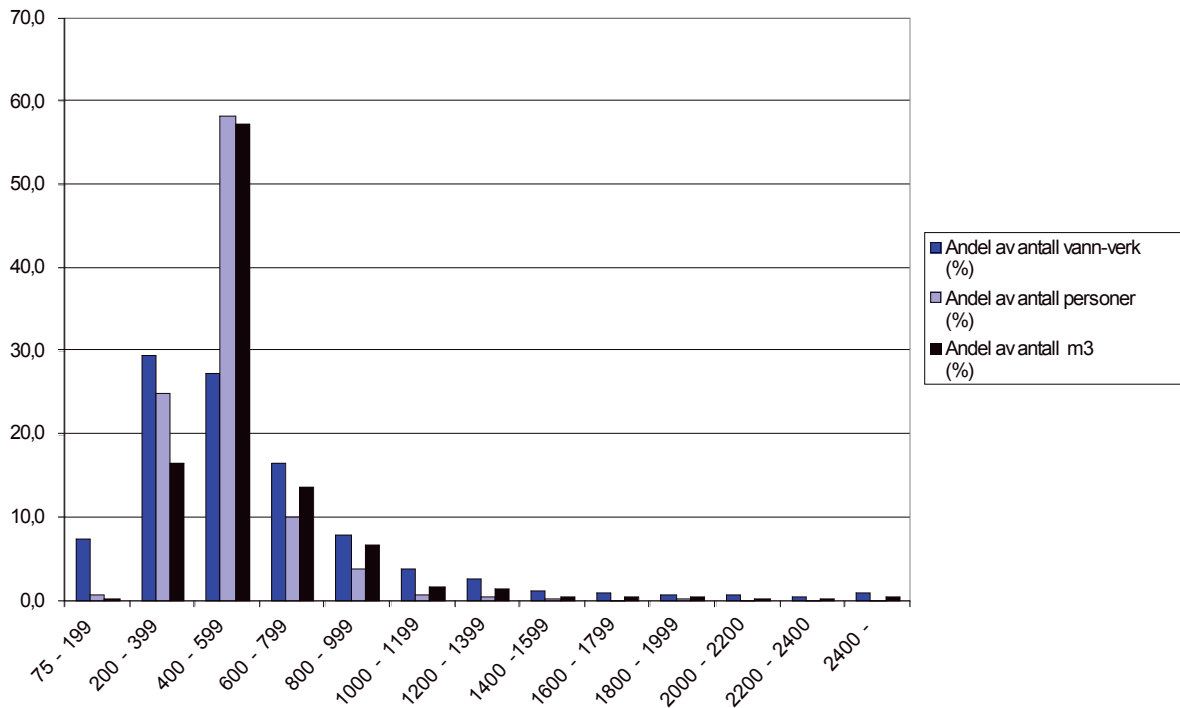
Tabell 6.1 viser antall/andel vannverk, personer og m³ i forhold til gjennomsnittlig vannforbruk, figur 6.1 viser tilsvarende andel grafisk fremstilt. Det gjennomsnittlige vannforbruket omfatter vann til husholdningsforbruk, til næringsmiddelproduksjon, til annen industri- og næringsvirksomhet, til annet forbruk (jordbruksvanning mv) og lekkasje.

Gjennomsnittlig vannforbruk i området fra 200 til 799 liter per person og døgn er det desidert mest vanlige. 73,3 % (71,3 % i 2003) av vannverkene oppgir et vannforbruk i dette området. En ser også at selv om det er 144 vannverk (11 % av utvalget) med gjennomsnittlig vannforbruk større enn 1000 (l/p,d), så forsyner disse bare 2 % av personene i utvalget. Gjennomsnittlig vannforbruk for hele utvalget er 501 liter per person per døgn (526 l/p,d i 2003).

Gjennomsnittlig vannforbruk l/p,d	Antall vannverk	Andel av antall vannverk (%)	Antall personer	Andel av antall personer (%)	Antall m ³	Andel av antall m ³ (%)
75 - 199	94	7,3	29 800	0,7	1 787 000	0,2
200 - 399	377	29,4	1 004 600	25,1	122 068 000	16,7
400 - 599	350	27,3	2 335 100	58,3	419 580 000	57,3
600 - 799	213	16,6	407 900	10,2	99 807 000	13,6
800 - 999	103	8,0	150 900	3,8	48 796 000	6,7
1000 - 1199	48	3,7	31 500	0,8	12 638 000	1,7
1200 - 1399	33	2,6	22 100	0,6	10 344 000	1,4
1400 -1599	17	1,3	6 500	0,2	3 650 000	0,5
1600 - 1799	12	0,9	5 000	0,1	3 013 000	0,4
1800 - 1999	9	0,7	6 300	0,2	4 212 000	0,6
2000 - 2200	9	0,7	2 700	0,1	2 042 000	0,3
2200 - 2400	5	0,4	2 400	0,1	2 018 000	0,3
2400 -	11	0,9	2 100	0,1	2 859 000	0,4
SUM	1 281	100,0	4 006 800	100,0	732 814 000	100,0

Tabell 6.1: Totalt gjennomsnittlig vannforbruk versus antall vannverk, antall personer og antall m³. 2004

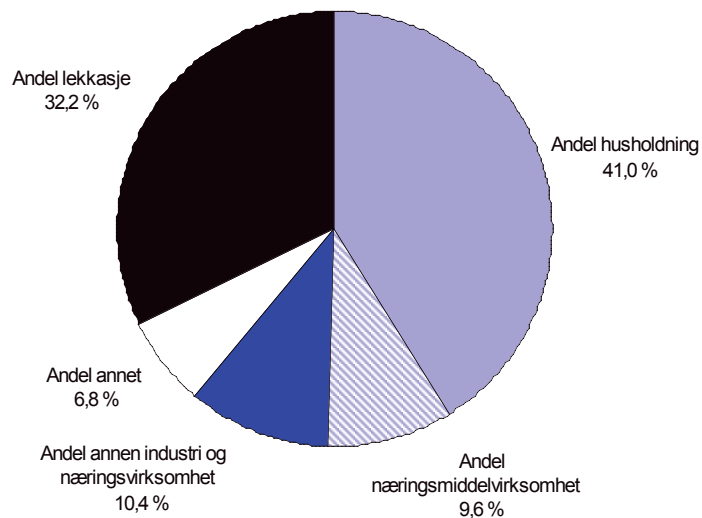
Figur 6.2 viser tallene fra tabell 6.1 grafisk.

Figur 6.2: Totalt gjennomsnittlig vannforbruk versus antall vannverk og antall personer. 2004

6.4 Vannforbruk fordelt på sektorer – landsnivå

Opplysningene bygger på data fra 1281 vannverk (se kapittel 6.1 Generelt).

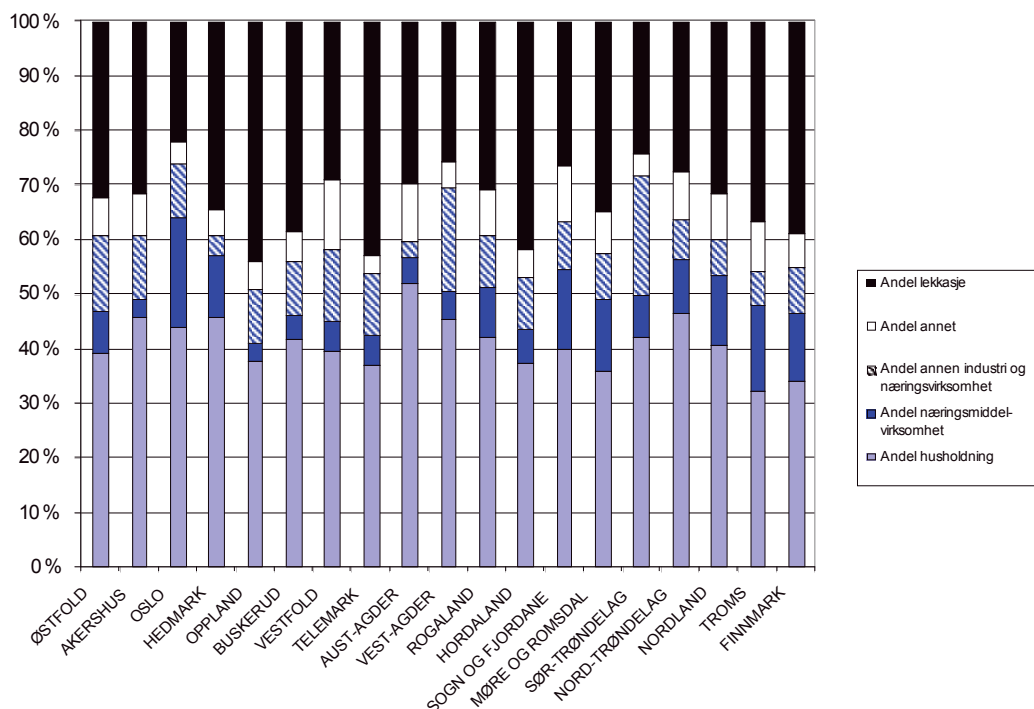
Figur 6.3: Andel av vannforbruket fordelt på sektorer. 2004

Sammenlignet med data fra 1994 har andelen lekkasje blitt redusert med 2,2 prosent og andelen husholdningsforbruk har økt med 1,8 prosent. Summen av andel næringsvirksomhet, industri og annen næringsvirksomhet og annet forbruk har økt med 1,2 %.

Sammenlignet med data fra 2003 har andelen lekkasje blitt redusert med 0,5 % og andelen husholdningsforbruk har økt med 1,3 %. Summen av andel næringsvirksomhet, industri og annen næringsvirksomhet og annet forbruk er redusert med 0,8 %.

6.5 Vannforbruk fordelt på sektorer – fylkesfordeling

Figur 6.4 viser prosentvis fordeling av vannforbruk for de ulike sektorene brutt ned til fylkesnivå. Kriteriene for utvalg av vannverk er de samme som beskrevet i kapittel 6.1 Generelt.

Figur 6.4: Andel av vannforbruket fordelt på sektorer. Fylkesfordeling. 2004

Grunnlaget for figuren er gjengitt i en tabell i vedlegg 4: ” Vannforbruk etter fylke. 2004”. Tabellen er supplert med opplysninger om andel vannverk og andel personer tilknyttet vannverk som er grunnlaget for dataene, samt opplysninger om spesifikt vannforbruk og husholdningsforbruk per fylke.

6.6 Gjennomsnittlig husholdningsforbruk

Det gjennomsnittlige husholdningsforbruket er beregnet til 205 l/p,d (210 i 2003) basert på kriteriene som er beskrevet i kapittel 6.1 Vannuttak. Beregnet ut fra VREGs opplysninger om antall husstander blir husholdningsforbruket 186 m3 per husstand per år (190 i 2003).

7 VANNBEHANDLING

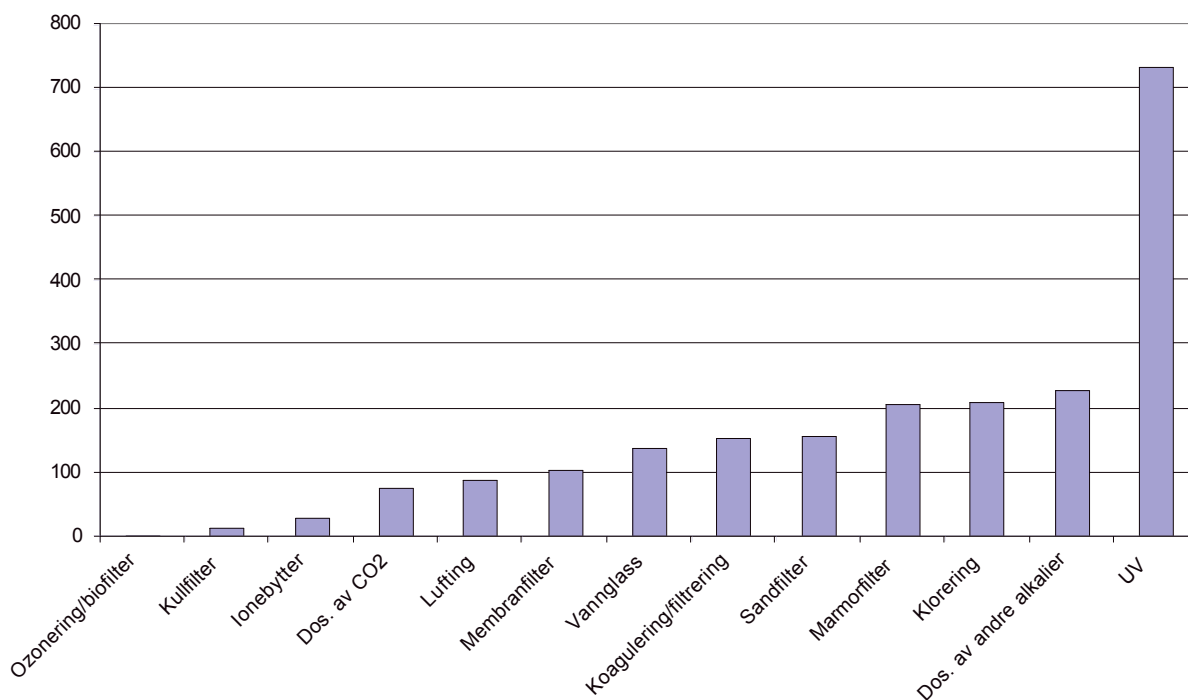
Figurene og tabellene er basert på 1059 av totalt 1616 vannverk. Siden et vannverk kan ha flere behandlingsanlegg, er datagrunnlaget 1092 behandlingsanlegg med status "I drift". Reserveanlegg og prosesstrinn i reserve er ikke med i oversikten. Et vannverk kan stå oppført under flere av behandlingsprosessene i tabellene under. Behandlingsanlegg med kun siling, eller anlegg uten kontinuerlig vannbehandling (reserveanlegg) inngår ikke i tabell 7.1 og 7.2. Det er ett vannverk i tabell 7.1 og 7.2 som har overflatevann som vannkilde, men hvor vannbehandlingen ikke utgjør noen hygienisk barriere.

99 vannverk uten behandlingsanlegg mottar alt sitt vann behandlet fra andre vannverk, for eksempel fra interkommunale vannverk.

459 av 1616 vannverk har enten kun siling som eneste behandling, har behandlingsanlegg i reserve (har ikke kontinuerlig vannbehandling) eller har ikke behandlingsanlegg. De mottar heller ikke behandlet vann fra andre vannverk. 293 vannverk har bare grunnvann som vannkilde eller mottar ubehandlet grunnvann. 153 vannverk har overflatevann som vannkilde uten vannbehandling som kan utgjøre noen hygienisk barriere eller mottar ubehandlet overflatevann. 4 av disse vannverkene har både grunnvann og overflatevann som vannkilde. Som nevnt ovenfor er det i tillegg 1 vannverk i tabell 7.1 og 7.2 som har overflatevann som vannkilde, men hvor vannbehandlingen ikke utgjør noen hygienisk barriere, jevnfør kapittel 8. 8 av de 459 vannverkene har ikke oppgitt vannkildeopplysninger.

Vi har valgt å presentere vannbehandlingsprosessene etter stigende antall vannverk/personer forsynt av de ulike typene prosesser. Utvalget av prosesser er gjort i forhold til hva som er de vanligste typer vannbehandling. En fylkesvis fordeling av antall behandlingsanlegg og antall personer forsynt av behandlingsanleggene for de aktuelle prosessstyper er oppgitt i vedlegg 3A: "Vannbehandlingsmetoder og antall vannverk etter fylke per 1.1.2005." og vedlegg 3B: "Vannbehandlingsmetoder og antall personer forsynt etter fylke per 1.1.2005".

7.1 Antall vannbehandlingsanlegg etter vannbehandlingsmetode

Figur 7.1: Vannbehandlingsmetoder. Antall vannbehandlingsanlegg etter prosessstype og størrelse. 1.1.2005

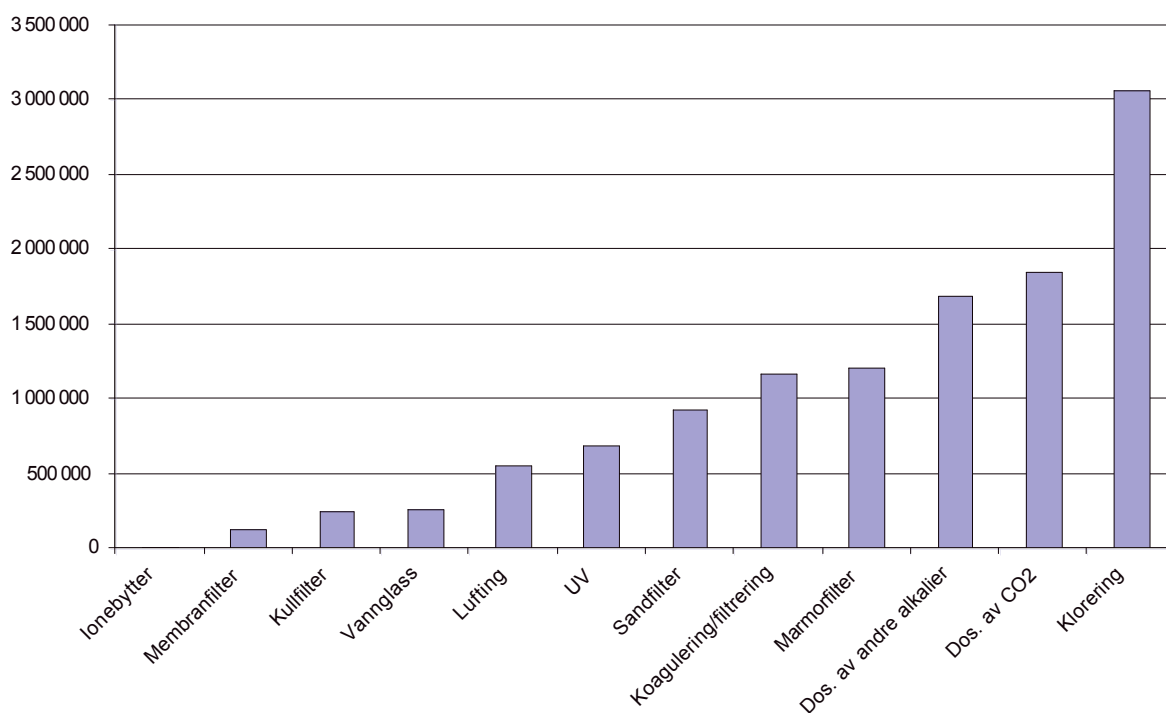
Antall personer forsynt	Ozonerings/bi ofilter	Kullfilter	lonebytter	Dos. av CO2	Lufting	Membranfilter	Vannglass	Koagulering/filtrering	Sandfilter	Marmorfilter	Klorering	Dos. av andre alkalier	UV
< 100	0	0	5	0	7	6	6	6	14	17	19	12	104
100 – 299	1	4	15	3	21	26	21	28	29	45	26	41	237
300 – 999	0	5	3	9	22	37	44	41	39	62	30	68	235
1 000 – 4999	1	1	4	15	30	28	53	39	42	42	59	63	127
5000 - 19 999	0	0	1	26	6	6	13	21	19	27	42	27	27
≥ 20 000	0	4	0	23	1	0	0	16	14	14	33	18	2
Sum anlegg	2	14	28	76	87	103	137	151	157	207	209	229	732

Tabell 7.1: Vannbehandlingsmetoder. Antall behandlingsanlegg etter prosessstype og størrelseskategorier. 1.1.2005

Av desinfeksjonsmetodene for dreping/inaktivering av vannbårne sykdomsfremkallende mikroorganismer har antallet behandlingsanlegg med UV-desinfeksjon fortsatt økningen fra forrige rapporteringsår, mens antallet kloreringsanlegg har gått ned, se neste avsnitt. Dette er positivt med tanke på at UV-desinfeksjon er mer effektiv til inaktivering av parasitter og bakteriesporer enn klorering er. Det er også positivt at antallet membranfiltreringsanlegg og koaguleringsanlegg øker med tanke på at disse metodenes fjerner sykdomsfremkallende mikroorganismer, se også neste avsnitt.

I forhold til data per 1.1.2004 er det størst relativ økning i antall behandlingsanlegg for prosessene: Koagulering/filtrering (19 anlegg), Sandfilter (17 anlegg), Vannglass (13 anlegg) og Marmorfilter (14 anlegg). I reelle tall er økningen størst for UV-anlegg med 47 anlegg, mens nedgangen er størst for antall kloreringsanlegg med 20 anlegg.

7.2 Antall personer forsynt etter vannbehandlingsmetode

Figur 7.2: Vannbehandlingsmetoder. Antall personer forsynt etter prosessstype og størrelse. 1.1.2005

Antall personer forsynt	Ozonering/biofilter	Ionebytter	Membranfilter	Kullfilter	Vannglass	Lufting	UV	Sandfilter	Koagulering/filtrering	Marmorfilter	Dos. av andre alkalier	Dos. av CO2	Klorering
<100	0	400	400	0	400	500	7 000	900	400	1 200	900	0	1 300
100 – 299	20	2 600	4 600	700	3 600	3 200	42 100	5 600	5 400	8 000	7 300	400	5 100
300 – 999	0	2 000	21 100	2 800	24 700	11 900	128 300	20 400	21 100	33 000	38 500	5 800	17 900
1000 – 4 999	2 500	5 400	49 400	4 400	114 600	65 300	271 300	87 700	86 200	101 600	145 900	50 600	152 300
5000 - 19 999	0	10 100	54 200	0	119 600	60 600	242 600	192 000	214 900	265 800	296 600	302 500	468 200
≥ 20 000	0	0	0	242 800	0	471 500	59 800	765 800	880 800	819 800	1 037 700	1 415 400	2 420 000
Sum personer	2 700	20 500	129 700	250 800	262 900	613 100	751 100	1 072 300	1 208 800	1 229 400	1 526 700	1 774 700	3 064 800

Tabell 7.2: Vannbehandlingsmetoder. Antall personer forsynt etter prosessstype og størrelses-kategorier. 1.1.2005

Vi ser at selv om UV-bestråling er den behandlingsmetoden som brukes av flest behandlingsanlegg, benyttes den mest i små og mellomstore anlegg. Det samme gjelder metodene Vannglass, Membranfilter og Ionebytter. Klorering derimot brukes mest av de store anleggene og forsyner mer enn ¼ av alle som får vann fra de registrerte vannverkene.

I forhold til data per 1.1.2004 er det størst relativ økning i antall personer forsynt av behandlingsanleggene for behandlingsprosessene: Sandfilter (138 600 personer), Lufting (60 300 personer – men dette skyldes en endring av hvordan antall personer ble fordelt på Oslo vannverks behandlingsanlegg Oset og ikke en reell økning) og UV (60 900 personer). I reelle tall er endringen størst for Dosering av andre alkalier med en nedgang på 171 400 personer, Dosering av CO₂ med nedgang på 69 600, mens Koagulering/filtrering hadde en økning på 42 100 personer.

8 VANNVERK MED OVERFLATEVANN UTEN DESINFEKSJON

Overflatevann er den mest benyttede vannkildetype – 90 % av den forsynte befolkning får overflatevann i springen. Samtidig er denne kildetypen mest sårbar med hensyn til spredning av sykdomsfremkallende mikroorganismer, og alt overflatevann skal derfor desinifiseres før det leveres fra vannverk (jevnfør drikkevannsforskriften). Med udesinifisert overflatevann menes vannverk med overflatevann som vannkilde, men som verken har UV-bestråling, klorering eller membranfiltrering som vannbehandling.

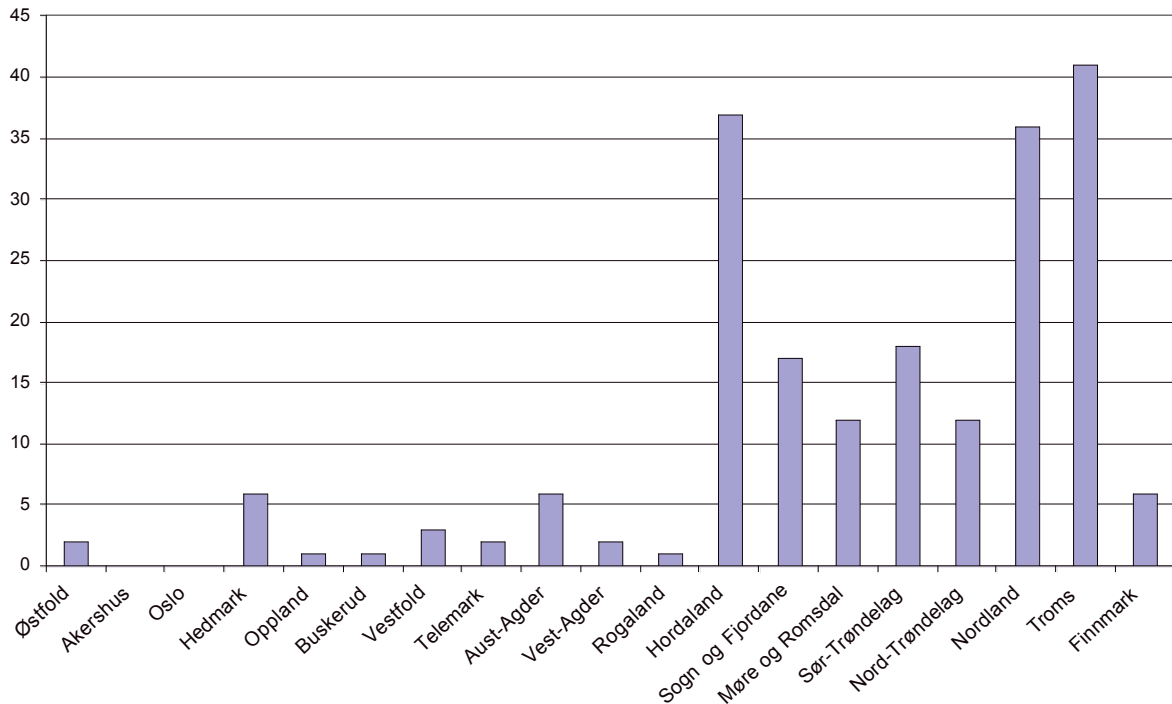
Tabellen 8.1, figur 8.1 og 8.2 gir en oversikt over antall vannverk og antall personer som ble forsynt med udesinifisert overflatevann pr 1.1.2005. Med i undersøkelsen er overflatekilder som ble brukt minst 1 gang i rapporteringsåret (etter vår definisjon regnes dette som hovedkilder).

Fylke	Antall vannverk med udesinifisert overflatevann	Totalt antall vannverk (uten hytter)	Andel vannverk med udesinifisert overflatevann (%)	Antall personer forsynt av udesinifisert overflatevann	Totalt antall personer forsynt av vannverk i fylket	Andel personer forsynt av vannverk med udesinifisert overflatevann (%)	Gjennomsnittstørrelser av vannverk med udesinifisert overflatevann
Østfold	3	32	9,4	750	232 400	0,3	249
Akershus	0	45	0,0	0	466 700	0,0	0
Oslo	0	1	0,0	0	527 000	0,0	0
Hedmark	4	105	3,8	400	147 600	0,3	99
Oppland	0	81	0,0	0	129 300	0,0	0
Buskerud	1	72	1,4	50	231 000	0,0	54
Vestfold	2	47	4,3	500	205 700	0,2	250
Telemark	1	57	1,8	50	143 000	0,04	54
Aust-Agder	5	34	14,7	1 100	87 800	1,2	216
Vest-Agder	1	41	2,4	160	140 600	0,1	160
Rogaland	0	65	0,0	0	364 500	0,0	0
Hordaland	29	157	18,5	9 100	383 000	2,4	315
Sogn og Fjordane	17	103	16,5	2 900	78 600	3,7	173
Møre og Romsdal	12	165	7,3	4 800	221 600	2,2	398
Sør-Trøndelag	14	119	11,8	1 900	253 400	0,8	136
Nord-Trøndelag	5	77	6,5	280	104 600	0,3	57
Nordland	25	212	11,8	3 200	210 700	1,5	128
Troms	35	126	27,8	8 700	131 600	6,6	250
Finnmark	4	77	5,2	700	67 700	1,0	174
SUM	158	1616	9,8	34 590	4 126 700	0,8	219

Tabell 8.1: Antall og andel vannverk, samt antall og andel personer forsynt av udesinifisert overflatevann. 1.1.2005

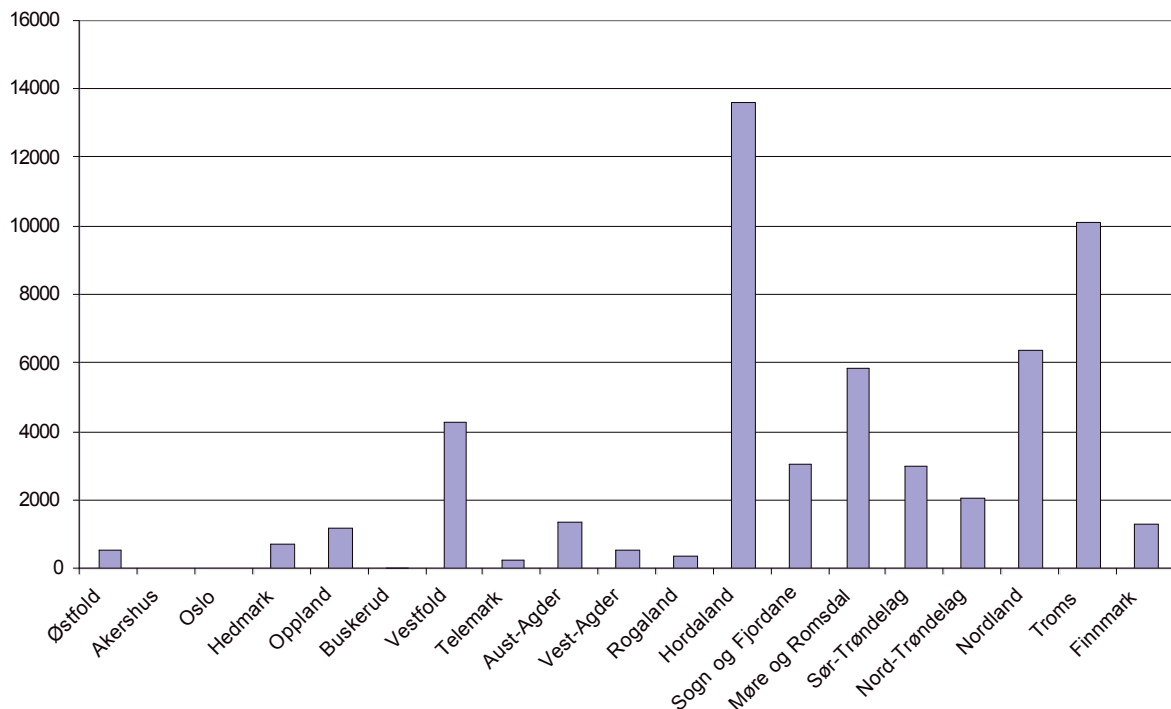
158 vannverk (203 vannverk per 1.1.2004), 9,8 % av vannverkene (12,4 % per 1.1.2004), forsyner 34 600 personer med udesinifisert overflatevann (55 000 per 1.1.2004). Disse vannverkene er stort sett små og forsyner fra 40 til 1900 personer. Gjennomsnittsverdien er 219 personer, mens medianverdien

er 120 personer. I Troms, Hordaland og Nordland er antall vannverk med udesinfisert overflatevann størst, se figur 8.1.

Figur. 8.1: Antall vannverk som leverer udesinfisert overflatevann. 1.1.2005

De største vannverkene som leverer udesinfisert overflatevann til abonnentene befinner seg i Hordaland, Troms og Møre og Romsdal. Selv om Nordland og Sogn og Fjordane hadde mange vannverk i denne kategorien er de fleste små, se figur 8.2.

Figur. 8.2: Antall personer forsynt av udesinfisert overflatevann. 1.1.2005

9 VANNVERK MED *E. COLI*

1313 vannverk (81,25 % av vannverkene) har rapportert tilstrekkelige opplysninger om den bakteriologiske parameteren *E. coli*.

I rapporten er det brukt uttrykket *levert vann* for vannverkene der analysene er utført på vann i ledningsnett. Har vannverket bare oppgitt analyser for vann ut fra behandlingsanlegget (renvann), er disse lagt til grunn. For vannverk som ikke behandler vannet og som ikke analyserer prøver fra nettet, er råvannsanalyser lagt til grunn. Vannverk som behandler vannet, som ikke analyserer prøver fra renvann/nettet og har negative funn i råvann, er ikke tatt med i undersøkelsen.

Det er forutsatt at prøvene som er rapportert følger drikkevannforskriftens ”enkel rutinekontroll og utvidet rutinekontroll”. Det ble undersøkt analyseresultater både for koliforme bakterier og *E. coli* som komplementære parametere:

- For nettkontrollen analyseres koliforme bakterier, og alle funn av koliforme bakterier verifiseres til presumptiv *E. coli* eller til *E. coli*. Dermed vil en analyse for koliforme bakterier automatisk bli en analyse av *E. coli*, eventuelt presumptiv *E. coli*, dersom man har valgt den varianten.

- Når det ikke var registrert resultater for *E. coli*, men bare for koliforme bakterier, ble antall prøver for koliforme bakterier med 0 avvik vurdert som representativt også for *E. coli*.

Verdens helseorganisasjon (Guidelines for Drinking Water Quality, Third edition, 2003) har utviklet et system med vurderingsklasser: ”excellent, good, fair og poor”. Folkehelseinstituttet har forenklet systemet slik:

”*Tilfredsstillende analyseresultater*”: overskridelser av grenseverdien i inntil 5 % av prøvene. Med andre ord må 100-95 % av resultatene være tilfredsstillende. Minst 12 prøver må være rapportert.

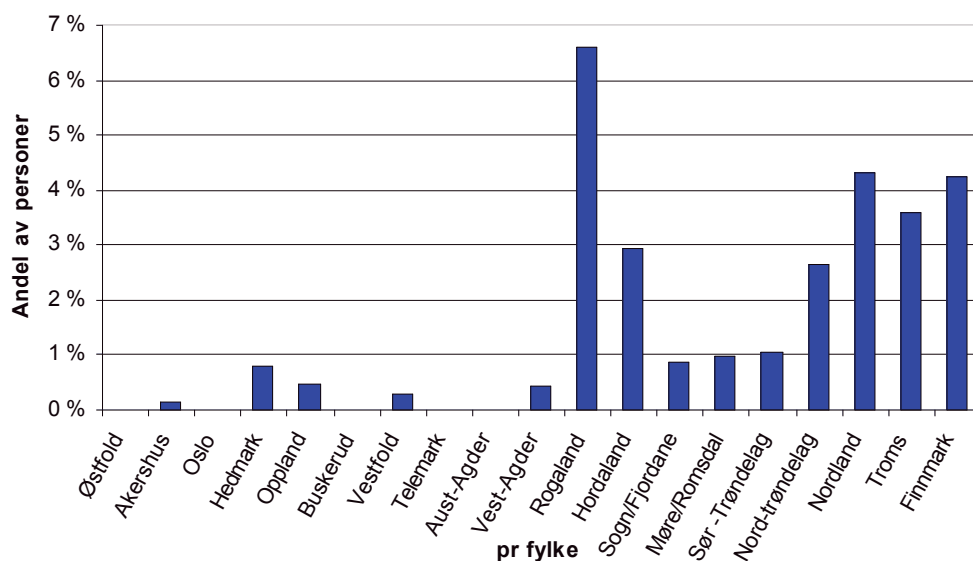
”*Usikre analyseresultater*”: Vannverk som har 100-95 % tilfredsstillende prøver, men som har færre enn 12 prøver, eller vannverk som har tatt mellom 12 og 19 prøver og som har ett avvik.

”*Utilfredsstillende analyseresultater*”: Vannverk som har færre enn 12 prøver og som har overskridelser av grenseverdien i minst én av dem, vannverk med 12 – 19 prøver med 2 eller flere prøver med overskridelser, og vannverk som har analysert 20 prøver eller flere og har overskridelser av grenseverdien i mer enn 5 % av prøvene.

Det er tatt utgangspunkt i antall personer tilknyttet vannverkets fordelingsnett for tabell og figurer.

9.1 *E. coli* – 101 vannverk har utilfredsstillende prøver

Fylkesvis andel av personer tilknyttet vannverk med utilfredsstillende resultater i fig 9.1.

Figur 9.1: Andel personer tilknyttet 101 vannverk med utilfredsstillende resultater for *E. coli*. 2004.

Totalt forsyner disse 101 vannverkene ca. 62 000 personer (1,6 % av totalt antall personer tilknyttet vannverkene som har oppgitt resultater for *E. coli*). Fylkene Østfold, Oslo, Buskerud, Telemark og Aust-Agder har ingen vannverk med avvik.

Rogaland fylke har 2 ”store” vannverk (ca. 22 000 personer) som er årsaken til at fylket kommer dårlig ut i figuren. Disse to vannverkene får vann fra interkommunale vannverk, men behandler ikke vann selv. I øvrige fylker er det flest ”små” vannverk hvor er det påvist *E. coli*, med flest personer i nordlige fylker. Det er viktig å vise de to vannverkene som kjøper vann fra interkommunale vannverk i tabellen 9.1. De ble ikke tatt med videre i vurdering av *E. coli*, fordi de ikke behandler vannet selv.

I tabellen er det presentert en fylkesvis oversikt over de 99 vannverkene med utilfredsstillende resultater for *E. coli* og de forskjellige hovedtyper behandlingsprosesser som er i bruk. En del vannverk bruker en kombinasjon av flere av disse metodene, men vi har fokusert vår analyse på den første hovedprosessen som benyttes i behandlingsanlegget. I kolonnene for UV-bestråling og klorering er det ikke tatt med vannverk som forbehandler med membranfiltrering eller koagulering. Vedlegg 5 viser en statistisk oversikt over *E. coli* analyseresultater i levert vann per fylke.

Vannverk med E-coli påvist og prosesstrinn brukt i 2004	Antall vannverk med E-coli påvist	Antall personer tilknyttet	Antall vannverk som bruker membranfiltrering		Antall vannverk som bruker koagulering + UV		Antall vannverk som bruker koagulering + klorering		Antall vannverk som bruker UV - bestråling		Antall vannverk som bruker klorering		Ikke desinfisert vann	
			Vv	Pers	Vv	Pers	Vv	Pers	Vv	Pers	Vv	Pers	Vv	Pers
Fylke	Vannverk	Personer	Vv	Pers	Vv	Pers	Vv	Pers	Vv	Pers	Vv	Pers	Vv	Pers
Østfold	0	0												
Akershus	1	600					1	600						
Oslo	0	0												
Hedmark*	5	1060									1	183	4	877
Oppland	4	570							3	470			1	100
Buskerud	0	0												
Vestfold	2	525											2	525
Telemark	0	0												
Aust-Agder	0	0												
Vest-Agder	3	597	1	290					1	147			1	160
Rogaland *	2	2120					1	2 040	1	80	(2)	(21945)		
Hordaland	23	11069			1	110	1	660	6	4 555	1	3 000	14	2 744
Sogn/Fjordane	5	624			1	285							4	339
Møre/Romsdal	9	1927							4	1 320	1	150	4	457
Sør-Trøndelag	7	2605	2	1 490					2	650	1	70	2	395
Nord-Trøndelag	3	2450						1	2 040				2	410
Nordland	15	8788							5	2 933	2	4 550	8	1 305
Troms	15	4334							3	620	2	439	10	3 275
Finmark	5	2742						1	2 147	3	345	1	250	
SUM	99	40011	3	1 780	2	395	5	7 487	28	11 120	9	8 642	52	10 587

*(i mellom parentesene) tall for de to vannverkene i Rogaland (21 945 personer) som får godt behandlet vann fra interkommunale vannverk, men får påvist resultater for *E. coli* på nettet.

Tabell 9.1: 99 vannverk med avvik for *E. coli*, og type behandlingsprosesser per fylke. 2004.

Som i 2003 er det rundt 100 vannverk som har påvist *E. coli*, som forsyner ca. 1,6 % av tilknyttede personer. Sammenlignet med 2003 er antall av alle personer tilknyttet vannverk med påvist *E. coli* litt høyere: 34 700 versus 40 000 personer i 2004.

Hedmark fylke har ikke lenger påvist *E. coli* i vannverket som kjøper vann fra interkommunale vannverk. I Rogaland fylke fortsetter problemet med vannverk som er koblet til interkommunale vannverk og som har *E. coli* påvist på nettet: Nesten dobbelt så mange personer er berørt i 2004 (2003: 13 500 pers.). Det er ikke de samme vannverkene som i 2003; men de ”nye” vannverkene mottar behandlet vann fra det samme interkommunale vannverket som har tilfredsstillende renvannskvalitet ut fra behandlingsanlegget. De behandler ikke vannet de får, og det tyder på at forurensningen skjer i fordelingsnettet.

Hordaland fylke kommer dårligst ut i tabellen, Nordland og Troms fylker har en større andel av vannverk påvist *E. coli* enn andre fylker. Det er likevel en nedgang i antall vannverk som har påvist *E. coli* i disse to fylkene i 2004 (2003: 47 vannverk; 2004: 20 vannverk), og færre berørte personer enn i 2003 (2003: 17 368 personer versus 2004: 7076 personer). Møre og Romsdal fylket har en betydelig nedgang både i antall vannverk og antall personer forsynte, med påvist *E. coli* i tabellen i 2004 i forhold til 2003.

58 vannverk hadde behandlingsanlegg hvorav 11 vannverk bare brukte *siling, lufting, filtrering* og *grovfiltrering* som prosess uten desinfisering: de ble tatt med under *ikke desinfisert vann* fordi verken siling eller filtrering har vesentlig betydning for vannets bakteriologiske kvalitet. Det blir mindre antall vannverk med påvist resultater for *E. coli* som ikke behandler vann (58 vannverk i 2003 og 52

vannverk i 2004), og litt mindre antall personer tilknyttet disse vannverk (14 400 personer i 2003 og 10 600 i 2004).

Det er flest små vannverk som har påvist funn av *E. coli* på nettet: gjennomsnittsstørrelsen var 361 personer i 2003 og 401 personer i 2004.

Ca. 29 500 personer er tilknyttet de øvrige 47 andre vannverkene som desinfiserer vannet med én eller flere av prosessene: membranfiltrering, koagulering, UV-bestråling og klorering; men mottar periodevis mikrobielt forurenset drikkevann.

Det er flere vannverk som har problemer med kategoriene koagulering og klorering enn i 2003.

9.1.1 *E. coli* – Desinfeksjonsmetoder

Type av desinfeksjonsprosess og riktig drift er viktig for å sikre mot inntrenging av sykdomsfremkallende organismer på vannverkets distribusjonsnett. I tabell 9.1.1 sammenlignes de vannverkene fra tabell 9.1 som har desinfeksjon og påvist *E. coli*, med andre vannverk som har tilsvarende vannbehandlingstype i utvalget, men som ikke har påvist *E. coli*.

De metodene som er viktige for å inaktivere eller fjerne sykdomsfremkallende mikrober er membranfiltrering, koagulering (felling), klorering og UV-bestråling. Begrepet koagulering (felling) har vi her benyttet om metoder som innebærer koagulering og filtrering. Alle koaguleringsanleggene har etterfølgende klorering eller UV-bestråling. En del vannverk bruker en kombinasjon av flere av disse metodene (tabell 7.1 og 7.2).

Desinfeksjon, personer og vannverk som har oppgitt <i>E.coli</i> resultater i levert vann 2004	Membranfiltrering	Koagulering med etterfølgende klor eller UV	Klor uten Membranfiltrering /Koagulering/ UV	UV uten Membranfiltrering /Koagulering/Klor
Totalt antall vannverk i Vreg som har tatt <i>E.coli</i> prøver	103	150	119	583
Antall personer tilknyttet	129 700	128 800	1 147 800	577 600
Antall vannverk som ikke har oppgitt <i>E.coli</i>	10	16	7	91
Antall personer tilknyttet	9 300	16 300	6 800	40 000
Antall vannverk med tilfredsstillende og usikre resultater	90	127	106	464
Antall personer tilknyttet vannverk med tilfredsstillende resultater	104 600	104 600	1 132 400	526 500
Antall vannverk med utilfredsstillende resultater	3	7	6	28
Antall personer tilknyttet vannverk med utilfredsstillende resultater	1 800	7 900	8 600	11 100

Størrelsen er angitt i antall personer tilknyttet og avrundet til nærmeste hundre i tabellen.

Tabell 9.1.1. Oversikt: vannverk som bruker desinfeksjon, antall tilknyttet og avvik for *E. coli* 2004.

3,2 % av vannverkene (med 1,5 % personer) som bruker membranfiltrering har påvist *E. coli*.

5,2 % av vannverkene (med 0,7 % personer) som bruker koagulering har påvist *E. coli*.

5,4 % av vannverkene (med 0,7 % personer) som bruker klor har påvist *E. coli*.

5,7 % av vannverkene (med 2,06 % personer) som bruker UV-bestråling har påvist *E. coli*.

Selv om utvalget er lite, har, ifølge vår undersøkelse, flere anlegg med *UV-bestråling*, *klor* og også *koagulering* tilfredsstillende resultater. I 2003 var det *UV-bestråling* og *membranfiltrering* som hadde større andelen vannverk med infiltrasjon av *E. coli*. Dette betyr ikke nødvendigvis at alt skyldes behandlingsmetoden: Inntrenging kan også skje etter at vannet er behandlet. Dette er temaet i kapittel 9.1.3.

9.1.2 *E. coli*-påvisning og vannverksstørrelse

Tabellen viser at vannverkene med utilfredsstillende resultater for *E. coli* gjennomsnittlige er mindre enn vannverk som har tilfredsstillende eller usikre resultater. Dette gjelder alle desinfeksjonstyper.

Gjennomsnittsstørrelser vannverk	Membranfiltrering	Koagulering med etterfølgende UV eller klor	Klor	UV
Gjennomsnittsstørrelse for vannverk med vann med tilfredsstillende/usikre resultater	1300	9300	10700	1100
Gjennomsnittsstørrelse for vannverk med vann med utilfredsstillende resultater	600	1100	1300	400

Tabell 9.1.2 Desinfeksjonstyper, vannverksstørrelser og avvik for *E. coli*.2004.

Sammenligning med data for 2003: Gjennomsnittsstørrelsen for vannverk som bruker *koagulering* eller *klorering* som prosessstrinn og har utilfredsstillende *E. coli* - resultater, har økt fra 300 i 2003 til ca. 1100 personer i 2004 for *koagulering* og ca. 1300 personer i 2004 for *klor*. Sannsynligvis er det minst ett større vannverk som bruker *koagulering* og *klorering* som hadde problemer med *E. coli*-påvisning i 2004, sett i forhold til i 2003.

9.1.3 *E. coli*-påvisning versus vannkilder og hygieniske barrierer

Det er en kombinasjon av vannbehandlingsprosesser og egenskaper ved nedbørfelt som gjør at vi får etablert de nødvendige hygieniske barrierene. Tilfredsstillende av kravet om (minimum) to hygieniske barrierer kan delvis testes med dataene rapportert i Vannverksregisteret (VREG). VREG gir oss informasjon om hvorvidt nedbørfelt er klausulert og om hvilke vannbehandlingsprosesser som benyttes.

Med informasjon fra tabell 9.1 om påvist *E. coli* og desinfeksjonsprosesser som er i bruk, kan de neste tabellene vise hvordan påviste funn kan være relatert direkte til:

- Mangel på klausulering av vannkilde/ tilsigsområde,
- Uegnethet av behandlingsprosesser,
- Forurensning eller lekkasje på distribusjonsnettet.

I tabellen nedenfor gis det en oversikt over vannkildetyper og vannbehandling/ikke vannbehandling blant de 99 vannverkene hvor det er påvist *E. coli*.

Som i tabell 9.1 er vannverk som bare har "siling", lufting og/eller "filtrering" og annen grov filtrering som behandlingsprosess, uten desinfisering, tatt med i kategorien "vannverk som ikke behandler vann med desinfeksjon".

Type vannkilde Vannbehandling	Overflatevann		Grunnvann		Sum	
	vannverk	personer	vannverk	personer	vannverk	personer
Vannverk som behandler vann	41	28 144	2	450	43	28 594
Vannverk som ikke behandler vann	39	8 696	17	2 721	56	11 417
Sum	80	36 840	19	3 171	99	40 011

* De to store vannverk i Rogaland som får vann fra interkommunale vannverk er ikke med i tabellen.

Tabell 9.1.3.1 99 vannverk med påvist *E. coli*, antall personer, vannkilder og behandling. 2004

Mer enn 4/5 av de 99 vannverk som har egne vannkilder og forsyner ca. 40 000 personer har overflatevann: av disse har nesten halvparten ikke behandlet vann, og de forsyner ca. 8700 personer. Utvalget bekrefter at dette er små vannverk (223 personer i gjennomsnitt).

Beskyttelsen av vannkilder er ofte en viktig del av de hygieniske barrierene. 2/3 av disse 99 vannverkene er vannverk som ikke har klausulert nedbørfelt/tilsigsområde.

Vannverk uten klausulering i kilde	Vannverk som behandler vann		Vannverk som ikke behandler vann		Sum	
	vannverk	personer	vannverk	personer	vannverk	personer
Elv/Bekk	18	6 064	19	4 427	37	10 491
Innsjø	8	2 170	7	1 285	15	3 455
Grunnvann	2	450	12	1 983	14	2 433
Sum	28	8 684	38	7 695	66	16 379

Tabell 9.1.3 2: 66 vannverk uten klausulering, antall personer, vannkildetyper og behandling. 2004

Mer enn halvparten av disse vannverkene behandler ikke vannet med hensyn til vannets bakteriologiske kvalitet. Det er noen flere vannverk i denne klassen enn i 2003 (34 vannverk i 2003) men det er antall personer tilknyttet som er større: De forsyner ca. 7700 personer (5600 personer i 2003). Flest vannverk har elv eller bekk som kilder både i 2003 og 2004, men i 2004 var disse større enn i 2003 (16 vannverk med elv/bekk forsynte ca.2000 personer i 2003; 19 vannverk med elv/ bekk forsynte ca.4400 personer i 2004).

Blant de 14 vannverkene med grunnavannskilder uten klausulering, er det 3 vannverk som har kilde i løsmasser. De andre er av typene borebrønn i fjell eller oppkomme.

Tabell 9.1.3.3 viser hvor i systemet (råvann og renvann/nettvann) det er angitt påvist *E. coli* blant de 41 vannverkene med behandlet overflatevann: 22 vannverk (16 600 personer) har registrert påvist *E. coli* i råvann, 16 vannverk (8380 personer) har påvist *E. coli* i renvann og 34 vannverk (24 809 personer) har påvist *E. coli* på nettet. 4 vannverk (1730 personer) som behandler overflatevann, har oppgitt at de har påvist *E. coli* i råvann og renvann og i nett vannet.

Påvisningssted	Behandlet overflatevann	
	vannverk	personer
<i>E. coli</i> påvist også i råvann	22	16 600
<i>E. coli</i> påvist bare i ren - og/eller i nettvann	19	11 544
Sum	41	28 144

Tabell 9.1.3.3: Antall vannverk med behandlet overflatevann, antall personer og påvist *E. coli* på ledningsnettet. 2004

Manglende informasjon: 14 vannverk (7274 pers) ikke oppgitt informasjon i råvann, 22 vannverk (17 554 personer) har ikke registrert resultater i renvann og 6 vannverk (2135 personer) er uten analyseresultater på nettet. Det er ikke klart nok fra vannverkeiere om prøvene ble tatt rett etter behandlingsanlegg eller på nettet, men flere vannverk har sannsynligvis inadekvate behandlingsprosesser i forhold til vannkvaliteten av råvann, eller har svikt i driften av behandlingsprosesser. Lekkasje eller innsug på nettet kan være årsak til påvist funn av *E. coli* i vannet på nettet.

I tabell 9.1.3.4 ser vi nærmere på hovedprosesstrinnene for de 41 vannverkene som behandler overflatevann og har påvist *E. coli* på ren- og/eller nettvannet (levert vann). Av disse vannverkene er det 26 vannverk (8234 personer) som ikke klausulerer kilder. I 2003 var det registrert 24 vannverk og 14 500 personer.

Prosesstrinn i bruk	<i>E. coli</i> påvist i levert vann	
	Vannverk	Personer
UV-bestråling	25	10 523
Membran	3	1 780
Koagulering	7	7 882
Klorering	6	7 959
Sum	41	28 144

Tabell 9.1.3.4. Antall vannverk, personer, og desinfeksjonsprosesser for de 41 vannverkene som har påvist *E. coli* i renvann. 2004

Selv om utvalget er lite, er det flest vannverk med overflatevann som bruker UV-bestråling som har *E. coli* påvist på renvannet: mer enn halvparten av vannverkene bruker UV som prosessstrinn. Dette er i samsvar med at UV-bestråling også er den mest brukte prosess i dag for små vannverk. Det er flere vannverk med overflatevann som bruker UV-bestråling som har *E. coli* påvist på renvannet, men færre personer tilknyttet i 2004 enn i 2003 (2003: 19 vannverk og 14 984 personer).

Oppsummering: *E. coli*-påvisning kan ha flere årsaker

- *Mangler på viktige hygieniske barrierer*: Av de 99 vannverkene med egne vannkilder, hadde 66 vannverk ikke klausulert sine vannkilder; og det var 44 vannverk som ikke hadde behandlingsanlegg i 2004.
- *Svikt i drift av behandlingsmetoder*: Det kan være svikt under desinfeksjon: 41 vannverk bruker desinfeksjonsmetoder, og hadde påvist *E. coli* på nettet likevel.
- *Mulig forurensning eller lekkasje på nettet*: Det kan være innsug av kontaminert vann i distribusjonsnettet: det er vanskelig å vurdere data fra Vannverksregisteret: Blant de 99 vannverkene var det 22 vannverk (ca.10 000 personer) som ikke hadde oppgitt rå- og renvannskvalitet, men som hadde påvist *E. coli* på nettet. 4 vannverk (2400 personer) hadde tilfredsstillende resultater for *E. coli* etter behandlingsanlegg, men påvist *E. coli* på nettet.

9.1.4 Vannverk som har påvist *E. coli* både i 2003 og i 2004

Det er 23 vannverk (7633 personer) som har påvist funn både i 2003 og 2004: det er mindre enn i 2003 hvor 37 vannverk (11 700 personer) hadde påvist funn i *E. coli* både i 2002 og i 2003. 10 vannverk (2700 personer) har påvist i *E. coli* i 2002, 2003 og 2004.

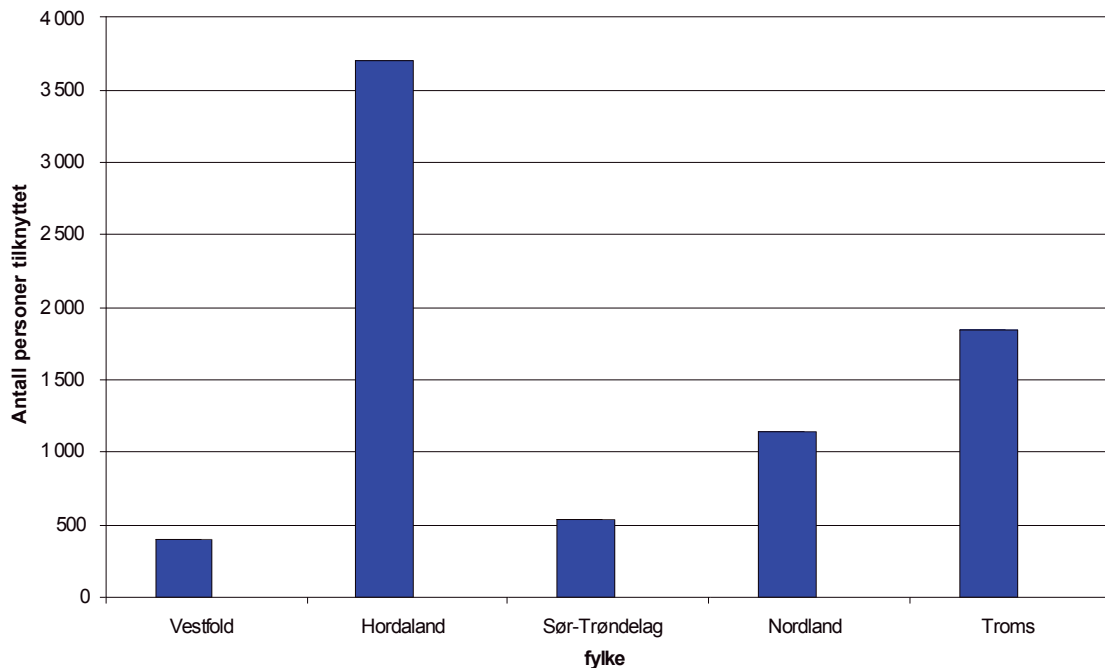

Fig 9.1.4. Fylkesvis oversikt over 23 vannverk som har påvist funn i *E. coli* for 2003 og 2004.

Det er flest små vannverk som har prøver utenfor grenseverdien (gjennomsnittstørrelse på vannverk: ca. 330 personer).

10 OVERSIKT OVER VIKTIGE PARAMETERE FOR VANNKVALITET

I tabell 10 vises resultater for en del parametere med krav etter drikkevannsforskriften.

Tabell 10. Vannkvalitetsoversikt for 7 utvalgte parametere: vannverk, personer tilknyttet vannverk, antall prøver som er tatt og prosentangivelse etter vannverksklasser. 2004

Vannkvalitet 2004 levert vann		<i>E. coli</i>	Intestinale entero- kokker	Turbiditet	pH	Lukt	Smak	Farge
Antall vannverk i analyse		1616	1616	1616	1616	1616	1616	1616
Totalt antall personer i million		4,1 mill.	4,1 mill.	4,1 mill.	4,1 mill.	4,1 mill.	4,1 mill.	4,1 mill.
Vannverk	Har rapportert tilstrekkelig data	1313	1015	1220	1230	498	422	1225
	<i>Andel vannverk med tilstrekkelig data</i>	81,3 %	62,8 %	75,5 %	76,1 %	30,8 %	26,1 %	75,8 %
	<i>Andel utilstrekkelig rapportering</i>	18,8 %	37,2 %	24,5 %	23,9 %	69,2 %	73,9 %	24,2 %
	Med tilfreds- stillende resultater	847	247	743	495	191	163	694
	<i>Andel med tilfredsstillende resultater</i>	64,5 %	24,3 %	61,1 %	40,2 %	38,4 %	38,6 %	56,7 %
	Antall vannverk med usikre resultater	365	698	408	405	260	228	397
<i>Andel usikre resultater</i>	27,8 %	68,8 %	33,3 %	32,9 %	52,2 %	54,0 %	32,4 %	
Utilfredsstillende resultater	101	70	69	330	48	31	134	
<i>Andel utilfredsstillende resultater</i>	7,7 %	6,9 %	5,7 %	26,8 %	9,6 %	7,3 %	10,9 %	
Personer	Antall personer/vannverk med tilstrekkelig data	3,97 mill	3,68 mill.	3,92 mill.	3,91 mill.	2,35 mill.	2,07 mill.	3,91 mill.
	<i>Andel</i>	96 %	90 %	95 %	95 %	57 %	50 %	95 %
	Antall personer/ VV med tilfredsstillende resultater	3,78 mill.	2,80 mill.	3,6 mill.	2,58 mill.	1,82 mill.	1,77 mill.	2,80 mill.
	<i>Andel</i>	95,5 %	76,0 %	91,7 %	66 %	77,0 %	85,6 %	71,5 %
	Antall personer /usikre resultater	118 000	835 200	215 100	347 900	285 400	260 000	170 300
	<i>Andel</i>	3,0 %	22,7 %	5 %	8,9 %	12,1 %	12,6 %	4,4 %
Antall personer/ utilfredsstillende resultater	62 000	49 900	111 000	983 500	256 300	37 700	943 200	
<i>Andel</i>	1,6 %	1,4 %	2,8 %	25,2 %	10,9 %	1,8 %	24,1 %	
Analyser	Antall analyser fra vannverk med tilstrekkelige data	50 600	17 500	43 100	37 200	12 800	11 800	42 700
	Tilfredsstillende resultater i %	91 %	77 %	88 %	70 %	74 %	89 %	79 %
	Ikke tilfredsstillende resultater i %	9 %	23 %	12 %	30 %	26 %	11 %	21 %

1315 vannverk som har oppgitt fullstendige data (*antall prøver, gjennomsnittsverdier, høyeste verdier og antall avvik*) for ren - og/eller nettvann er tatt med i oversikten. Råvannsanalyser ble tatt med i oversikten for en del vannverk som ikke har behandlingsanlegg, og heller ikke har registrert prøver på nettet i VREG.

Det er antall personer tilknyttet vannverkets eget distribusjonsnett som er med i tabellen.

Angående siste delen om ”*analyser*” i tabellen, andelen av ”tilfredsstillende resultater” er beregnet fra prøvene tatt i vannverk som har tilfredsstillende prøver; ”ikke tilfredsstillende resultater” er prøver fra alle øvrige vannverk som har usikre og utilfredsstillende resultater.

Det blir brukt samme klassifisering i tabellen for alle de 7 parametere (beskrevet tidligere i kap.9.).

”Tilfredsstillende analyseresultater”: overskridelser av grenseverdien i inntil 5 % av prøvene. Med andre ord må 100-95 % av resultatene være tilfredsstillende. Minst 12 prøver må være rapportert.

”Usikre analyseresultater” Vannverk som har 100-95 % tilfredsstillende prøver, men som har færre enn 12 prøver, eller vannverk som har tatt mellom 12 og 19 prøver og som har ett avvik.

”Utilfredsstillende analyseresultater”: Vannverk som har færre enn 12 prøver og som har overskridelser av grenseverdien i minst én av dem, vannverk med 12 – 19 prøver med 2 eller flere prøver med overskridelser, og vannverk som har analysert 20 prøver eller flere og har overskridelser av grenseverdien i mer enn 5 % av prøvene.

10.1 Oppsummering av vannkvalitet i tabell 10

Andel vannverk som har tatt tilstrekkelige data har økt for nesten alle parametere. Klassen med vannverk med *usikre analyseresultater* er blitt mindre for nesten alle parametere.

Smak, Lukt, Intestinale enterokokker og Turbiditet

Smak og *Lukt*: Per i dag er ikke alle laboratorier akkreditert for disse typer analyser, og selv om få vannverk (26 % og 31 % av alle vannverk), har tatt vannprøver for analysing av smak og lukt, er antall vannverk som har tatt prøver større enn i 2003. Selv om mer enn halvparten av vannverkene har usikre resultater i 2004, er resultatene imidlertid gode (henholdsvis 74 % og 89 % av prøvene er tilknyttet vannverk med tilfredsstillende resultater).

Analyse av *Intestinale enterokokker* ble tatt for 1015 vannverk (900 vannverk i 2003). 24,3 % av alle vannverkene og 77,2 % av prøvene var tilknyttet vannverk med tilfredsstillende resultater. Denne parameteren har den høyeste andelen vannverk (69 %) som har usikre resultater, men antallet personer tilknyttet vannverk som har tilfredsstillende prøver er 76 %, og ca. 23 % er tilknyttet vannverk med usikre resultater.

Analyser av *Turbiditet* ble tatt for 76 % av alle vannverk. Klassen med vannverk med usikre analyseresultater (36 % i 2003 og 33 % i 2004) er blitt mindre, og dermed er 88 % av prøvene tilknyttet vannverk med tilfredsstillende resultater.

pH, Farge, *E. coli*

De mest sentrale vannkvalitetsparametere er pH, Farge og *E. coli* som også rapporteres videre i den årlige KOSTRA-rapporteringen. En økning ble registrert i andelen personer som har tilfredsstillende vannkvalitet for de tre parametere i forhold til 2003.

For *E. coli*: En mindre andel vannverk og en mindre andel personer har tilfredsstillende prøver i 2004: 95,7 % personer var tilknyttet vannverk med *tilfredsstillende* prøver i 2003 og 95,5 % i 2004. For *surhetsgrad*: Både andel vannverk med *tilfredsstillende prøver* og andel personer tilknyttet vannverk med tilfredsstillende prøver har økt i 2004. I 2003 var det 63,6 % personer og 66 % i 2004. For *farge*: Både andel vannverk med *tilfredsstillende prøver* og andel personer tilknyttet vannverk med tilfredsstillende prøver har økt i 2004. 63,6 % personer var tilknyttet vannverk med *tilfredsstillende* prøver i 2003 og 71,4 % i 2004.

Når man ser andel tilknyttede personer med utilfredsstillende prøver er det høy prosent for pH (25,2 %) og Fargetall (24,1 %), mens for *E. coli* er andelen 1,6 % personer tilknyttet vannverk med utilfredsstillende prøver.

10.2 Antall vannverk som tar prøver øker med tiden

298 vannverk (ca. 1 776 700 personer) har oppgitt analyseresultater for alle disse 7 parameterne i 2004. Det var 248 vannverk (ca. 1 516 400 personer) i 2003 og 135 vannverk (ca. 985 00 personer) i 2002.

117 vannverk (456 600 personer) har oppfylt kravene (0 avvik) for alle 7 utvalgte parametere i 2004. Det var 41 vannverk (ca. 552 000 personer) i 2003.

VEDLEGG 1: Type vannkilder, antall vannverk og personer forsynt per fylke. Per 1.1.2005

2004	Ant. w		%		Ant forsynt		%		Ant. w		%		Ant forsynt		%		Ant. w		%		
	Innsjø	%	Innsjø	%	Eiv	%	Eiv	%	Grunn- vann	%	Grunn- vann	%	Sjø- vann	%	Sjø- vann	%	Sjø- vann	%	Sjø- vann	%	
																					Sjø- vann
Østfold	15	60%	156 850	67%	4	16%	57 200	25%	8	32%	18 350	8%	0	0%	0	0%	0	0%	25	0%	232 400
Akershus	19	68%	344 650	74%	1	4%	120 350	26%	8	29%	1 500	0%	0	0%	0	0%	0	0%	28	0%	466 550
Oslo	1	100%	527 000	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	0%	527 000
Hedmark	11	11%	71 000	48%	6	6%	1 050	1%	81	84%	75 350	51%	0	0%	0	0%	0	0%	97	0%	147 650
Oppland	19	25%	72 150	56%	7	9%	3 050	2%	50	66%	54 100	42%	0	0%	0	0%	0	0%	76	0%	129 300
Buskerud	16	25%	158 900	69%	0	0%	0	0%	48	75%	72 100	31%	0	0%	0	0%	0	0%	64	0%	230 950
Vestfold	10	29%	199 250	97%	0	0%	0	0%	24	71%	5 950	3%	0	0%	0	0%	0	0%	34	0%	205 750
Telemark	21	38%	113 850	90%	3	5%	12 000	8%	33	59%	16 800	12%	0	0%	0	0%	0	0%	56	0%	142 950
Aust-Agder	18	56%	79 300	90%	5	16%	2 400	3%	9	28%	6 100	7%	0	0%	0	0%	0	0%	32	0%	87 800
Vest-Agder	14	37%	122 000	87%	4	11%	1 100	1%	20	53%	17 500	12%	0	0%	0	0%	0	0%	38	0%	140 600
Rogaland	34	68%	356 200	98%	6	12%	2 750	1%	12	24%	5 550	2%	0	0%	0	0%	0	0%	50	0%	364 500
Hordaland	83	54%	337 150	88%	32	21%	24 750	6%	41	26%	21 150	6%	0	0%	0	0%	0	0%	155	0%	383 000
Sogn og Fjordane	43	42%	47 400	60%	36	35%	15 850	20%	27	26%	15 400	20%	0	0%	0	0%	0	0%	103	0%	78 650
Møre og Romsdal	57	37%	178 250	80%	53	34%	25 150	11%	49	32%	17 750	8%	0	0%	0	0%	0	0%	155	0%	221 650
Sør-Trøndelag	48	43%	220 240	87%	12	11%	2 300	1%	53	47%	30 750	12%	1	1%	50	0%	0	0%	112	0%	253 350
Nord-Trøndelag	36	50%	95 200	91%	8	11%	1 550	1%	31	43%	7 850	7%	0	0%	0	0%	0	0%	72	0%	104 600
Nordland	84	41%	166 350	79%	85	41%	37 050	18%	39	19%	6 600	3%	3	1%	400	0%	0	0%	206	0%	210 650
Troms	30	24%	99 750	76%	76	61%	27 550	21%	20	16%	4 350	3%	0	0%	0	0%	0	0%	125	0%	131 650
Finnmark	32	42%	27 400	40%	26	34%	16 450	24%	19	25%	23 850	35%	0	0%	0	0%	0	0%	77	0%	67 700
Sum	591	39%	3 372 900	82%	364	24%	350 650	8%	572	38%	400 900	10%	4	0%	450	0%	0	0%	1508	0%	4 126 600

VEDLEGG 2: Type grunnvann, antall grunnvannskilder og antall personer forsynt per fylke per.1.1.2005

Fylke	Løsmassebrønn	Fjellbrønn	Kilde	Annet	Ukjent	Totalt
Østfold	4	4	0	0	1	9
Akershus	0	7	0	0	1	8
Hedmark	35	32	14	2	0	83
Oppland	36	10	2	2	0	50
Buskerud	35	8	4	2	0	49
Vestfold	0	24	1	0	0	25
Telemark	22	8	3	1	0	34
Aust-Agder	8	0	0	1	0	9
Vest-Agder	16	2	0	2	0	20
Rogaland	9	1	2	0	0	12
Hordaland	21	10	8	2	0	41
Sogn og Fjordane	12	8	6	0	1	27
Møre og Romsdal	10	23	12	5	0	50
Sør-Trøndelag	25	12	16	0	1	54
Nord-Trøndelag	15	10	5	0	2	32
Nordland	7	14	15	1	2	39
Troms	5	7	9	1	0	22
Finnmark	13	4	2	0	0	19
SUM	273	184	99	19	8	583

VEDLEGG 3A: Antall behandlingsanlegg etter vannbehandlingsmetode og fylke per 1.1.2005

Behandlings- metoder data 2004	Lufting	Sandfilter	Kullfilter	Marmor- filter	Dosering av CO2	Dosering av andre alkalier	Vannglass	Membran- filter	Ionebytter	Koagulering/ filtrering	Klorering	UV	Ozonerig/ biofilter
Fylke	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg	Antall behandlings- anlegg
1 Østfold	2	9	5	2	6	12	1	0	2	12	15	6	0
2 Akershus	1	9	2	7	5	9	3	5	3	10	14	10	0
3 Oslo	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	4	0	0
4 Hedmark	8	6	0	1	3	20	4	2	7	2	6	16	0
5 Oppland	13	5	0	5	1	19	6	7	4	2	17	28	0
6 Buskerud	4	3	1	6	1	6	12	3	0	2	13	22	0
7 Vestfold	0	2	0	3	2	1	0	1	1	2	3	11	0
8 Telemark	19	4	0	16	4	8	2	3	2	5	10	22	0
9 Aust-Agder	7	3	0	11	3	4	7	4	0	2	8	13	0
10 Vest-Agder	3	5	0	9	5	17	4	3	0	4	7	15	0
11 Rogaland	1	14	1	13	8	23	2	2	1	10	9	37	0
12 Hordaland	1	16	0	34	12	34	13	11	0	22	19	78	0
14 Sogn og Fjordane	8	9	0	22	3	16	16	9	1	10	10	49	0
15 Møre og Romsdal	1	14	0	24	12	14	18	7	1	17	15	93	1
16 Sør-Trøndelag	8	8	0	16	1	5	6	13	1	10	13	39	0
17 Nord-Trøndelag	6	14	0	7	2	13	6	11	2	15	15	15	0
18 Nordland	2	21	3	20	6	19	23	15	2	12	17	148	1
19 Troms	1	7	1	6	1	2	6	4	1	6	6	75	0
20 Finnmark	1	8	1	5	0	6	8	3	0	7	8	55	0
Totalt	87	157	14	207	76	229	137	103	28	151	209	732	2

VEDLEGG 3B: Antall personer forsynt etter vannbehandlingsmetode og fylke per 1.1. 2005

Behandlingsmetoder data 2004	Lufting	Sandfilter	Kullfilter	Marmorfilter	Dos. Av CO2	Dos. av andre Alkalier	Vannglass	Membranfilter	lonebytter	Koagulering/filtrering	Klorering	UV	Ozo-nering/biofilter
Fylke	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt	Antall personer forsynt
Østfold	10 700	62 800	113 500	27 100	201 000	212 000	400	0	300	212 200	219 600	4 800	0
Akershus	400	279 200	134 900	55 800	161 900	347 500	17 900	19 500	1 100	317 000	417 400	38 100	0
Oslo	471 500	0	0	0	37 800	37 800	0	0	0	37 800	527 000	0	0
Hedmark	22 700	12 200	0	30 200	51 600	74 300	7 600	8 000	12 700	4 200	58 800	38 800	0
Oppland	13 400	4 900	0	19 000	18 200	36 600	35 400	17 900	1 700	600	48 100	39 700	0
Buskerud	12 800	3 500	100	36 300	15 800	8 000	29 700	3 700	0	900	175 300	18 600	0
Vestfold	0	183 500	0	52 400	155 900	144 100	0	1 200	100	183 500	185 700	15 200	0
Telemark	15 000	44 200	0	88 500	46 100	22 500	12 600	2 300	1 000	46 000	116 200	12 300	0
Aust-Agder	5 800	3 800	0	77 500	30 100	12 600	1400	600	0	2 000	77 000	6 100	0
Vest-Agder	11 300	62 500	0	109 800	108 400	52 700	13 900	1 000	0	62 400	108 100	28 100	0
Rogaland	700	75 600	700	332 700	330 700	64 500	1 700	1 100	100	82 000	327 400	34 100	0
Hordaland	7 000	194 000	0	48 000	232 600	287 900	13 300	8 300	0	108 200	262 300	90 400	0
Sogn og Fjordane	6 500	6 900	0	22 800	5 100	23 100	17 600	4 800	100	6 800	25 800	33 400	0
Møre og Romsdal	1 300	46 900	0	87 700	114 200	66 000	28 000	8 000	100	43 900	102 700	99 200	200
Sør-Trøndelag	14 900	1 400	0	191 400	165 600	5 200	13 500	21 100	200	13 200	193 100	21 800	0
Nord-Trøndelag	4 300	70 800	0	5 300	28 800	62 800	20 000	20 400	1 700	70 600	72 400	19 100	0
Nordland	300	12 300	900	40 300	29 700	24 700	32 700	9 100	1 300	8 800	70 500	161 100	2 500
Troms	300	2 000	400	1 800	41 300	41 400	6 700	2 100	100	2 400	67 200	53 200	0
Finnmark	14 200	5 900	300	2 900	0	3 500	10 500	600	0	6 400	10 100	37 300	0
Totalt	613 100	1 072 300	250 800	1 229 400	1 774 700	1 527 000	262 900	129 700	20 500	1 208 800	3 064 800	751 100	2 700

VEDLEGG 4: Vannforbruk etter fylke, 2004

Fylke	Antall vannverk	Antall personer forsynt av vannverk	Antall vannverk med data	Antall personer tilknyttet vannverk med data	Andel vannverk med data (%)	Andel personer tilknyttet vannverk med data (%) *	Andel husholdning (%)	Andel næringsmiddelvirksomhet (%)	Andel annen industri og næringsvirksomhet (%)	Andel annet (%)	Andel lekkasje(%)	Totalt gjennomsnittlig vannforbruk inkludert lekkasje (l/p,d)	Husholdningsforbruk (l/p,d)
Østfold	32	232 400	28	231 659	87,5	99,7	39,3	7,6	14,0	6,9	32,2	485	191
Akershus	45	466 700	38	466 835	84,4	100,0	45,9	3,2	11,7	7,8	31,3	388	178
Oslo	1	527 000	1	527 000	100,0	100,0	44,0	20,0	10,0	4,0	22,0	485	213
Hedmark	105	147 600	83	141 618	79,0	95,9	45,7	11,4	3,8	4,7	34,4	390	178
Oppland	81	129 300	68	125 184	84,0	96,8	37,9	3,3	9,7	5,1	44,0	533	202
Buskerud	72	231 000	57	197 227	79,2	85,4	41,9	4,2	9,9	5,7	38,3	432	181
Vestfold	47	205 700	34	204 012	72,3	99,2	39,8	5,3	13,1	12,7	29,1	458	182
Telemark	57	143 000	52	142 164	91,2	99,4	37,2	5,3	11,3	3,4	42,8	580	216
Aust-Agder	34	87 800	31	87 582	91,2	99,8	51,9	4,8	3,1	10,5	29,7	492	256
Vest-Agder	41	140 600	37	139 914	90,2	99,5	45,5	5,2	18,8	5,1	25,5	444	202
Rogaland	65	364 500	56	363 713	86,2	99,8	42,1	9,3	9,3	8,7	30,6	477	201
Hordaland	157	383 000	119	368 982	75,8	96,3	37,5	6,2	9,3	5,3	41,7	552	207
Sogn og Fjordane	103	78 600	83	76 099	80,6	96,8	39,8	14,6	9,0	10,2	26,3	685	273
Møre og Romsdal	165	221 600	134	211 369	81,2	95,4	36,1	13,1	8,2	8,0	34,6	615	222
Sør-Trøndelag	119	253 400	92	247 440	77,3	97,6	42,1	7,7	21,9	4,2	24,1	429	180
Nord-Trøndelag	77	104 600	63	100 252	81,8	95,8	46,5	10,0	7,1	8,8	27,6	500	233
Nordland	212	210 700	157	192 205	74,1	91,2	40,7	12,7	6,7	8,3	31,6	599	244
Troms	126	131 600	96	123 561	76,2	93,9	32,3	15,8	6,0	9,3	36,6	700	226
Finnmark	77	67 700	52	59 986	67,5	88,6	34,2	12,2	8,5	6,3	38,8	888	304

* ”Antall personer forsynt av vannverket” og ”Antall personer tilknyttet vannverk med data” er beregnet på forskjellig måte

VEGLEGG5: E.coli analyseresultater levert vannprøyer, 2004

Fylke	Antall vannverk i Vreg 2004 (uten hysvevannverk)	Antall personer tilknyttet (uten hysvevannverk)	Befolkning i fylke (kilde: SSB, 1.01.05)	Andel av befolkning tilknyttet de 16 vannverkene	Antall vannverk som har tatt E.coli på eget nett	Antall vannverk uten tilskredelige data	Antall personer tilknyttet vannverk uten tilskredelige data	Antall prøver tatt av vannverk med tilskredelige data	Antall prøver utenfor grenseverdi (0)	Tilfredstillende resultater		Utsatte resultater		Utlifredstilte resultater		Andel av vannverk med tilstrekkelige data	Andel av personer tilknyttet vannverk med data for E.coli	Andel av vannverk tilfredsstillende med data	Andel av vannverk tilfredsstillende med data som har utfredstilte resultater	Andel av tilfredsstillende prøver pr fylke	Andel av personer tilknyttet vannverk tilfredsstillende med utfredstilte resultater	Andel av personer tilknyttet vannverk med tilfredsstillende resultater
										Antall vannverk	Antall personer	Antall vannverk	Antall personer	Antall vannverk	Antall personer							
Østfold	32	232 126	238 542	88,8%	28	4	42	231 644	1 682	2	25	228 245	3	3 389	0	88%	98,8%	89%	0%	100%	0%	98,5%
Akershus	45	467 098	494 218	94,5%	38	7	12 915	454 283	5 301	7	34	463 208	3	4 75	1	84%	97,3%	89%	3%	100%	0,1%	99,8%
Oslo	1	527 000	529 846	99,5%	1			527 000	982	0	1	527 000				100%	100%	100%	0%	100%	0%	100%
Hedmark	105	148 930	188 376	79,1%	78	27	16 857	132 013	1 885	20	44	124 591	29	6 392	5	74%	86,6%	55%	6%	99%	0,8%	94,4%
Oppland	81	128 891	183 174	70,4%	73	8	6 780	122 171	2 076	19	54	116 877	15	4 724	4	90%	94,8%	74%	5%	99%	0,5%	95,7%
Buskerud	72	214 897	246 491	88,3%	65	7	1 994	213 013	3 262	2	46	208 468	19	4 515		90%	98,1%	71%	0%	100%	0%	97,9%
Vestfold	47	205 685	220 736	93,2%	37	10	21 137	184 548	1 308	8	16	177 305	19	6 718	2	79%	87,7%	43%	5%	99%	0,3%	98,1%
Telemark	57	142 566	186 289	88,0%	54	3	516	142 440	3 465	3	48	141 915	6	525		95%	98,6%	88%	0%	100%	0%	99,6%
Aust-Agder	34	87 837	103 536	84,8%	28	6	2 215	85 622	1 334	5	23	84 792	5	600		82%	97,5%	82%	0%	100%	0%	98,0%
Vest-Agder	41	140 855	161 276	87,2%	35	6	5 477	135 108	2 068	17	27	132 171	5	2 340	3	85%	96,1%	77%	9%	99%	0,4%	97,8%
Rogaland	65	364 900	393 104	92,8%	62	3	352	364 548	2 342	23	39	331 288	19	9 215	4	95%	99,9%	63%	6%	99%	6,6%	90,9%
Hordaland	157	392 884	448 343	85,4%	131	26	7 327	375 637	5 392	102	77	352 086	31	12 482	23	83%	98,1%	59%	18%	98%	2,9%	93,7%
Sogn og Fjordane	103	78 638	107 032	73,5%	75	28	7 460	71 188	1 628	13	56	66 728	14	3 836	5	73%	90,5%	75%	7%	99%	0,9%	93,7%
Møre og Romsdal	165	221 437	244 889	90,5%	124	41	21 294	200 443	3 335	29	83	187 945	32	10 271	9	75%	90,4%	67%	7%	99%	1,0%	93,9%
Sør-Trøndelag	119	292 743	272 557	92,7%	89	30	8 553	244 190	3 182	43	54	235 083	28	6 502	7	75%	93,6%	61%	8%	99%	1,1%	93,3%
Nord-Trøndelag	77	104 932	128 444	81,7%	57	20	12 500	92 432	1 512	29	27	80 521	27	9 461	3	74%	88,1%	47%	5%	98%	2,7%	87,1%
Nordland	212	210 669	238 825	88,0%	173	39	6 443	204 215	6 238	75	108	179 142	50	16 295	15	82%	93,9%	62%	9%	99%	4,3%	87,7%
Troms	126	130 925	152 741	85,7%	99	27	10 413	120 512	2 220	59	45	102 469	39	13 709	15	79%	92%	45%	15%	97%	3,6%	85,0%
Finnmark	77	88 719	79 074	89,0%	68	11	4 347	64 372	1 475	18	40	55 314	21	6 316	5	85%	93,7%	61%	8%	99%	4,3%	85,9%
SUM	1616	4 112 111	4 606 363	88,3%	1313	303	147 022	3 955 079	50 627	474	847	3 785 128	365	117 985	101	81%	96,4%	65%	8%	99%	1,6%	95,5%

